

Krisztus fénye

2008. Advent IX. évf. 4. szám (35)

A dunaharaszti és taksonyi katolikus egyházközségek lapja

Kegyelemteljes,
áldott karácsony!

József is elment Galilea Názáret nevű városából Judeába, Dávid városába, Betlehembe, mert Dávid házából és nemzetségéből származott, hogy összeírják feleségével, Máriával együtt, aki áldott állapotban volt. Ott-tartózkodásuk alatt elérkezett a szülés ideje. Mária megszülte elsőszülött fiát, bepólyálta és jászolba fektette, mert nem jutott nekik hely a szálláson.

[Lukács evangéliuma, Jézus születése 2,4-6]

KALENDÁRIUM

Szent Család ünnepe: a karácsony ünnepe ráirányítja a figyelmet családra, mely ma annyi kihívásnak és támadásnak van kitéve. Pedig annyiunk szívét melegség tölti el, ha a Szentcsalád képére nézünk. El kell, hogy gondolkodjunk: József minden keresztény édesapa példaképe és szimbóluma. Arra hivatott, hogy az anya és gyermeke védelmezője legyen. Az apa tekintélye, felelősségtudata akkor megfelelő, ha Istentől származónak tartja.

Mária mindazoknak a nőknek jelképe, akik bátran, készségesen, türelmesen fogadják az anyasorsot, a gyermekáldást és végzik gyermeknevelést. Mária is mindent Istentől fogad. Az újszülött gyermek mindig a jövőbe vetett reménység megtestesítője. Bátorságot ad az élethez, erőt, támaszt, tettekre serkent, örömet fakaszt. A győzelem szimbóluma.

A Szentcsalád példaadó szerepe ösztönöz minket a felelőség- és szeretetteljes családi életre.

Czifra Lászlóné

Egy rózsa zsenge szára

(ó-német karácsonyi dal)

Egy rózsa zsenge szára
hajtott ki Jessze vén
törzsén, s egy éjszakára
virág nyílt vesszején:
piciny kelyhére nagy
csönddel borult az éjfél
s a metsző téli fagy.

Kit Ézsajás jelentett,
kit hirdet énekünk,
a kis bimbót, a szentet
egy Szűz szülé nekünk.
Az Úr österve vált
valóra, hogy a Kisdéd
éjfélnélkor földre szállt.

Ó, égi rózsa bokra,
kegyes Szűz Máriánk!
A szent szülőkínokra
kérünk, tekints le ránk:
segíts, hogy lenne szép
sarjad számára szívünk,
ékes virágcserep!

Fordította: Dsida Jenő

- Október 2. Órangyalok
5. Évközi 27. vasárnap
7. Rózsafüzér Királynője
8. Magyarok Nagyasszonya
12. Évközi 28. vasárnap
18. Lukács evangélista
19. Évközi 29. vasárnap
23. Nemzeti ünnep
26. Évközi 30. vasárnap
- November 1. Mindenszentek ünnepe
2. Évközi 31. vasárnap, Halottak napja
5. Szent Imre
9. Évközi 32. vasárnap
13. Magyar szentek és boldogok
16. Évközi 33. vasárnap
19. Árpád-házi Szent Erzsébet
23. Krisztus király ünnepe
30. Advent 1. vasárnapja
- December 6. Szent Miklós
7. Advent 2. vasárnapja
14. Advent 3. vasárnapja
21. Advent 4. vasárnapja
24. Ádám, Éva
25. Karácsony, Jézus születésének ünnepe
26. Karácsony 2. napja, Szent István első vértanú
27. Szent János apostol
28. Szent Család vasárnapja, Aprószentek ünnepe
31. Szent Szilveszter pápa
- Január 1. Újév, Szűz Mária Jézus anyja
4. Vízkereszt
11. Urunk megkeresztelkedése
18. Évközi 2. vasárnap
25. Évközi 3. vasárnap

Szent Jeromos szobra a betlehemi
Szent Katalin templom előtt

Szentek krónikája

SZENT JEROMOS

Szent Jeromos (Sophronius Eusebius Hieronymus) a Dalmácia és Pannónia római tartományok határán fekvő Stridonium városkában (Csáktornya közelében, jelenleg Štrigova, Horvátország) született, keresztény szülők gyermekeként, Kr. u. 347-ben. Iskoláit szülővárosában kezdte, s mindjárt az első időkben kitűnt, hogy mennyire tehetséges. Eleven ésszel és jó gondolkodókészséggel volt megáldva, és igen érzékeny, szenvedélyes jellem volt. Egész fiatalon Milánóba, majd Rómába küldték retorikát és filozófiát tanulni.

Róma, a birodalom fővárosa elbűvölte a vidéki ifjú lelkét. Tanulta az emelkedett, művészi latin nyelvet, és szinte falta a latin klasszikusokat. Húszéves kora táján a kor híres grammatikusának, Donatusnak volt tanítványa. Irodalmi mesterei között Quintilianus, Cicero, Fronto, Ifjabb Plinius nevét említi. Mély és tartós barátságot kötött Bonosiuszal és Rufinusszal, s velük együtt látogatta a katakombákat, hiszen Róma a vértanúk városa is volt. 366 nagyböjtjének kezdetén Bonosiuszal együtt fölvetelét kérte a katechumenek közé, és húsvétkor Liberius pápa megkeresztelte őket. Ezzel új életet kezdett.

Nem sokkal húsvét után elindult Gallia felé, de csak Trierig jutott, a híres remetetelepre. Itt újra tanulni kezdett. Indíttatás ébredt benne a szerzetesi élet iránt, így barátaival együtt Chromatius szerzetes vezetésére bízta magát. A kis szerzetesi közösség életének középpontjában a Szentírás tanulmányozása állt.

A trier-i éveket követően visszatért Itáliába, Aquileiába, és ott elmélkedő-aszketikus életet kezdett: „Ott majd lesz rá idő, hogy Isten dolgaival foglalkozzam.” – írta egyik levelében. Ezután, 373-ban, a könyvtárát és a Rómában készített följegyzéseket magával vivén, a Szentföldre indult, ahol a pusztákban virágzó szerzetesi közösségek éltek.

Antiochiában való tartózkodása alkalmat adott Jeromosnak arra, hogy tökéletesítse görög tudását, és bibliamagyarázatot a laodikeiai Apollinarisztól tanuljon. Héber nyelvtudását rabbik segítségével tökéletesítette, valamint elmélyedt az arámi (káldeus) nyelvben. Nem utazott tovább, hanem mintegy öt éven keresztül a közeli khalkiszi sivatagban élt, a remetékhez csatlakozva magányban, virrasztásban, vezeklésben és munkában teltek napjai.

382-ben ismét Rómába utazott, ahol I. Damasus pápa, aki maga is művelt szellem volt, bevonta legszűkebb munkatársi körébe és megtette a titkárjává. Megbízta a Biblia latin szövegének (a Vetus Latina néven ismert korábbi latin fordításnak) revíziójával, amit ma *Vulgata* néven ismer a világ. A feladat Jeromos egész további életére döntő hatással volt. A munka nem egyszerűen szövegvizsgálat, fordításrevízió volt, hanem fordítás is; és nem korlátozódott csupán az evangéliumokra, hanem idővel kiterjedt az egész Szentíráásra, és húsz éven át foglalkoztatta Jeromost, aki ebben a munkában minden tehetségét és addig szerzett tudását az Egyház szolgálatára szentelte.

I. Damasus pápa halálával Jeromos ismét elindult a Szentföldre. Jeromos Betlehemben telepedett le véglegesen, a Születés barlangja közvetlen szomszédságában élt. Ekkor hosszú, irodalmi téren nagyon termékeny időszak következett, amely harmincöt esztendeig tartott. Hatalmas kolostori könyvtárat gyűjtött össze, tudományos tevékenységében csupán a népvándorlás Palesztinán is átcsapó hullámai háborgatták.

Tudós felkészültséggel fogott neki élete főművének, a Biblia lefordításának. Mindenekelőtt eredeti nyelvből lefordította a Szentírásnak majd minden könyvét. Ez önmagában olyan teljesítmény, amellyel kivívta magának a kortársak bámulatát. Érett, szárnyaló prózastílusa a latin nyelv csúcsát jelenti. Megteremtette azt az alapszöveget, amelyet *Vulgata* néven a latin egyház egészen a legutóbbi időkig hivatalos szentírási szöveggént használt.

Még a khalkiszi sivatagban, 377-ben, egyik legelső munkájaként kommentárt írt Abdiás prófétához, e műve sajnos elveszett. 381-ben, Konstantinápolyban lefordítja Órigenész 14 teológiai homíliáját, 383-ban 3 Énekek éneke homíliáját. Mindeközben ír két vitairatot is, kora teológiai kérdéseiben. Eközben készül el a négy evangélium korábbi latin fordításának revíziójával. Ugyancsak revízió első zoltárfordítása is, a „*Psalterium Romanum*” (Római Zoltároskönyv, 384), amelyet az Egyház a XVI. századig általánosan, miscskönyveiben mindmáig használ.

386-ban, nyomban Palesztinába érkezése után megismerkedett Órigenész bibliafordításával. Második zsolnárfordítása már Órigenész nyomán készült, ez a „Psalterium Gallicanum” (Galliai Zsolnároskönyv), a Biblia illetve a breviáriumok szövege mindmáig ez. Elkészült Jób könyvének fordításával is, főképp a Szeptuagintát használva forrásul. 389-ben egy filológiai tanulmányt készített, amely előkészítette az utat a héber eredetiből való fordítások előtt, ez volt a „Quaestiones hebraicae” (A héber szöveg problémái). Ebben a vitatott helyek értelmezését oldotta meg az eredeti szöveg alapján.

Majd 389-ben, Konstantinápolyban Nazianzoszi Szent Gergely előadásait hallgatta, és tovább foglalkozik Órigenész műveinek fordításával is. 390-ben elkészül Caesariai Eusebiosz „Onomasztikon” című művének fordításával is.

391-ben a történeti könyvek fordításához kezdett (Sámuel könyvei, Királyok könyvei), majd a prófétákhoz, 392-ben elkészült zsolnárfordítása, a „Psalterium iuxta Hebraeos” (A héberhez közel álló zsolnároskönyv), vagy másképp „Psalterium Hieronymi” (Jeromos Zsolnároskönyve), amely azonban nem terjedt el az egyházi használatban.

393-ban Jób könyvének új fordításán dolgozott, 394-396 között Ezsdrás, Nehemiás és a Krónikák könyvei szövegén. Szinte minden új fordítását értekezésekkel is kísérte, „Commentarioli” (Kisebbségek, 392) a zsolnároskönyvhöz, „Commentarii” (Jegyzetek) címen a próféták legtöbbjéhez készített ilyeneket 391 és 406 között.

Ebben az időszakban olykor más munkákba is belekezd, például „Vita Malchi” (Malchus élete, 391) című kis életrajzában magával a főhőssel mesélt el csodás kalandjait a szaracénok közt. „Vita Hilarionis” (Hilarion élete, 391) című műve a palesztinai szerzetesek pátriárkájának életét meséli el. „De viris illustribus” (Hírneves férfiak, 392) című műve a keresztény írók katalógusa, az első patrisztikai munka, amelynek címét Suetoniusztól vette kölcsön, de valójában annak a pogány vádnak a cáfolata, hogy a keresztény egyházhoz sosem tartoztak volna tudós emberek.

Egy betegségből felépülve 398 és 405 közt befejezi az Ószövetség valamennyi héber könyvének fordítását. Bibliafordítása ezzel teljessé válik, kommentárjaival azonban elmarad, ezeket csak 410-es években fejezi be, utoljára Jeremiásét (419). Egész pályafutását végigkísérik levelei, amelyekből mintegy 125 maradt fenn. Ezek életrajzának és baráti kapcsolatainak becses forrásai.

Életének utolsó éveit fájdalmas szenvedések közepette töltötte. Egészsége meggyengült, látása egyre inkább romlott, és egymás után elvesztette hűséges kísérőit. Ehhez járultak a nyugtalanító politikai események: a barbár gótok betörték Itáliába, s 410-ben elfoglalták és kifosztották Rómát. A Város pusztulását – a városét, amelyben a világ úrnőjét látták – a kortársak olyan fájdalommal szemlélték, mint korábban a zsidók Jeruzsálem pusztulását. Jeromos lelke mélyéig megrendült: „Rómát ostrom alá fogták. Sírás fojtogat, miközben diktálok. A várost, amely az egész világ felett uralkodott, elfoglalták!” 412-ben portyázó szaracénok veszélyeztették a betlehemi kolostorokat is, és Jeromosnak sietve menekülnie kellett otthonából.

Ezekielhez írt kommentárjában rejtőzik egy egyéni megjegyzése, amelyből megláthatunk valamit az öreg tudós szenvedéséből: „Mécsesem pislákoló fénye mellett diktálok ezt a néhány oldalt. A szent szöveg magyarázata enyhíti egy kissé lelkem szomorúságát, mert a lelkem nagyon háborog. A külső szorongatásokhoz járul még koromnál fogva meggyengült és vaksággal fenyegető látásom, valamint az a nehézség, hogy e gyér világosságnál olvassam ki a héber szöveget, amelynek írásjelei olyan kicsinyek, hogy még a teljes napvilágnál sem könnyű megfejteni őket.”

Jeromos önmagát úgy jellemzi, mint „filozófus, rétor, grammatikus és dialektikus egyszerre, továbbá három nyelvnek; a hébernek, görögnek és latinak ismerője”. Különösen ez utóbbi háromnyelvűség, a héber ilyen szintű ismerete volt akkoriban rendkívüli.

Élete végéig megőrizte a legszigorúbb aszkézis gyakorlatait. Töretlen szellemi erővel, hihetetlen munkabírással dolgozott élete utolsó napjáig. A Szentírás szolgálatába állított tudásszomja, önmagával szemben tanúsított szigorú tiszteletet parancsol. Az Egyház iránti szeretete és soha meg nem ingó igazhitésége mindenképp közel hozta ezt a tudós aszkétát.

Az 5. századi források 420. szeptember 30-ra, Betlehembe teszik temetése napját. Rómában a 8. század óta ünneplik. A Maria Maggiore templomban nyugszik, Rómában. Az egyházatyák (pater ecclesiae) egyike.

SZENTMISÉINK RENDJE

Taksony

Szt. Anna templom
vasárnap ½ 9 óra,
hétköznap hétfőn és pénteken,
valamint szombaton este
6 óra, kedd reggel 8 óra

Dunaharaszti

Szt. István Plébániatemplom
vasárnap reggel 7 óra és
de ½ 11 óra, hétköznap
hétfőtől csütörtökig
reggel 7 óra,
elsőpénteken este ½ 5 óra,

Ligeti Szt. Imre templom
 vasárnap de ½ 10 óra,
 pénteken reggel 7 óra,
 szombaton este ½ 5 óra

Fogadóóra:

a Dunaharaszti Nagyplebánián
 szerdán du 4-6 óráig
 (kivéve ünnepek)

SZENT PÁL APOSTOL TÍTUSZHOZ ÍRT LEVELE

Az úgynevezett lelkipásztori levelek közül a második Timóteus-levelet már áttekintettük egy korábbi számban. A szintén lelkipásztori levelet, a Tituszhoz írt levelet azért vesszük most sorra, mert a karácsonyi szentmiséken kétszer is idéz a liturgia ebből a levélből.

Először is arra keressük a választ, ki volt Titusz?

Szent Pál apostol pogány származású munkatársa (vagyis nem zsidó). Ifjúkora ismeretlen. Attól kezdve tudunk róla, amikor Pál apostol megtérítette, és elvitte őt a jeruzsálemi zsinatra, hogy bemutassa a pogányok megtérésének szép eredményét, és elérje azt, hogy ne kelljen először zsidóvá válni a pogányoknak, ha keresztények akarnak lenni. Pál püspökké szenteli Tituszt és elküldi Korintusba, az első nekik címzett levelével. Titusz lecsillapítja az ottani ellentéteket, és az összegyűjtött adományokat Jeruzsálembe viszi a hívek megsegítésére. Ő viszi el a második levelet is. Majd amikor az apostol fogságba kerül Rómában, Dalmáciába küldi, és végül a Kréta szigeti egyházközség megszervezését bízta rá. Ősi keresztény hagyomány szerint kilencvennégy éves korában halt meg, Kréta szigetén.

Mikor és hol írta az apostol a levelet? A megírás helyét pontosan nem tudjuk, de a levél tartalmából következik, hogy a megírás ideje Kr.u. 63 vagy 65.

Miről szól a levél? Üdvözléssel kezdődik, majd Titusz egyházkormányzó feladatait sorolja fel: például püspökök rendelése, küzdelem a tévtanítókkal szemben, Isten ember-szerető jóságának hirdetése, a gyakorló vallásos életre való buzdítás.

A levél megírásának célja? A hívő egyházi közösséget megőrizni, és vallásos életük rendjét meghatározni, gyakorlatilag is.

Számomra legszebb részei a levélnek:

Ma is érvényesek az Egyház vezetőinek kiválasztásáról leírt üzenete: „Azért hagyjalak Krétában, hogy elintézd, ami még hátra maradt – tudniillik Pál apostol ottani egyház-szervezéséből – s városról városra egyházi előljárókat rendelj, amint meghagytam neked. Olyant keress, aki feddhetetlen, egyszer nősült férfi, akinek gyermekei hívők és könnyelmű étellel vagy engedetlenséggel nem vádolhatók.” Szent Pál gyakorlatból tudta, hogy milyen kihívásnak van kitéve, aki az Egyházban felelősségteljes szolgálatot végez. A mai mondás szerint a pap üvegfalak mögött él, mindenki bele lát az életébe. És Krisztust képviseli az emberek között.

Így folytatja az apostol: „A püspöknek ugyanis, mint Isten megbízottjának feddhetetlennek kell lennie, nem önhittnek, nem ingerlékenyek, nem iszákosnak, nem veszekedőnek, nem haszonlesőnek, hanem vendégszeretőnek, jóakarátúnak, megfontoltnak, igaznak, szentnek, fegyelmezettnak.” – Nemcsak minden papnak, édesapának, hanem minden kereszténynek érdemes volna ez alapján lelkiismeretvizsgálatot tartania!!! [1,5-9]

Úgy látszik, akkor is voltak, akik az emberek tetszését keresték, és ezért szívesen beszéltek az emberek igényei szerint, és Krisztus tanítását meghamisították. Mert ezt írja az apostol: „Te azt hirdesd, ami az üdvös tanításnak megfelel. [2,1] Emlékszünk Timóteusnak írt szavaira.: „Eljön az idő, amikor a józan tanítást nem hallgatják szívesen az emberek, hanem ízlésük szerint seregszámra szereznek maguknak tanítókat és csiklandoztatják a fülüket, elfordulnak az

igazság meghallgatásától, és mesékre hajlanak.” [2 Tim 4,3-4] – Talán ma is így van!?

Szent Pál Tituszhoz írt buzdításainak második részében leírja, milyen magaviseletűek legyenek az idősebb férfiak, az idősebb asszonyok, a fiatalabb asszonyok, az ifjak és (természetesen a keresztény) a rabszolgák. Mindenkinek sajátos buzdítást, eligazítást ad.

„Az **idősebb férfiak** jőzanok legyenek, tisztességesek, megfontoltak, a hitben, szeretetben és a türelemben erősek. Az **idősebb asszonyok** szintén legyenek komoly magaviseletűek, ne rágalmazzanak, ne igyanak sok bort, hanem tanítsanak a jóra. Oktassák a **fiatal asszonyokat**, hogy férjükhöz ragaszkodjanak, gyermekeiket szeressék, legyenek megfontoltak, tiszták, erkölcsösek, háziasak, gyöngédek, férjüknél engedelmesek, hogy Isten ígéjét káromlás ne érje. Az **ifjakat** is buzdítsd, hogy mindenben fegyelmezetten éljenek. Magad járd elő jó példával mindenben. A **rabszolgák** mindenben engedelmeskedjenek gazdáiknak, járjanak kedvükben, ne ellenkezzenek, ne csaljanak, hanem tanítsanak mindenben igaz hűséget, hogy díszére váljanak minden tekintetben üdvözítő Istenünk tanításának.” [2,2-10] Ez is lehetne egy lelkigyakorlat témája, volna miről elmélkedni!

A karácsonyi ünnepek alatt két szakaszt is olvassunk, amely gondolatokban azért írja le Isten Fiának eljövételét, hogy közöttünk van most is az Úr Jézus Krisztus, hogy legyetek jó keresztények, kedve teljék bennetek, és hiteles tanúi legyetek ebben a világban.

Így hangzik a jól ismert két szakasz:

Az éjféli szentmisén olvassuk: „Isten üdvözítő kegyelme megnyilvánult minden ember számára, és arra tanít minket, hogy szakítsunk az istentelenséggel és az evilági vágyakkal. Éljük becsületesen, buzgón és szentül ezen a világon. Várjuk reményünk boldog beteljesedését: nagy Istenünknek és Üdvözítőnknek, Jézus Krisztusnak dicsőséges eljövételét. Hiszen ő önmagát adta értünk, hogy minket minden gonoszástól megváltson, megtisztítson, és jótettekben buzgólkodó, választott népévé tegyen.” [2,11-14]

A másik a pásztorok miséjén hangzik el: „Amikor Üdvözítő Istenünk kinyilvánította jóságát és emberszeretetét, megmentett minket, nem azért, mert igazak voltak tetteink, hanem irgalmasságából, a Szentlélekben való újjászületés és megújulás fürdőjében. Bősséggel árasztotta ránk a Szentlelket, Jézus Krisztus, a mi Üdvözítőnk által, hogy kegyelmével igaz életet éljünk, és az örök élet reménye legyen osztályrészünk.” [3,4-7]

A levél utolsó versében az Apostol megáldja kedves tanítványát, Tituszt és híveit: „Isten kegyelme legyen mindnyájatokkal. Ámen.” [3,15]

Krisztusban kedves Testvéreim! Kedves Olvasók!

Kívánom, hogy legyen lelki javukra a Titusz-levél olvasása, mint Isten hozzánk intézett üzenete.

Hogyan is érdemes olvasni a Bibliát? Jó tanácsként írom: Először gondoljuk át, miről is szól az elolvasott szakasz, gondoljuk át, mit akar üzenni nekünk, és törekedjünk, hogy megéljük saját életünkben Isten nekünk szóló üzenetét. Ha így olvassuk, nemcsak ismeretekben gyarapodunk, hanem megerősödünk hitünkben és az Úr Jézus iránti szeretetünkben.

Szeretettel: András atya

Beszélgetés Berci atyával

Augusztus eleje óta új káplánja van egyházközségeinknek, Horváth Bertalan újmisési atya személyében. Idekerülésének első perceitől munkatársak lehettünk, s így nagyon hamar egy barátságos, nyílt tekintetű, összeszedett embert ismerhettem meg személyében.

A vasárnap esti gyertyafényben úszó templomból, sokak által gyönyörűnek mondott szentségimádásról kijövet visszhangzik bennünk az ének:

*„Igen, nyugodalmat lellem nála lel,
Isten segítségül jön.”*

Ezt a nyugalmat, derűt és lelki békét látjuk rajta már lassan öt hónapja. Nagyon szívesen faggatom a háttérről, hivatásáról, életének eddigi állomásairól.

– Kérlek, mutakozz be Krisztus fénye olvasóinak; hogyan alakult életed a kezdetektől?

– Öten vagyunk testvérek (egy bátyám, két nővérem és egy húgom van), én a negyedik gyermekként láttam meg a napvilágot. Szüleim vallásosan neveltek minket, és úgy érzem, hogy az alapot mindannyian megkaptuk, amelyre ki-ki tovább építhetett felnőtt élete során is. Édesapám sekrestyés volt, így mindig a templom közelében voltunk. Mindegyik testvérem ministrált bizonyos ideig, így előfordult jó néhányszor, hogy együtt szolgáltunk az oltárnál. Fogalmazhatok úgy is, hogy „oltártestvérek” voltunk. A nagycsalád, a szülők és a testvérek jelenléte mindig is erősítette bennem a közösséghez való tartozást, az emberekkel való foglalkozást.

Szüleimet nem lepte meg túlzottan abbéli szándékom, hogy pap szeretnék lenni, ezért mindenben támogattak, hogy elkezdhessem tanulmányaimat.

– A családi vallásos nevelésben és a jó példán kívül volt-e még a papi hivatásra ösztönző személy, élményed?

– Kisgyermekkoromtól kezdve ministrálok. Az oltárszolgálat, a misztériumjátékok, a különféle szertartásokon való részvétel, az Isten „dolgainak” a közelsége nagyon meghatározó volt az életemben és hivatásom alakulásában. Ekkor azonban még nem foglalkoztatott komolyabban a papság gondolata.

Később szakmát tanultam (szakács) és ebben az iskolában ébredtem rá egy nagyon belső késztetést érezve, hogy nem ez az én utam, nem ezt várja tőlem az Isten. Valami egészen mást kell csinálnom. Nem elég, ha csupán főzök az embereknek, és ez által a testüket táplálom. Valami fontosabbat, szebbet, jobbat kell tennem: az igazán fontosat, a lelküket kell „jóllakatnom”, táplálnom. Mégpedig az Istennel. „Azt” kell nekik adnom, amitől igazán emberek, Krisztus-i emberek lesznek: magát az Istent.

Döntésemben nagy szerepet játszott még akkori plébánosom (Palya János atya) életpéldája, aki papi életével megmutatta, hogy hogyan kell Krisztust és az embereket szolgálni. Az Isten egymásra bíz bennünket, embereket. Így van ez a példaadásban is. Különböző utakon, és mások példája által is magához vezethet valakit.

– Hogyan teltek a szemináriumi évek?

– Hat év hosszú idő. Ezalatt az embernek van ideje átgondolni az életét, és azt, hogy tényleg szeretné-e ezt csinálni egész életében. Van ideje szellemileg, lelkileg felkészülni a nagy feladatra: Isten és az emberek szolgálatára.

A papságra való készület útja rögzös, de mégis szép. Rögzös, mert a tanulmányok többsége nehéz, emellett sokat kell formálódni, alakulni, ugyanakkor szép is, mert mindezt nem egyedül tesszük, hanem Jézus Krisztussal, a mi mesterünkkel.

A készület éve alatt számtalan gyakorlati foglalkozáson, megmérettetésen vettünk részt, amely mind-mind próbált felkészíteni az emberekkel való foglalkozásra és a világban ránk váró feladatokra. (pl. táboroztatás, hajléktalanokkal való foglalkozás, kórházi gyakorlat, lelki-napok és előadások szervezése, hitoktatás, hátrányos helyzetű fiatalokkal való foglalkozás, megemlékezések, ünnepi műsorok lebonyolítása, sérült gyerekekkel való foglalkozás stb.)

Mindezek közül számomra egy fakultatív lehetőség szerezte a legnagyobb örömet, és gyakorlatot. Néhány kispaptársammal négy évig hitoktattam az egri siket intézetben hallássérült gyerekeket különböző életkorú osztályokban. Kölcsönösen tanítottuk egymást: ők engem a jelbeszédre, én pedig őket hittanra.

– Talán innen is van a gyermekekkel való sikeres bánásmód, mely már a tanév elején is megmutatkozott. Nem árulok el titkot, de a teremajtó előtt elmenvén vissza kellett lépnem meghallgatni, hogy tényleg ott vagytok-e még, olyan csöndben hallgattak Téged az elsősök.

– Nem túlzok, amikor azt mondom, hogy a szemináriumi készüllet ideje életem legszebb éveit voltak. Akadtak persze nehézségek és akadályok is, de ezek eltörpülnek a rengeteg jó és szép emlék mellett. Értékes emberekkel kötöttem barátságot (pl. évfolyamtársak), akikkel azóta is tartom a kapcsolatot, és akikre ma is számíthatok.

– Minden indulásnál nagy terveim vannak az embernek. Te milyen elképzelésekkel jöttél hozzánk?

– A papnak manapság valóságos polihisztornak kell lennie, mert a papi feladat nagyon sokrétű, és hatalmas területet ölel fel: az egész emberi életet, a születéstől a halálig, és azon túl is...

Ennek ellenére nem ijedek meg a feladattól, mert hiszek abban, hogy az, Aki meghívott erre a feladatra, ad elég erőt ahhoz is, hogy elvégezzem.

Túl nagy terveim egyelőre nincsenek. Elvégzem a munkát, amivel Isten nap mint nap megbíz és figyelek Őrá, hogy ezen felül mit kíván tőlem. A lelkipásztori ténykedés minden területe mellett nagyon fontosnak tartom a fiatalokkal való foglalkozást. Sok véleményel ellentétben a „mai fiatalok” nem rosszak, csak le kell ülni velük beszélgetni, meg kell hallgatni őket. Egyszóval törődni, foglalkozni kell velük.

A közeljövő terveim között szerepel egy filmklub indítása, amely minden korosztály számára egyfajta kikapcsolódást biztosít, ugyanakkor elgondolkodtat.

– Vannak-e példaképeid, kedves szentjeid, akiknek élete számodra lelkesítő erejű?

– Egyik kedvenc szentem Orleans-i Szent Johanna (Jeanne d'Arc), aki nagyon zavaros, nehéz korban élt.

Ennek ellenére tudta, hogy Istennek mi a szándéka az ő életével, és minden erejével igyekezett azt megvalósítani, nem törődve az ezzel járó fáradalmakkal, testi-lelki szenvedésekkel, valamint egyes emberek negatív véleményével. Tudta, hogy mi a feladata és teljesítette. Önmagában gyenge, törekény 19 éves lány, az Istennel viszont hatalmas, legyőzhetetlen harcos.

Másik kedvencem a misztikus Pio atya, ez a csendes, mély lelkiségű szerzetes pap, aki hordozza a Mester sebeit, és életével valósítja meg a Szeretet-himnuszt: „mindent eltűr, mindent remél, mindent elvisel” Krisztusért.

– Jut-e a sok feladat mellett kikapcsolódás?

– A lelkipásztori munka mellett nagyon fontos a pihenés és a feltöltődés, hogy utána újult erővel tudjam végezni a feladatomat. Ez általában családi körben történik, de előfordul, hogy valamelyik testvéremet és családját látogatom meg lakhelyükön.

Pap-barátaimmal és a tágabb baráti körrel is gyakran találkozom, s amikor tehetem, szívesen olvasok, zenét hallgatok, gitározom és focizom.

– Papi jelmondatod „Senkinek nincs nagyobb szeretete annál, mint ha valaki életét adja barátaiért!” [Jn 15,13] nagyon megfogott, hisz ma a fiataloktól mintha távol állna az áldozatvállalás.

– Jézus Krisztus példáját követve szeretném az életemet másokért élni. Őáltala, Ővele és Őbenne... Az élet attól szép, hogy odaajándékozható.

Egyik kedvenc idézetem Bruno Ferrerótól való, és összefügg papi jelmondatommal: „Aki kitarja a karját, lehet, hogy nem csinál karriert, viszont találkozik sok emberrel, akiket átölelhet.”

– Berci atya, köszönöm a beszélgetést! Segíts minket a Krisztushoz vezető úton és áldja meg Isten a Tőle kapott küldetésed! Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Czifra Lászlóné

A képek a Szent István templomban készültek, a december 7-i nagymisén. A Mikulás érkezését rengeteg gyermek várta, szülei kíséretében. Szent Miklós kései utóda teli puttonnyal érkezett, s kedves szavakkal kérdezgette a kicsiket, vajon igyekeztek-e jól viselkedni iskolában, óvodában, szófogadóak, engedelmesek-e szüleiknek, óvó néninek, tanító néninek, és elvégzik-e mindig pontosan a feladatukat. Biztosan mindenki nagyon jó volt, mert senki sem ment haza ajándék nélkül.

A szentmisén a zenei szolgálatot a Szent István ifjúsági közösség látta el.

Közös karácsony a távolság ellenére

Először is hálás szívvel szeretném megköszönni az érdeklődést és a szeretetteljes figyelemmel kísérést a három egyházközség részéről. Ez kölcsönös! A felkérésnek megfelelően kérem, engedjék meg, hogy néhány gondolatot írjak jelenlegi helyemről, tennivalóimról.

Augusztus 1-vel kinevezést kaptam két egyházközség vezetésére, Kókára és Tápíószecsőre. S a helyek nagysága (össz. 11.000 fő) biztosít rendszeres elfoglaltságot! Új szolgálati körömmek megfelelően kissé átalakult az életvitelem az elmúlt hónapokban, hiszen minden egyházközség, minden helyzet más és más. Azonban most, „élesben” látom és ezért hálásnak is kell lennem, – és remélem vagyok is – azért a tényért, hogy 3 év alatt rengeteg mindent sikerült megtanulnom egy mélyen hívó és hivatását megélő lelkipásztorbaráttól, András atyától. Jó tudni, hogy kedves utódom, Berci atya értékes és jó helyre került :-)

Az egyházközségek vezetésével és a plébánosi teendőkkel kapcsolatban a helyi szokásoknak megfelelően igyekszem felvenni a fordulatszámot.

Kezdeként egy pár hónapos építkezés után – még október elején – Kókán birtokba vettük a helyi közösségekkel a plébánia új épületét, s ennek kapcsán a leghálásabb köszönettel tartozom mindenkinek, aki Taksonyból és Dunahasztiból eljött közös ünnepélyünkre.

Ezzel párhuzamosan, másik helyemen, Szecsőn pedig ún. „katlan-party”-t tartottunk azokkal a hívekkel, akik a 11-es szentmise után elfogadták meghívásunkat, és bejöttek a plébániakertbe, agapéra (egy katlan gulyásra ;-) – innen a név! – illetve kötetlen beszélgetésre. Sokan éltek a lehetőséggel, aminek keretében a helyi plébánia épületét is meg lehetett tekinteni, s egy régi fényképből készült kiállításnak köszönhetően sokan örömmel és az emlékezés

fényével felfedezték egy elsőáldozás, bér-málás...stb. kapcsán a több évtizeddel ez-előtti önmagukat.

Összeültünk a helyi vezetőséggel, és nagyon is egyetértettünk, hogy ha már emberek, helyi csoportok tudnak hol lenni, akkor ideje az Isten házáat, a templomot is – erönk szerint – rendbe tenni. Épp ezért, a Szent Máté Alapítvánnyal, az egyházközség „mankójával” együttműködve, nyakig vagyunk egy EU-s pályázatban. Óriási öröm volt megtapasztalni, hogy mennyien magukénak érzik ezt a dolgot is. Sokan – időt, munkát, fáradságot nem sajnálva, és nem is kímélve – adják bele teljes magukat! Nem is hiába, hiszen a beadási határidő előtt a teljes anyag összeállt. Az elbírálás pedig már nem rajtunk múlik... Viszont, töretlenül reménykedünk abban, hogy nem leszünk „haszontalan építők...”

Egy teljes évet még nem látok át. Jelenleg a karácsonyi ünnepekre készülődünk. Több csoportban betlehemesek fognak Kókán minden házhoz becsöngetni, s a hagyományok nyelvén kívánnak áldott ünnepeket az otthon lévőeknek. Kb. 2 hétig fog tartani. Esténként pedig a plébánián kapnak a gyerekek forró teát, szerény harapnivalót. Ez alól a kivétel az utolsó este lesz – akkor kissé másabb jelleget ölt a program... ;-).

Persze nem maradhatnak el a rorate-szentmisék sem, hiszen ezekkel az alkalmakkal lesz teljes és szép az ünnepünk. Szecsőn 6 órakor, Kókán kissé korábban, 5-kor kezdődnek.

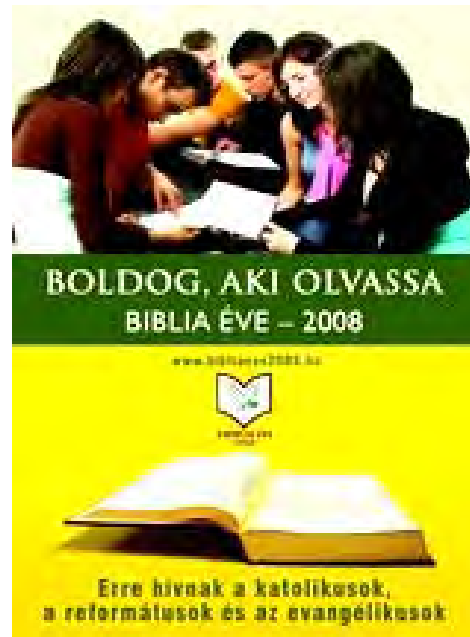
Ami a legszebb a Karácsonyban – da akármely más ünnepre is igaz lehet – hogy az ember akkor is együtt tud lenni azokkal, akiket tisztel és szeret, ha a távolság nem enged lehetőséget személyes kapcsolatra. A kókaiak, akikkel az avatáson sokan már ismeretséget kötöttek, és a tápíószecsői nevében, s természetesen teljes szívből én magam is minden kedves Olvasónak, (de nem csak az olvasóknak) áldott, meghitt, békés karácsonyi ünnepeket, és boldogabb új esztendőt kívánok!

Zalán atya

A BIBLIA TÖRTÉNELME

Az Egyház születése

³⁰ Majd így folytatta: "Mihez hasonlítsuk az Isten országát? Milyen hasonlattal szemléltessük?" ³¹ Olyan, mint a mustármag. Amikor elvetik a földre, kisebb minden más magnál. ³² De aztán, hogy elvetették, egyre nő, és minden kerti veteménynél nagyobb lesz. Akkora ágakat hajt, hogy az égi madarak árnyékában tanyáznak." ³³ Sok hasonló példabeszédben hirdette nekik a tanítást, hogy megértsék. ³⁴ Példabeszéd nélkül nem tanított. Mikor tanítványaival magukra maradtak, mindent megmagyarázott nekik. (Mk 4, 30-34)

Kr. u. 28/29 táján Jézus tevékenysége egyre erőteljesebben körvonalazódott. Tanítványok vették körül, kialakult egy hozzá hűséges réteg, amelynek feladata elsősorban az volt, hogy tanúságot téve Isten országának jelenvalóságáról, Jézus tanításait továbbörökítse. Jézus tulajdonképpen már e tevékenységével újtárra indította az egyház intézményét, elvetette tehát azt az aprócska magot, amelyből Isten egyháznak fája te-rebélyesedett.

Kép: Jézus az apostolokkal

Jézus tanítványai közül – az izraeli törzsek számának megfelelően – tizenkettőt választott ki, és *apostoloknak*, azaz küldötteknek nevezte el őket. A Megváltó életútját, tevékenységét és tanításait az apostolok feladata volt megörökíteni és terjeszteni, az ő feladatuk volt hirdetni Isten igéjét. Jézus őket bízta meg, hogy tanítását továbbadják, és felépítsék Isten egyházát. Halála és feltámadása után ők éltették tovább Isten fiának az alakját, cselekedeteit, értelmezték és terjesztették tanításait.

Az Újszövetség művei tartalmaznak ún. *actákat*, azaz iratokat, amelyeket az Apostolok Cselekedetei képvisel, *episztolákat* vagy leveleket, amelyeken belül számos különböző hangvételű és tematikájú írást lehet megkülönböztetni, valamint *apokalipszist*, amelyet a Jelenések könyve képvisel. E művek az irodalmi műfajok hihetetlenül változatos képét mutatják, a műfaji kereteken belül tükrözik a Megváltó egyházának megszületését, szerveződését az első évszázadban, valamint a jövőjével kapcsolatos elképzeléseket. Az iratok, amelyeket az Újszövetségben rögzítettek, az egyház felépítéséhez, a keresztyén gyülekezetek hitéletének helyes kialakításához kívántak segítséget nyújtani.

Kép: A Szentlélek eljövetele

Az egyház születésének és terjedésének a bibliai szövegekben is rögzített kezdeti szakaszát a történettudomány három részre tagolja. Az első időszak az egyház születésének a Kr. u. 30/33-tól 36-ig tartó szakasza, a második az apostoli egyház 36-tól 65-ig tartó periódusa, és végül a harmadik az egyház szub-apostoli korszaka, amely hozzávetőleg 100-ig tartott. Ebben az üdvtörténeti korban Isten egyháza kibontakozott, a Jézus isteni alakjában vetett hit egyre erősödött.

Az egyház születése időszakának elején Jézus elfoglalta helyét a mennyek országában. A tanítványok felismerték, hogy folytatniuk kell a Mester művét, hirdetniük kell Isten országát és azt, hogy ennek elérésében Jézus életének és életáldozatának döntő szerepe volt. Ezt a felismerést a Jézus által ígért Szentléleknek tulajdonították, kinek eljövetelét a zsidó pünkössdel, a törvényadás és az új kenyér ünnepével hozták összefüggésbe.

Kép: Szent Pál megtérése

Ettől kezdve beszélhetünk az egyház megszületéséről. Az első keresztény közösségeket a görög 'ekklesia', azaz gyülekezet jelentésű szóval jelölték. Első vezetői maguk az apostolok voltak, akik a hívők számának növekedésével segítőtársakat, *diakónusokat* vettek maguk mellé, és kézzel adták át nekik szolgálatukat.

Amikor elérkezett pünkösd napja, ugyanazon a helyen mindnyájan együtt voltak. ²Egyszerre olyan zúgás támadt az égből, mintha csak heves szélvész közeledett volna, és egészen betöltötte a házat, ahol ültek. ³Majd lángnyelvek jelentek meg nekik szétszolva, és leereszkedtek mind-egyikükre. ⁴Mindannyiukat eltöltötte a Szentlélek, és különböző nyelveken kezdtek beszélni, úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket. (ApCsel 2, 1-5)

⁴²Állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban. ⁴³Félelem fogott el mindenkit, mert az apostolok révén sok csoda és jel történt Jeruzsálemben. ⁴⁴A hívek mind ugyanazon a helyen tartózkodtak, és közös volt mindenük. ⁴⁵Birtokaikat és javaikat eladták, s az árát szétszótották azok közt, akik szükségét szenvedtek. ⁴⁶Egy szívvel-lélekkel mindennap összegyűltek a templomban. A kenyeret házaknál törték meg, s örömmel és egyszerű szívvel vették magukhoz az ételt. ⁴⁷Dicsőítették az Istent, és az egész nép szerette őket. Az Úr pedig naponként növelte az üdvözültek számát ugyanott." (ApCsel 2, 42-47)

Az egyház történetének kezdetéről, terjedéséről és működéséről az Apostolok Cselekedeteiből kapunk számot. Szerzőjének Lukácsot tartják, aki feltehetően evangéliuma megírása után, Kr. u. 85 körül állította össze írását Görögországban vagy Kis-Ázsiában. Mivel a két mű számos műfaji hasonlóságot tartalmaz, az Apostolok Cselekedeteit gyakran nevezik az ötödik evangéliumnak is.

A kanonizáció során az egyház János evangéliumát a két mű közé helyezte, ezzel tudatosan elválasztva a két művet, ám világosan áttetszik, hogy a szerző nem véletlenszerűen kapcsolta össze a két írást: míg az evangéliumban az események a jövő ígérését vetítik előre, az Apostolok Cselekedeteiben beteljesülésként jelennek meg, visszautalnak Jézus életének mozzanataira.

Kr.u. 36-65 között, az apostoli egyház időszakában a kereszténység Jeruzsálemből gyűrűzött ki, Antióchián át, a Római Birodalom távolabbi tartományaiba. Terjesztésében legnagyobb szerepe a kezdetben farizeusi hagyományokat követő Saulnak volt, aki 36 tájkán, a damaszkuszi úton tért meg és Pál néven a kereszténység üldözőjéből annak hűséges szolgálójává vált. Meghívásával Saul felismerte, hogy az ő feladata az evangélium terjesztése a pogányok között, az ő érdemének tekintik, hogy a kereszténység világvallássá lett, őt tekintik a nemzetek apostolának.

³"Zsidó vagyok, a kilikiai Tarzusban születtem, de ebben a városban nevelkedtem, s Gamáliele lábánál az atyai törvény szigorú megtartására tanítottak. Az Isten szolgálatában éppúgy buzgólkodtam, mint most ti mindannyian. ⁴Halálra üldöztem ezt az "utat" (tant), férfiakat és nőket kötöttem meg és vetettem börtönbe. ⁵Maga a főpap és a vének tanácsa a tanúm. Megbízólevelet is kaptam tőlük, azzal mentem el Damaszkuszba, a testvérekhez, hogy bilincsbe verve Jeruzsálembé hurcoljam őket, hadd bűnhődjenek. ⁶Ekkor történt, hogy amint az úton Damaszkusz közelébe értem, az égből hirtelenül nagy fényesség vett körül. ⁷A földre zuhantam, és egy hangot hallottam, amint megszólított: Saul, Saul, miért üldözöl? ⁸Megkérdeztem: Ki vagy, Uram? Így folytatta: Én a názáreti Jézus vagyok, akit üldözöl. ⁹Utítársaim látták a fényességet, de a hangot

nem hallották. ¹⁰Megkérdeztem: Mit tegyek, Uram? - Állj fel, és menj Damaszkuszba - felelte az Úr -, ott majd megmondják neked, mit kell tenned. ¹¹Mivel a ragyogó fényesség elvette látásomat, útitársaim kezemenél fogva vezettek, így értem be Damaszkuszba. ¹²Itt egy törvény szerint élő, vallásos férfi, Ananiás, akiről az ottani zsidók mind jó véleménnyel voltak, ¹³fölkeresett, megállt mellettem s azt mondta: Saul testvérem, láss! És abban a pillanatban visszakaptam a szemem világát. ¹⁴Ő meg folytatta: Atyáink Istene kíválasztott, hogy ismerd meg akarátát, lásd az Igazat, és halld szájából a szót. ¹⁵Mert tanúsítani fogod minden ember előtt, amit láttál és hallottál. ¹⁶És most mit készlekedsz? Indulj, vedd fel a keresztséget, s nevével segítsél hiva mosd le bűneidet. (Csel 22, 3-16)

Pál apostol tevékenységét követően egyre világosabbá vált a különbség a zsidó vallás és a korai kereszténység között, az egyházi gyülekezeteket az apostolok és a *presbiterek* vezették. A görög eredetű 'vénebb, idősebb' jelentésű szóval a zsidó vallásban azokat a nem papi származású bölcs képviselőket nevezték, akik a babiloni fogság utáni időszakban vallási és politikai szerepet tölthettek be. Később ezeket az egyházi képviselőket az ugyancsak a görög nyelvből származó *episzkoposz* 'felügyelő, előljáró, püspök' elnevezéssel is illették. Az ő feladataik közé tartozott a helyi egyházi közösségi élet megszervezése, irányítása, az evangélium hirdetése, a keresztség kiszolgáltatása.

¹Igaz beszéd ez: Aki püspökségre törekszik, jó dolgot kíván. ²A püspöknek azonban feddhetetlennek, egyszer nősültnek, józannak, megfontoltnak, mértéktartónak, vendégszeretőnek és a tanításra rátermettnek kell lennie. ³Ne legyen iszákos vagy erőszakoskodó, hanem megértő, békeszerető s nem kapzsi. ⁴Saját családjának legyen jó gondviselője, aki gyermekeit fegyelemre és teljes tisztességre neveli. ⁵Aki ugyanis saját házat nem tudja rendben tartani, hogyan tudná gondját viselni Isten egyházának? ⁶Újjonnan megért se legyen, nehogy felfuvalkodjék, és a sátán sorsára jusson. ⁷Legyen jó híre a kívülállók körében is, nehogy megszólják, és a sátán csapdájába essék. ⁸A diakónusok hasonlóképpen legyenek tisztességesek, ne kétszínűek, borisszák vagy piszkos haszonra lesők. ⁹A hit titkát őrizzék tiszta lelkiismerettel. ¹⁰Ki kell előbb próbálni őket, s csak akkor szolgáljanak, ha kifogástalanok. ¹¹Az asszonyok szintén legyenek tisztességesek, ne legyenek rágalmaszók, hanem mértéktartók és mindenben megbízhatók. ¹²A diakónus legyen egyszer nősült, s gyermekeinek és otthonának jó gondviselője. ¹³Aki ugyanis jól végzi szolgálatát, nagy megbecsülésre tesz szert, és bizalmat szerez magának a Krisztus Jézusra alapozott hitben. ¹⁴Mindezt azért írom neked, jóllehet remélem, hogy hamarosan eljutok hozzád, ¹⁵hogy, ha késném is; tudd, hogyan kell viselkedned Isten házában, amely az élő Isten egyháza, az igazság oszlopa és biztos alapja. ¹⁶Megvallottan nagy dolog az istenfélő élet titka: Aki megjelent testben, igazolást nyert lélekben. Az angyaloknak megjelent, a pogányoknak hirdették. Világszerzte hittek benne, s felvételre a dicsőségbe." (1Tim 3, 1-16)

A Kr. u. 65-100 közötti időszakot szokták szub-apostoli korszaknak vagy az apostolok nevében tanító egyház korszakának nevezni, arra célozva, hogy az apostolok halála után a tanítványaik vagy az általuk kijelölt presbiterek adták tovább Jézus tanítását. Ez tükröződik a kolosszeieknek vagy efezusiaknak írott levelekből vagy a lelkipásztori levelekből is: e munkák már Pál apostol halála után keletkeztek, ám szerzőik az ő nevében beszélnek.

Ebben az időszakban került sor a végleges szakadásra a zsidó vallás és a kereszténység között. A keresztény gyülekezetek irányításában a hármass felosztás érvényesül, a közösséget a vezető presbiterek, a presbiterek és a diakónusok irányították, csak a második század vége felé terjedt el az egyszemélyi vezetés gyakorlata.

Giovanni Panini: Pál apostol prédikál

Az újszövetségi leveleknek több csoportját lehet megkülönböztetni. Egy részük adott gyülekezethez szóló mű, mint amilyen Pál apostolnak a korinthusiakhoz, galatákhöz, filippiekhez, kolosszeiekhez vagy tesszalonikiekhez írt levelei, míg a másik csoportot egyes személyekhez írt levelek, ún. *pásztori* levelek alkotják, mint a Timóteusnak, Titusznak vagy Filemonnak írt levelek. E levelek legtöbbször a gyülekezetek életét és irányítását érintő kérdésekkel, tehát az egyház szervezésének kérdéseivel foglalkozik, de a Filemonnak írt levél például egy szökött rabszolga visszafogadására vonatkozó kérés, a zsidókhöz írt levél pedig csak formájában episztola, valójában igehirdetés vagy teológiai értekezés. A levelek harmadik csoportját az ún. katolikus levelek alkotják, amelyek a kereszténység nagyobb közösségéhez szóló tanítások vagy intelmek.

Míg az eddig említett művek az egyház születésével és felépítésével foglalkoznak, addig az Újszövetség utolsó műve, a Jelenések könyve a látomásirodalom gyönyörű darabjaként az egyház jövőjével foglalkozik. Az írás az *apokalipszis* ('titkok leleplezése') irodalmi műfajába sorolható, célja azonban egyértelműen az, hogy az egyház jövőbeli létehez adjon útmutatót, így a művet prófétai jellegűnek tartják: a jövő képei nyújtanak segítséget a jelenbeli kérdések megoldásához.

⁹Én, János, a királyságban és a türelmes várásban testvéretek Jézusban, és az üldöztetésben társatok, a Patmosz nevű szigeten voltam, az Isten szava miatt, és Jézus tanúságtétele miatt. ¹⁰Az Úr napján elragadtatásba estem. Hátam mögött, mint valami harsona, ¹¹megszólalt egy hang: "Amit látsz, írd le egy könyvbe, és küldd el a hét egyháznak: Efezusba, Szmirnába, Pergamonba, Tiatirába, Szárdeszbe, Filadelfiába és Laodiceába." ¹²Erre megfordultam, hogy megnézzem, mely hang szól hozzám. Amint odafordultam, hét arany gyertyatartót láttam, ¹³a gyertyatartók közt pedig az Emberfiához hasonlót. Bokáig érő ruhát viselt, aranyöv övezte mellét. ¹⁴Feje és haja fehér volt, mint a hófehér gyapjú, szeme, mint a lobogó tűz, ¹⁵lába, mint a kohóban izzó sárgaréz, hangja, mint a nagy vizek zúgása. ¹⁶Jobbjában hét csillagot tartott, szájából kétélű hegyes kard tört elő, arca pedig olyan volt, mint a teljes erejében ragyogó nap.

¹⁷Amikor megpillantottam, mint egy halott a lába elé rogytam, de megérintett jobbával, és megszólított: "Ne félj! Én vagyok az első és az utolsó ¹⁸és az élő. Meghaltam, s íme, mégis élek, örökké. Nálam vannak a halálak és az alvilágok kulcsai. ¹⁹Írd le hát, amit láttál, a jelent és ami ezután történik. ²⁰A hét csillagnak, amit a jobban láttál, és a hét arany gyertyatartónak ez a titka: a hét csillag a hét egyház angyala, a hét gyertyatartó meg a hét egyház." (Jel 1, 9-20)

A mű szerzője Jánosnak nevezi magát, ezért sokáig János apostol munkájának feltételezték, ám felmerült, hogy János efezusi presbiter írhatta a művet az apostoli hagyományok szellemében.

János műve a kis-ázsiai római tartomány hét egyházához szól a szimbólumok nyelvén. A hetes szám a teljességet jelképezi, így a hét egyház, amelyeket név szerint említ a mű, magának Isten egyházának az egészét képviseli. Az „Én vagyok az első és az utolsó és az élő” kijelentés pedig – a görög nyelv első és utolsó betűjének a jelképeként: alfa és ómega – jelzi, hogy Krisztus a történelem kiindulópontja és végcélja, maga az élet.

Dürer: Az Apokalipszis lovasai

¹És láttam új eget és új földet, mert az első ég és az első föld elmúlt, és a tenger sincs többé. ²És a szent várost, az új Jeruzsálemet is láttam, amint alászáll a mennyből az Istentől, felkészítve, mint egy menyasszony, aki férje számára van felkészítve. ³Hallottam, hogy egy hatalmas hang szól a trónus felől: "Íme, az Isten sátora az emberekkel van, és ő velük fog lakni, ők pedig népei lesznek, és maga az Isten lesz velük; ⁴és letöröl minden könnyet a szemükről, és halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak." ⁵A trónuson ülő ezt mondta: "Íme, újjáteremtek mindent". És így szólt: "Írd meg, mert ezek az ígék megbízhatók és igazak!" ⁶És ezt mondta nekem: "Megtörtént! Én vagyok az Alfa és az Ómega, a kezdet és a vég. Én adok majd a szomjazónak az élet vizének forrásából ingyen. ⁷Aki győz, örökölni fogja mindezt, és Istene leszek annak, az pedig fiam leszek. (Jel 21, 1-7)

A Jelenések könyvének látomásszerű képei nem a történelem konkrét eseményeit vetítik elő, és nem a világvége jövődőléséről szólnak: a mű egésze olyan összetett szimbólumrendszert alkot, hogy az egyes jelképeket nem lehetséges szó szerint értelmezni, hanem az általuk közvetített isteni üzenetet kell megfejteni. A jövő rémítő látomásai vagy az emberiséget sújtó csapások Isten üdvözítő tervének a megvalósulása, nem pedig a bűn szövevényében vergődő ember büntetése. Az egyház jövőjét feltáró látomások arról adnak tanítást, hogy a feltámadt Krisztust megjelenítő egyház Isten oltalma alatt teljesíti küldetését, hogy a történelem végén Isten országa uralkodjék.

Szentföldi zarándoklat

Régi álunk teljesült idén: október végén résztvehattünk egy csodálatos, élménydús szentföldi zarándoklaton. András atyával és Marika testvérével együtt heten voltunk Taksonyból és Dunaharaszti-ról az 50 fős csoportban.

A zarándoklat célja azoknak a szent helyeknek a meglátogatása volt, ahol Jézus tanított, és ahol Jézus értünk feláldozta magát. A rövid, 7 napos úton rengeteg élményben volt részünk. Ezekből szeretnék ízelítőt adni. (Megjegyzem, három szorgos fotósunk képeiből egy teljes áttekintést nyújtó kb. 2 órás vetített képes beszámoló készült, amit mind Taksonyban, mind Dunaharaszti-ban bemutattunk.)

Izraelbe repülővel utaztunk, s a Tel Aviv-i repülőtértől autóbusszal folytattuk utunkat.

Első szállásunk a Genezáreti tó mellett, Tiberiásban volt, ahonnan a környező szent helyeket látogattuk meg. Kísérőnk magyarországi születésű fiatalasszony volt, aki 16 évvel ezelőtt vándorolt ki Izraelbe, jól beszél magyarul, és jól ismeri mind a magyarországi, mind az izraeli viszonyokat.

<< Elsőnek a hal- és kenyérszaporítás helyét kerestük fel. Azt láttuk, mint minden nevezetes helyen, hogy a szent helyen – itt a sziklán, amire Jézus a kenyeret és halakat helyezte, amikor megáldotta – oltár és fölé templom épült. Kísérőnk elmondta a hely nevezetességeit, majd Szerencsés Zsolt soroksári plébános atya felolvasta a Szentírásból, Jézus hogyan adott ötezer embernek enni két halból és öt árpakegyéből. – Továbbmentünk a hegyi beszéd színhelyére, ahol egy nyolcszögletű templom emlékeztet a nyolc boldogságra. A templom parkjában kialakított szabadtéri oltárnál volt az aznapi szentmisénk. Zarándokcsoportunkkal öt pap jött. Minden nap együtt miséztek, és mindig más volt a főcelebráns. A szentmise olvasmányai, evangéliuma és a szentbeszéd az adott szent helyhez kapcsolódott. Így vált számunkra élővé a Szentföld, s lehettünk ugyanúgy részesei Krisztus

jelenlétének és tanításának, mint annakidején a tanítványok.

Ugyanaznap jártunk Kafarnaum romvárosában is, ahol láttuk Szent Péter házának maradványait és a zsinagógát, amelynek elődjében Jézus tanított. Itt a Szent Péter háza fölé, lábakra épült modern templom fejezi ki a hívek tiszteletét a szent hely iránt.

Napunkat egy hajóúttal fejeztük be a Genezáreti tavon: Tabgha-ból fából készült hajón utaztunk vissza Tiberiásba, szálláshelyünkre. A hajó személyzete nagy meglepetéssel szolgált részünkre: a hajó árbócára felvonták a magyar lobogót, és közben eljátszották a magyar himnuszt. Lelki élményt a hajón annak a szentírási résznek a felolvasása adta, amelyben a háborgó tavon evező tanítványok a vízen járó Jézussal találkoztak. Jézus hívására Péter is elindult a vízen, de süllyedni kezdett, amint elfogta a kételkedés. Ez történik velünk is: amíg Isten iránti teljes hittel és bizalommal élünk, úrrá tudunk lenni a ránk nehezedő nehézségeken. De mi-helyt elfordulunk Istentől, mi is süllyedni kezdünk – mondta rövid elmélkedésében Zsolt Atya.

A hajóút előtt Nof Ginosar kibucban Jézus korabeli hajót néztünk meg, olyat, amelyet Szent Péter és társai használhattak halászathoz. A hajót véletlen folytán találták meg a Genezáreti tó iszapjában, és különleges technikával emelték ki, majd konzerválták.

Másnap a Tabor hegyen volt a szentmise, ott, ahol Krisztus színeváltozásának lehettek tanúi a kiválasztott tanítványok. Nem látjuk ugyan a megdicsőült Krisztust, viszont szívünkbe tudjuk fogadni. Nekünk így ad erősítő kegyelmet a ránk nehezedő kereszt hordozásához. . .

Názáretben, következő helyszínünkön az angyali üdvözlés színhelyét, Szent József templomát és műhelyét, valamint Mária kútját láttuk. Szűz Máriát az angyal egy barlangban köszöntötte. E kápolnává alakított barlang fölé modern, kétszintes templom épült, aminek szép, nyersbeton tartószerkezete

sok-sok „M”-et formál. A falakon köröskörül rengeteg Mária-kép látható: mindegyik más nép adománya. A magyar kép, ugyan kicsit oszlop mögé bújva, de szépen kifejezi népünk hódolatát a Szűzanya iránt.

Mária kútja csaldóást okozott, mert nemrég újították fel, de víz nem folyik belőle. A tápláló forrás egy közeli ortodox templomban van, ezt meg is nézhetük, de a víz a felújítás óta nem jut el a díszkútig.

Feltűnt: az angyali üdvözet színhelye barlang volt. Szent József műhelye is barlangban volt berendezve. Betlehemben, barlangban született a kis Jézus, s a pásztorok is barlangot használtak menedékkül. Az esszénusok a Holt tenger mellett szintén barlangokban laktak. Láttuk: az egyszerű emberek az idő vidéket. Ugyanakkor a gazdagok hatalmas palotákat építettek maguknak, ahogy azt Cezareában láthattuk.

Utunk Názáretből Kánába vezetett. Itt egy olyan templom emlékeztet Jézus első csodájára, ami egy salzburgi templom hasonmása, és egy hajdani zsinagóga fölé épült. A templomba nem mehettünk be csoportosan, mert egymást követték az esküvők. Ezért a templom melletti félig szabadtéri kápolnába

ment a csoportunk, ahol a házaspárok megújították házassági fogadalmukat (*kép balra*), és különleges áldásban részesültek. Én a „tanúk” csoportjában vehettem részt a szertartáson. – Különösen nehéznek éreztem ekkor a keresztemet, hiszen feleségemmel jelentkezünk tavasszal erre a zarándoklatra, nagyon készült rá, de nem élhette meg.

Másnap utunk első állomása Caesarea volt. Ezt a kikötővárost Heródes építette az akkori uralkodókhhoz illő pompával, kényelemmel, és a rómaiaknak szánt gesztusként nevezte el Caesareának. Az élethez szükséges vizet 13-15 km-ről vezették ide, és a hajók védelmére mólót építettek, ami komoly műszaki bravúr volt abban az időben. Itt szent hely nincs, viszont itt található az egyetlen kőbe vésett emlék Poncius Pilátusról, mint Júdea helytartójáról. Nevezetes még Caesarea ar-

ról, hogy itt keresztelte meg Szent Péter isteni sugallatra Cornelius századost, az első nem zsidó származású embert. E város volt az egyik kikötő bázisa a kereszties hadaknak. Ők itt egy igen magas templomot építettek, ami a tengerről messziről láthatóan hirdette a keresztények jelenlétét. A templomot később a mohamedánok lerombolták, a kikötő védművei meg tektonikus mozgások következtében eltűntek a tengerben.

Aznapi szentmisénk a Karmel hegyen, a Stella Maris templomban volt. A Karmel hegy nevezetessége, hogy Izaiás próféta itt viaskodott Bál istenség papjaival. Valamennyien áldozati oltárt emeltek, és bizonyosságul istenüktől kértek tüzet az áldozathoz. Csak Izaiás oltárán gyulladt fel az áldozati láng, csak Jahve küldött tüzet, támogatva Izaiás próféta hitét, és neveltségessé téve ezzel Bál papjait. – A Karmel-hegyi kilátóról néztük meg Haifa városát és kikötőjét, ami a mai Izrael legnagyobb városa és kikötője. Az elénk táruló kép lenyűgöző látványt nyújtott.

A Haifától 23 km-re északra fekvő nagy múltú Akko városát néztük meg meg, ami a keresztiesek központja, fő tengeri kikötője, és az ő idejükben szinte bevehetetlen erőd volt. Meredek, igen vastag falakkal rendelkezett, s e védművek még Napóleon seregeinek is képesek voltak ellenállni. Az erődítmény mégis többször gazdát cserélt, mert akadtak árulók, akik bejuttatták az ellenséget. Az idők folyamán az erődítmény alsó teremt nem használták, sőt feltöltötték, az 1920 körül kezdődött angol uralom alatt már csak a citadellát használták, börtönként. Jelenleg a régi épületek teljes feltárása van folyamatban. Láthattuk a kereszties vár teremt, a helyreállított védműveket. Nagyon szépek a koragótikus termek: mint megtudtuk, a gótika innen, Akkoból indult világhódító útjára. A kereszties várat arab utcákon át, majd a védműveket a kikötővel összekötő földalatti járaton keresztül hagytuk el.

Következő napunkon, Tiberiásból Jeruzsálembé utazva először Yardenitben, a Jordán folyó melletti merítkezőhelynél álltunk meg (*jobbra*). Itt Jézus megkereszteléséről emlékeztünk meg. Az erre vonatkozó szentírási részlet a falakon, sok-sok nyelven – magyarul is – kerámia táblákon olvasható. E

harcsák úszkálnak csapatostul. Ennek magyarázata a következő. A harcsákat nem halássza, nem bántja itt senki, mert pikkely nélküli halfajta, s ennél fogva nem kóser. Izraelben kevés kivételtől eltekintve csak kóser ételt fogyasztanak az emberek.

Utunk tovább a Jordán folyó mentén vitt, pusztá, majd sivatagi vidékeken. A kevés vízforrással rendelkező területek kivételével a pusztában ritkásan nő szárazságtűrő, igen mély gyökérzetű bokor vagy fa. A sivatagi részeken a vidék teljesen kopár. Oázisoknál, ahol víz található, igen gondos földművelést folytatnak: szép datolya, banán és egyéb ültetvényeket láttunk. A kopár sivatagi területeken az éves csapadék 30, azaz harminc milliméter! Mégis: ha az ú menti dombos vidéken elered az eső, igen veszélyes, a gépkocsikat az útról lesodró árvíz képes okozni, ennek nyomait saját szemükkel láthattuk. A talaj itt ugyanis olyan összetételű, hogy nem szívja be a vizet, hanem a felszíne megduzzad, a pórusokat elzárja, a víz lefolyik róla. A kvarchomok itt kincs, mert abban öntözéssel lehet növényt termesztetni. (A homokon átszivárgott vizet összegyűjtik, szivattyúval visszajuttatják a csepegtető öntöző rendszerbe. Minden cseppet megbecsülnek.) Öntözésre egyébként tisztított szennyvizet használnak, amit színes műanyag csövekben továbbítanak a beültetett területekre.

Utunk során, a Holt tenger mellett Qumrant látogattuk meg, ahol a híres holt tengeri tekercseket találta meg 1947-ben, egy barlangban egy beduin pásztor. Az esszénus közösség kiásvott központját látogattuk meg, ahol a tekercsek másolása, tanulmányozása, cserépedények készítése folyt. Ciszternák, rituális mosakodó helyek is voltak. A jeruzsálemi zsidóságtól elkülönült szekta tagjai sátrakban, barlangokban laktak, és könyvtárukat is barlangokban rejtették el. Innen a központból számos barlang bejáratát láthattuk a környező hegyekben. Mivel a szekta Kr. e. 150-től a második zsidó lázadásig létezett, a fennmaradt írások igen fontos információforrást képviselnek a Jézus korabeli időkből.

Qumrani látogatásunk után buszunk Jeruzsálembe vitt minket. Kereken 1000 m szintkülönbséget kellett megtenni a Holt tenger tengerszint alatti 400 méterétől a tengerszint felett 600 m-en fekvő Jeruzsálemig. Egyenesen az Olajfák hegyére vitt minket a buszunk, ahonnan csodálatos kilátás nyílt a Szent Városra. Mialatt a kilátásban gyönyörködünk, hallgattuk idegenvezetőnk tájékoztatását, megjelentek az arab árusok, és hangos „vandollár, vandollár” kiáltásokkal kínálták portékáikat: képeslapgyűjteményt, látképet. Nem is igen tudtunk ellenállni, hogy a szemünk elé táruló csodálatos kilátást megörökítő fél asztal méretű posztert egy dollárért megvegyük. – Innen egy híres gyémántcsiszolóba vittek minket, mondván, a kedves turistának biztosítani kell a vásárlás lehetőségét. A csiszolás technikája, a gépek, érdekelték volna, de abból vajmi keveset láttunk. Be kellett viszont mennünk egy csodálatos kiállító- és eladóterembe. A zarándoktársakat, s engem is bosszantott, hogy időt pocsékolunk itt. Szerencsére az eladótérből egy jó önkiszolgáló étterembe mehettünk, és az elfogyasztott ebéd lecsillapította a háborgó kedélyeket.

Délutáni úticélunk Betlehem volt. Betlehem és Jeruzsálem szinte összeépült, de a két helységet magas fal választja el. Betlehem palesztin autonóm területen van, oda zsidók nem léphetnek be. Olyannyira, hogy sem kísérőnk, sem buszvezetőnk nem jöhetett velünk. Az átjárónál átszálltunk egy palesztin buszra, átvett minket egy németül beszélő palesztin idegenvezető, vele mentünk a Születés templomához. Az ortodox templomba benéztünk, de igen nagy tömeg állt sorba a Születés-barlang lejárataánál, így annak meglátogatását későbbre halasztottuk. A Szent Katalin templom előtti kis téren láthattuk a bibliafordító Szent Jeromos szobrát. Megtudtuk, hogy Szent Jeromos a héber nyelvű Szentírás fordításához ide települt, és igen gondos tanulmányokat folytatva, az itt élő szerzetesekkel konzultálva készítette el a ma is használt latin nyelvű Bibliát, a Vulgátát.

Aznapi szentmisénket András atya tartotta, a Pásztorok mezéjén (*balra*), egy barlangkapolnában. A hagyomány szerint itt, ezen a környéken hirdette az angyal a pásztoroknak Krisztus születését, és a barlangot az akkori pásztorok is használták. A szentmise Jézus születéséről szólt, karácsonyi énekeket énekeltünk, és lélekemelő hangulata volt. Csodálatos volt megérezni az Ige megtestesülését, amikor elhangzottak az átváltoztatás szavai a szentmisében. Az énekek tovább zengtek a mise után is. Valahogy nehéz volt otthagyni a barlangot, és visszazökkenni a sietős turista-tempóba.

Ideiglenes vezetőnk egy kegytárgyüzletbe kalauzolt bennünket, ahol az árak dollárban voltak kiírva, de mi mindent 20% engedménnyel vásárolhattunk. Sietnünk is kellett, hogy még zárás előtt visszaérjünk a Születés-

bazilikába. – A bazilikában nem kellett várnunk, hogy bejussunk a Születés-barlangba. Már oltogatták a lámpákat, alig láttunk valamit, alig maradt idő egy főhajtásra e szent helyen, mert csak 3 perc volt zárásig. A születés helyét egy nagy ezüstből készült csillag jelzi egy oltár alatt. A jászolt egy oldalsó beugrásban kellett volna látnom, de ott már sötét volt, csak egy oltár körvonalait sejtettem. Csöndben, félhomályban botorkáltunk ki a templomból. Keveredett bennem a csalódottság meg a felemelő érzés, hogy sok nehézség árán, ha csak egy percig, de mégis ott lehettem Krisztus születésének helyén. Száz gyémántcsiszolót kihagytam volna az életemből, ha tíz perccel többet tölthettem volna e szent barlangban. – Mire kijöttünk a templomból a tömegek eltűntek, a tér elcsendesült, a templom esti világításban nyugalmat sugárzott. Valamiféle éjféli mise utáni hangulat ébredt fel bennem.

Következő napunkon a Holt tenger és környéke várt ránk. << Először Masadát látogattuk meg. Ez ma zsidó kegyeleti hely. Egy igen meredek hegyoldalakkal határolt fensík, ahova csak egy keskeny, csupán számárral vagy gyalogosan járható ösvény vezet fel ősidők óta. Ma drótkötélpályán viszik fel a látogatókat. Ide Heródes csodálatos palotát és erődítményt épített, ahova ellenségei elől el tudott menekülni, és akár hónapokig elbújni. A második zsidó lázadás leverése után az utolsó lázadó csapat, 960 fő, férfiak, de gyerekek és asszonyok is, a rómaiak elől ide menekültek és védtek magukat a végsőkig. Nem akartak a rómaiak kezébe kerülni, s a zsidóknál tilos az öngyilkosság. Amikor eljött a végső órájuk, sorshúzással kijelöltek 10 fér-

fit, hogy ők öljék meg a még élőket. A betörő rómaiak nem találtak élőket. Csak egy asszony bújt el néhány gyermekkel az öldöklés elől, ők őrizték meg a történetet. Ezért kegyeleti hely, az önfeláldozó hősiesség emlékhelye Masada, s Izraelben itt tesznek esküt az újonc honvédek.

Masada történetének és impozáns régészeti emlékeinek megismerése után fürödni mentünk a Holt tengerbe. Holt, mert a nagy sótartalom miatt nincsenek benne élőlények. A sótartalma: vezetőnk szerint 25-27%, én a fürdésnél vett mintát megmértem: 40%-nak bizonyult! A sűrűsége pedig 1,23 kg/liter, szemben a víz 1 kg/literével. Ennek az a magyarázata, hogy évek óta nem kap friss víz utánpótlást, folyamatosan párolog, és évente 90 cm-el süllyed a víz szintje! – Megszokott módon úszni nem lehet benne a nagy felhajtó hatás miatt. Kellemes háton mozdulatlanul fekvődni, vagy ilyen helyzetben kézzel tovaevezni benne. 25-27 °C-os lehetett, jót fürödtünk benne. 20 percnél tovább nem volt szabad a vízben maradni egészségi okokból. Nem is maradtunk tovább, mert kezdett csípni itt-ott. – E napon szentmisénk az olajfák hegyének lejtőjén épült kicsiny Dominus Flevit (Krisztus könnye) templomban (*jobbra*) volt, és arról emlékeztünk meg, hogy Jézus előre látta és megsiratta Jeruzsálem pusztulását.

Utolsó előtti napunkat Jeruzsálemben töltöttük. A ma is fallal körülvett Óvárosba a Szent István (oroszlános) kapun léptünk be, első látnivalónk a Beteszda fürdő volt, ahol Jézus egy 38 éve béna beteget meggyógyított. 15-20 m-el a jelenlegi szint alatt van a hajdani fürdő szintje, rengeteg lépcsőt kell megtenni odáig. A fürdő mellett található a Szent Anna templom, amit a Szűzanya születési helyeként tisztelnek. A keresztesek idejéből fennmaradt igen szép templomnak kitűnő akusztikája van. Kivártuk, amíg az előző zarándokcsoport az énekes áhítatát befejezte, majd mi is néhány szép magyar Mária-énekekkel tisztelegtünk a Szűzanyának.

A Via Dolorosán, a jeruzsálemi keresztúton folytattuk utunkat. Ez keskeny, zegzugos sikátorokon vezet a hajdani Antonius erődötől a Kálváriáig, a hagyomány szerint nagyjából követi azt az utat, amit Jézus elítélésétől megtett a megfeszítésének színhelyéig. Két évezred alatt itt sokminden átépült, a talaj sokhelyütt feltöltődött, de a kegyelet, a zarándokok igyekeztek a hagyományt megőrizni. Ahol lehet, a keresztút állomásait kisebb-nagyobb kápolna képviseli, másutt csak jelzés, a ház falára erősített római szám utal rá. Az úton egyik zarándokcsoportot követte a másik, más és más nemzetiségű, zajlott a hangos keleti (arab) élet, időnként a falhoz kellett símulni, hogy egy-egy autó is el tudjon menni. Bizony jó volt, ha be tudtunk menni kápolnába. Ott inkább mód volt elcsöndesedésre, rövid elmélkedésre, mint a sikátorban, lökdösődés, zaj közepette. Az első kilenc stációt úgy jártuk végig, hogy csoportunk kapott egy jelképes keresztet, amit a csoport tagjai felváltva vittek. Minden stációnál megálltunk, elimádkoztunk a stációhoz

Következő napunkon a Holt tenger és környéke várt ránk. << Először Masadát látogattuk meg. Ez ma zsidó kegyeleti hely. Egy igen meredek hegyoldalakkal határolt fensík, ahova csak egy keskeny, csupán számárral vagy gyalogosan járható ösvény vezet fel ősidők óta. Ma drótkötélpályán viszik fel a látogatókat. Ide Heródes csodálatos palotát és erődítményt épített, ahova ellenségei elől el tudott menekülni, és akár hónapokig elbújni. A második zsidó lázadás leverése után az utolsó lázadó csapat, 960 fő, férfiak, de gyerekek és asszonyok is, a rómaiak elől ide menekültek és védtek magukat a végsőkig. Nem akartak a rómaiak kezébe kerülni, s a zsidóknál tilos az öngyilkosság. Amikor eljött a végső órájuk, sorshúzással kijelöltek 10 fér-

tartozó hagyományos keresztúti imákat. Utunk a Halálraítélés és a Kereszt-felvételének kápolnájától indult, és a kereszttel a Szentsír bazilika közelében, a kopt templom bejárata melletti oszlopon elhelyezett IX. jelig mehettünk, ott le kellett tenni a keresztet. Az utolsó öt stáció már a Szentsír bazilikában található. A bazilikában a zarándokcsoportok teljesen összetömörültek, részben össze is keveredtek, lehetetlenné vált a közös imádság, a közös elmélkedés.

A Szentsír bazilikához egy kopt kápolnán keresztül haladva jutottunk a bejárat előtti térre. A bazilikába belépve jobbra fordulva csatlakoztunk az itt tömörülő zarándokcsoporthoz. Igen lassan haladva jutottunk el a lépcsőhöz, amin keresztül feljutottunk az 5 méterrel magasabban fekvő felső templomrészbe, egy boltíves templomcsarnokba, amit a várakozók teljesen összeszorulva töltöttek meg. A felső templom mennyezetét csodaszép mozaik borítja. A kápolnarész, ahova feljutottunk, a ferenceseké, a Keresztrefeszítés kápolnája. Ezt ábrázolja a terem végében látható oltárkép. Mire odáig eljutottunk, majd ott balra fordultunk, eltelt igen fárasztó másfél óra. Elcsoszogtunk a Fájdalmas Szűz oltára előtt, és átjutottunk a görög ortodox templomrészbe, tele millió csillárszerű olajmécsessel, ezüsttel, arannyal. Itt jutottunk fő célunkhoz, a Golgotához, ami felett a templomrész oltára, a Keresztrefeszítés oltár emelkedik. Egyre azon morfondíroztam, hova lett az a szikla, amin Krisztus keresztje, meg a latrok keresztje állt? A Golgotára jöttünk – én csak templomot látok? S akkor megláttam a Fájdalmas Szűz oltára és a Keresztrefeszítés oltára között egy üvegablakot, ami mögött jól megvilágítva ott volt a szikla. A Keresztrefeszítés oltára előtt én is, mint mindenki előttem, térdre ereszkedtem, bekúsztam az oltár alá, s a nagy ezüst körlap közepén mélyen benyúlva megérintettem a követ, amelyen hajdan a kereszt állt (*jobbra*), s amire Megváltónk vére csurgott. Megrendülten álltam fel, kicsit tántorogva, vissza-vissza nézve hagytam el a legszentebb helyet. Az ortodox templomrész végében levő lépcsőn mentem le az alsó templomrészbe. Szemem a zarándoktársakat kereste. A bejáratnál szembeni fal mellett gyülekeztünk, elpilledve, szóltanul. Később láttam, hogy ezt a falat egy hatalmas, csodaszép mozaik takarta, amin több jelenetben mutatják be a levételt a keresztről, a halott Krisztus tiszteletét és sírbahelyezését. Felvételnézéshez hátralépve megakadtam egy kőlapban, ami fölött mécsesek függtek. Nem halottam róla a magyarázatot, később tudtam meg, ez a „felkenetés sziklája” volt, az a kőlap, amire Krisztust fektették eltemetése előtt. Volt, aki letérdelt és simogatva tiszteletét fejezte ki, mások, mint én értetlenül álltak, mentek el mellette.

Zarándokcsoportunk ez után kicsit zezzugos úton a bazilika kupolacsarnokába, a rotondába ment, aminek közepében egy kisebb templomépület áll, a Szentsír kápolna. Egyik oldalán nagy tömeg állt, s mi mögéjük csatlakoztunk, várni a sorunkra, hogy a Szentsírhoz bejussunk. Itt két óra hosszat várakoztunk, mire eljutottunk a kápolna bejáratáig. Ez a várakozás igen kiábrándító volt, nagyon kiütközött a szervezetlenség. A bejáratnál álló két ortodox pap pusztán arra ügyelt, hogy csak négyen-öten menjenek egyszerre be a kápolnába, és hogy nagyjából betartsák az érkezési sorrendet. A fáradtság, a tolongás hangos jelenetekhez, veszekedéshez, előnyhöz jutást célzó tülekedéshez vezetett, s kiütközött a zarándokok emberi gyarlósága. Végülis valamennyien bejutottunk: először az előtérbe, az Angyalkápolnába: itt tudatta az asszonyokkal az angyal, hogy Krisztus feltámadt. Ennek közepén áll egy kő állványféle, amin a sírt hajdan záró kő egy darabja látható. Az eredeti (bár utóbb megmagasított) ajtónyíláson jutottunk magába a sírkamrába. Itt található az a kő, amin Krisztus teste feküdt, fehér márvánnyal borítva. E kápolnában pontos időrend szerint végzik liturgiájukat minden nap sorban a görög ortodoxok, az örmények, majd a ferencesek. A szent sír előtt 15 mécses ég. Ebből ötöt a ferencesek, ötöt az ortodoxok, négyet az örmények, egyet a koptok gondoznak. Nagy a tömörülés a szent helyeken.

Aznapi szentmisénk a Dormitio (Mária elszenderülése) templomban volt. Altemplomában látható az elszenderült Szűzanya szobra. A körülötte lévő oltárok között magyar is van, Magyarok Nagyasszonya és a magyar szentek ábrázolásával. – Mire a templomból távozni akartunk, eleredt az eső, s a szakadó eső miatt rohanva szétszakadt a csoport.

tünk. Az utolsó vacsora termébe, a Cenákulumba mentünk. Ez egy emeleti, nagyon szép, gótikus terem, mihráb fülkével, korán idézettel a falon, jelezve, hogy többször gazdát cserélt, át is építették. Ma sem lehet itt misézni, csupán a látogatást engedélyezik. Legalább négy zarándokcsoport szaladt itt össze, tömeg volt, és hangzavar, alig hallottuk a vezetőnket. – Ebben az épületben, a Cenákulum alatt, ma is működő zsinagóga van, ezt is meglátogattuk, mert itt van Dávid király sírja. A zsinagógát fából készült, embermagasságú fal választja hosszában ketté. A jobboldalt a férfiak, a baloldalt a nők használják. Ez a hagyományos elválasztás azért történik, hogy a nők szépsége ne vonja el a férfiak figyelmét az imádságtól, mondta a vezetőnk.

Itt a kiadós eső feltehetőleg ritka dolog, mert nincsenek esőcsatornák. Rövid időn belül patakszerűen ömlött a víz a zsinagógával szembeni ház lépcsőiről, s a ház udvarán bokán felül ért a víz. Meg kellett várnunk, hogy elcsendesedjen az eső, utána folytathattuk csak az utunkat.

Utolsó napunkon először a Getszemáni kertbe mentünk el, oda, ahova a hagyomány szerint Jézus imádkozni ment. Itt, az Olajfák hegyének lejtőjén körülkerített területen megőriztek 8 régi olajfát: sok száz éves, fantasztikusan vastag törzsű olajfákat láthattunk. Mivel az olajfák akár 2000 évig is élhetnek, gyökereik újra kihajt, lehet köztük olyan fa, vagy legalább gyökérzet, ami Krisztus szenvedését láthatta! Nagy tisztelettel jártuk körbe e történelmi helyet, majd átmentünk a Népek templomának is nevezett Getszemáni bazilikába. Ennek főoltára a szikla fölött áll, amelyen Jézus vérrel verítkezett. A múlt század elején épült a régi, többször lerombolt templom talapzatán. Nagyon sok nép, a magyarok is küldöttek adományt a templom felépítéséhez. A középső apszis mozaikja épült a magyar adományból, így azon megtalálható a magyar címer.

A Getszemáni kertből Ain Karembe, Keresztelő Szent János születési helyére mentünk. E helység hét kilométerre van Jeruzsálemtől, és a Szűzanya itt kereste fel Erzsébetet, itt hangzottak el a csodálatos Magnificat szavai. Az autóbustól emelkedő gyalogúton értük el a Magnificat, a Mária és Erzsébet találkozása templomot. Itt vettünk részt zarándokutunk utolsó szentmiséjén, adtunk hálát a sok csodálatos élményért. A templom freskói a Dicsőséges Szűzanyát jelenítik meg. Az altemplomban láttuk azt a kutat, ahova Mária vízért járt, s itt látható az Erzsébet és Mária találkozását ábrázoló freskó is. A templom előtti falon, kerámia táblán, sok-sok nyelven, magyarul is olvasható a Szűzanya hálaéneke. – Ain Karembe meglátogattuk még Keresztelő Szent János templomát is. Ennek egyik oldalhajójának végén lehetett lemenni abba a barlangba, ahol Szent János született.

A Siratófal felkereséséhez visszamentünk Jeruzsálembé. Ahhoz, hogy bemehessünk a Siratófal előtti térre, alapos, a repülőtereken alkalmazotthoz hasonló biztonsági ellenőrzésen kellett áthaladnunk. Feltűnően sok fegyveres állomásozott itt. Ez a fal ma a zsidóság legszentebb helye. Ők a templomtérre nem mehetnek, helyette itt imádkoznak, siratják a templom pusztulását.

Várják a Messiást, hogy helyreállítsa a templomot és Izrael országát. Maga a fal nem a templom fala, hanem a templomtér támfala. Alsó 12 méternyi részét még Heródes építette: hatalmas, 7 tonna tömegű kövekből készült, habarcs nélkül összeillesztve. Felette kisebb kövekből folytatták az utódok. A tér és a fal két részre, a férfi és női térfélre oszlik a zsinagógákhoz hasonlóan. A falat mi is kellő tisztelettel közelítettük meg, a férfiak kippában, vagy egyéb sapkában. – Időnk itt is hamar lejárt, siettünk a buszhoz, hogy időben érjünk Tel Avivba, a reptérre.

Nagyon sikeres zarándoklat tudatával, igen sok élménnyel gazdagodva tértünk haza. Boldogan vállaljuk a beszámolókat, amik lehetőséget nyújtanak arra, hogy utunkat újra át meg átéljük. Sajnáljuk, hogy a szent helyeken mindenütt rohannunk kellett, nem volt lehetőségünk elmélyülésre, nyugodt imádságra, csak a szentmisék alatt. A helyszínéhez kapcsolódó szentmisék szolgálták azt, hogy Krisztussal együtt járjuk végig a szent helyeket, tették rohanós turistaút helyett zarándoklattá utunkat.

BETLEHEM

A Pásztorok temploma és fő oltárképe

Betlehem a Pásztorok barlangjában

*Szentmise a Pásztorok barlangjában,
főcelebráns Láng András atya, balról
jobbra Nagy János, Zugló Bosnyák téri
templom plébánosa, Lengyel Zsolt
nagyvarosi plébános, majd balján
Szerencsés Zsolt soroksári és Talapka
István kiskunfélegyházi plébánosok*

A Születés-bazilika bejárata és belseje

A jászol helye

A Születés-bazilika éjszakai felvételen

A szentföldi zarándoklat képeit Barna Judit, Barna Tamás, Tömösy László, Tömösy Gyula, valamint Láng András atya készítették.

IZRAEL– SZENTFÖLD

Területe: 22 ezer km²

Lakossága: 5,3 millió fő

Természetföldrajz

A Földközi-tenger partvidékén húzódó Parti-síkságon mediterrán éghajlat uralkodik. Kelet felé a Palesztinai rögvídek foglalja el az ország belső területeit, amelyet észak-déli irányban 3 részre lehet tagolni: Galilea, Szamária és Júdea. Az ország déli részén a főleg kréta és eocén korú mészkőből és homokkőből álló Negev-sivatag terül el. Izrael fő folyója a Jordán, amely összeköti a Tibériás- (Genezáreti) tavat és a Holt-tengert. A Golán-fennsík bazaltláva területei körülölelik a Tibériás-tavat.

Izrael területén kevés ásványkincs található:

- foszfát: Negev-sivatag
- sók (kálium, kalcium, nátrium, szulfát, bromidok): Holt-tenger

Az energiagazdaság alapja a kőolaj, amelynek teljes mennyiségét importálni kell, főleg Egyiptomból és Mexikóból.

Mezőgazdaság

Izraelben a mezőgazdaságnak alárendelt szerepe van, az ország területének csak egynegyede áll művelés alatt. A mezőgazdasági termelést elsősorban a vízhiány nehezíti, ezért öntözőcsatornákat, csepegtető öntözőberendezéseket létesítettek, valamint tengervíz-sótalanítással és költséges csapadékkeltő berendezésekkel próbálják bővíteni a szűkös vízforrásokat. Két különleges mezőgazdasági szervezeti forma van Izraelben, a „kibuc”, melyben a föld állami tulajdonban van, az épületek és a gépek a közösség tulajdonát képezik, a tagoknak nincs magántulajdonuk. A „mosav”-ban a föld szintén állami tulajdonban van, de családonként egyenlő, 2-3 hektáros parcellákra van felosztva, amelyet a családi gazdaságok művelnek, de bérmunkát nem alkalmazhatnak és el sem adhatják földjüket.

- a Parti-síkságon: déli gyümölcsök (jaffa narancs, grapefruit, banán) öntözéssel, és főleg kivitelre
- a Negev-sivatagban: datolyapálma
- a hegyvidékeken: csemegegyümölcsök, olajfa (olívaolaj),
- a löszös medencékben: búza, gyapot, takarmánynövények
- magas színvonalú állattenyésztés: tejelő szarvasmarha és baromfitartás

Történelmi háttér

A zsidó nép története az ókorra nyúlik vissza. A korai történelem legfontosabb forrása a Biblia, a benne olvasható elbeszélések történelmi eseményekben gyökereznek. A Kr.e. II. évezredben a félnomád patriarchális társadalomban még a több-istenhit (politeizmus) volt jellemző, amelyet hosszú folyamat során az egyistenhit (monoteizmus) váltott fel. A zsidó nép a Kr.e. XIII. században költözött a mai Izrael területére, amelyet akkoriban Kánaánnak neveztek. Ebben az időben a zsidó nép 12 törzsből álló szövetséget alkotott, amelyet már az egyistenhit tartott össze. Izrael fénykora a Kr.e. X. században volt, Dávid és Salamon király uralkodása idején, akik győzelmeket arattak a szomszédos népek fölött, és egységes országot hoztak létre. Salamon halála után az ország két részre szakadt, az északi Izraelre és a déli Júdára. A két állam egymással és a hódítókkal is hosszú küzdelmet folytatott. A Kr.e. VIII. században az asszírok, a Kr.e. VI. században az Új-Babiloni Birodalom fennhatósága alá kerültek. 587-ben a babiloni Nabukodonozor lerombolta Jeruzsálemet és a zsidó nép vezetőit elhurcolta Babilonba (babiloni fogság). A zsidók sok országban kerestek menedéket a babiloniak elől, ekkor vette kezdetét a szétszóródás, a diaszpóra zsidóság. Amikor a Kr.e. VI. század végén a perzsák meghódították Babilont, II. Kiroz perzsa király rendeletet adott ki, amelynek értelmében a zsidók visszatérhettek hazájukba és még templomuk újjáépítésére is adott pénzt. Kr.e. 63-ban a rómaiak hódították meg a területet és Syria provincia részeként Izrael a Római Birodalom fennhatósága alá került. A Kr. u. VII. században az arabok hódították meg a területet, Izrael hosszú időre az Arab Birodalom részévé vált. A középkor folyamán Jeruzsálem és a Szentföld visszahódítására a keresztes hadjáratok többször kísérletet tettek, de tartós sikereket nem értek el. Mivel a zsidó népnek hosszú évszázadokig nem volt saját

országa, az egész világon szétszóródtak, Európa csaknem valamennyi országába eljutottak és főleg kereskedelemmel, pénzváltással foglalkoztak.

A XIX. században kezdett kibontakozni egy mozgalom, melynek fő célja az volt, hogy a zsidó népnek újra saját országa legyen. Az ekkor a Török Birodalom részét képező területen arabok (palesztinok) éltek, akiktől a cionista szervezetek földeket vásároltak és új falvakat, városokat alapítottak a bevándorló zsidó telepesek számára. Az I. világháború után a terület Palesztina néven Brit közigazgatás alá került, ahová a fasizmus elől zsidók százezrei menekültek Európa különböző országaiból és már ekkor egyre jobban kiéleződött az ellentét az arabok és a zsidók között. A II. világháború után a két nagyhatalom, az USA és a Szovjetunió önálló Izrael állam megalapítása mellett döntött és a kérdés megoldását az ENSZ-re bízta. 1947-ben Palesztinát egy arab és egy zsidó államra osztották, majd 1948. május 15-én megalakult az önálló Izrael, melynek története rögtön háborúval kezdődött. Izrael megalakulását követően négy arab-izraeli háború zajlott le:

- Az I. arab-izraeli háború (1948-49) izraeli győzelemmel végződött, akik Jeruzsálem egy részét valamint a Gáza övezetet is elfoglalták.
- A II. arab-izraeli háború (1956) Egyiptom ellen folyt, Izrael vereségével végződött.
- A III. arab-izraeli háború (1967) csak hat napig tartott, Izrael megszerezte a Golán fennsíkot, Ciszjordániát és Jeruzsálem egész területét. 1967-1982-ig a Sínai-félsziget is izraeli megszállás alatt állt. A palesztinok menekülttáborokba kényszerültek a szomszédos országokban, sokan még ma is ezekben élnek.
- A IV. arab-izraeli háború (1973) Egyiptom és Szíria kezdeményezésére robbant ki.

1979-ben az USA közvetítésével létrejött az egyiptomi-izraeli különbéke, de a feszültség Izrael és az arab országok között továbbra is fennmaradt, amelyet egyrészt a területi igények, másrészt a vallási, kulturális különbségek táplálnak. A bevándorlással folyamatosan növekvő izraeli népesség legfőbb összetartó erői a zsidó vallás és az újhéber (ivrit) nyelv. Jelenleg Izrael parlamentáris köztársaság, területe 6 kerületre (mehoz) tagolódik.

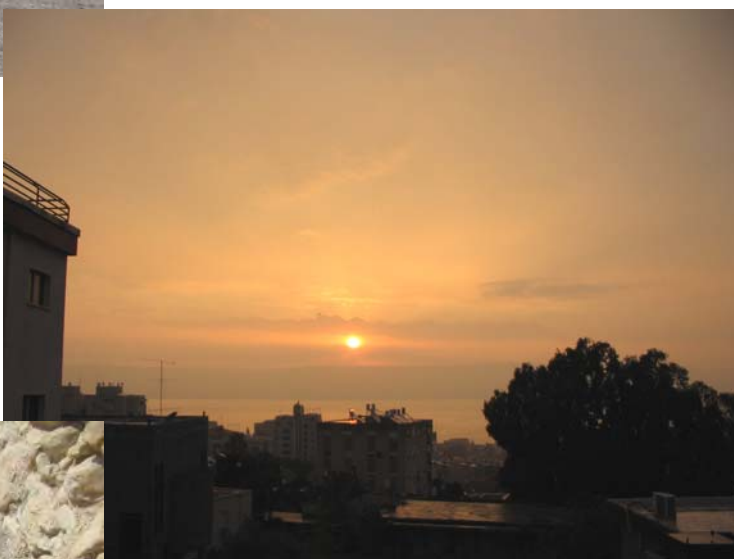
(Berci atya)

<< Tabor hegy, Urunk színeváltozása bazilika

*Napfölkelte a Genezáreti tavon,
kép a szállodaablakból >>*

<< Qumran, lejárát az esszénusok
hajdani fürdőjébe

*Szentmise a pásztorok barlangjában,
mellettem Szerencsés Zsolt,
soroksári plébános atya,
a zarándoklat vezetője >>*

SZENTFÖLDI LÁTOGATÁS

Fiatal pap koromban egyszer hatodik osztályosoknak tartottam órát. Annak az évnek az anyaga az Újszövetségi Biblia, Jézus élete és tanítása volt. Az olvasás mellett szemléltető képeket, térképeket is mutattam hittanos növendékeimnek. Az egyik órán egy kamaszfiú odavágta, úgy félvállról: – Lassan már többet tudok Palesztináról, mint Magyarországról! Nem haragudtam érte, sőt örültem, hogy Jézus élete és hazája belevésődött a fiatalok lelkébe.

A másik aranyos történet második vagy harmadikos hittanórán történt. Jézus születéséről beszélgettünk, karácsony közeledtével. Csak úgy, próbaképpen, megkérdeztem a gyerekektől: – Ha volna repülőnk, el tudnánk-e Betlehembe repülni, ahol a Kis Jézus született? Egyhangú volt a válasz, hogy NEM! Kérdeztem: – Miért? – Mert Betlehem nem a földön, hanem az égben van. Oda eljutni nem lehet – mondta az egyik gyermek. Elcsodálkoztam a válaszon, és próbáltam nekik megmagyarázni, hogy oda bizony el lehet jutni.

A harmadik történet Rákosszentmihályhoz kötődik. Az ottani kápláni szolgálatom alatt rengeteg színes diaképet kaptam Rómáról, Lourdes-ról, még a Szentföldről is. Egy felnőtt lány, aki könyvtárban dolgozott, vállalta, hogy szövegeket ír az egyes képekhez, és magnóra olvassa. Ezeket én sokszor levetítettem felnőtteknek, fiataloknak egyaránt. Így amikor Rómába, majd később Lourdes-ba eljutottam, szinte már minden épület és táj ismerős volt. A Szentföldet, illetve Palesztinát, annak városait, tájait, épületeit nemcsak a diákról, hanem könyvekből is megismertem, és nagy buzgósággal mutattam másoknak is.

Vágyakozva hallgattam pap barátaimat és híveimet, akik beszámoltak szentföldi útjukról. Reméltem, egyszer lehetőség nyílik számomra is, hogy eljuthassak oda. És ez az álmom 2008. október végén teljesedett.

Sokat készültem az útra, olvastam, érdeklődtem azoktól, akik ott jártak. Hihetetlennek tűnt a programban leírt mondat: Az első napon a reggelit a Genezáreti tó partján fogyasztjuk majd el. (Úgy voltam én is, mint a kisgyermek a Betlehem városával.)

Mi mindent is jelentett a szentföldi zarándoklat számomra? Egyrészt óriási élményt, hogy ott járhattam, ahol Jézus, Mária és az apostolok; hogy megérintettem azokat a sziklákat, ahol Jézus ült és a halat nyújtotta apostolainak a föltámadás után; ahol állt a keresztye a Golgotán; ahova leborult a Getszemáni kertben vért verejtékezvén; ahova lefektették a keresztről való levétel után; a sír szikla „asztalát”, ahol teste feküdt nagypéntektől húsvét hajnaláig. Bár számtalanszor olvastam, vagy hallottam az eseményeket Jézus életéből, de ott felolvasni, hallgatni, ahol történtek az események, egész más volt, életre szóló élmény. Például, Názáretben az angyali üdvözlés helye, ahol Máriát köszöntötte Gábor angyal, és ahol „az Ige megtestesült...”; vagy a romok-

ban is impozáns kafarnaumi zsinagógában a jézusi tanítást az Élet Kenyeréről. A szentmiséken mindig azt a történetet olvastuk fel, amely ott történt, ahol miséztünk. A Tábor hegyén: „Akkor Jézus maga mellé vette Pétert, Jakobot és Jánost, és fölment velük a hegyre... Ott elváltozott, ruhája tündökölt fehérségében, és megjelent neki Mózes és Illés.” Ott tündökölt nekünk is az Úr, amikor a Tábor hegyén, az egyik pap társam felmutatta a Szentostyát, és utána így szólt: – Íme hitünk szent titka...”; vagy a Nyolc Boldogság hegyén, ahol hallottuk: „Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.”; vagy Betlehemben a pásztorok barlangjában: „Ne féljetez pásztorok, nagy örömet hirdetek nektek, megszületett a Megváltó. Fölkerekedtek és megtalálták Józsefet, Máriát, és a jászolban fekvő Kisdedet...” Amikor a Pásztorok barlangjában, úrfelmutatáskor fölemelhettem az Úr valóságos testét a kenyérben, akkor még inkább éreztük, ott van közöttünk valóságosan, úgy mint, amikor megszületett. Élmény volt, hogy a betlehemi szentmise végén megsimogathattuk, megcsókolhattuk a Kis Jézus szobrát, mintha Őt érintettük volna meg.

Még jobb lett volna, ha a program nem lett volna olyan sűrű, és nem szenvedtünk volna állandó időhiányban, és megállhatunk volna egy kicsit hosszabban is az egyes szent helyeken, vagy beülhettünk volna egy templomba csendben imádkozva, egyedül az Úrral találkozással. Sok helyszín csak egy villanás volt, gyorsan lefényképeztem, mert a lelkemig nem hatolhatott el, „majd otthon megnézem a fényképen és visszaidézem a helyszínt” – gondoltam magamban sajnos, sokszor.

De ne legyünk telhetetlenek. Összességében óriási élmény volt. Nagyon sokat megtudhattunk az idegenvezetőnkől, Zsuzsától, az ottani jelen életről is, nemcsak a történelmi színhelyek eseményeiről. Akik részt tudtak venni a vetített képes beszámolókon, amelyet az elmúlt hetekben tartottunk zarándoktársaimmal, megtapasztalhatták, hogy milyen gazdag és sokrétű programot teljesítettünk a hét nap alatt. Bár nagyon sokba került az utazás, mégis sokakban megfogalmazódott, jó lenne még egyszer eljutni a Szentföldre és még inkább elmélyíteni a benyomásokat a helyszíneken, felújítani az élményeket.

Zavaró volt a nagy zsúfoltság, a tülekedés és zajongás az egyes helyeken, a tömeg a Szentsír bazilikában, a nagy zivajgás a Via Dolorosán – a Fájdalom útján, vagyis a keresztyúton, árusok és az ott tolongó turisták között nehéz volt elmélyedni Jézus Szenvedéseiről.

Papoknak és híveknek azonban bizonyára felejthetetlen élményt jelent egy ilyen zarándokút. Istennek legyen hála érte, hogy eljuthattam a Szentföldre. Tudom, hogy sokaknak nincs lehetőségük oda eljutni, így vigasztaljon bennünket az a tudat, hogy Jézus itt is közöttünk van, a maga valóságában. Itt van szeretetével, erejével és békességével.

András atya

Utóirat: Akiknek van internet hozzáférhetőségük, a képeket megtekinthetik egyik zarándoktársunk jóvoltából, aki feltette azokat internetre (www.picasaweb.google.hu/lingvia).

A TÖRVÉNY TELJESSÉGE A SZERETET

A Szentírást lapozva a lángszavú Pál apostol szavai csengenek vissza százszor a múltból. Hány és hány módon, mily meggyőzően, mily tudással, kitartással, fogyhatatlan szavakkal és tántoríthatatlan erővel tudta hirdetni Krisztus tanítását: Isten létének egyetlen és örök lényegét – a szeretetet.

E gyönyörű szó hatja át a teremtést, s forrása az örök életnek, melynek ígétét hozta el a Fiú, amikor vállalta, hogy testet ölt, megmutatkozik, s maga valójával, tanításával ad bizonyosságot az Atyáról, aki maga a szeretet.

Az evangélisták tudósítanak Jézus életéről és tanúskodnak tanításának örömhíréről, melynek talpköve és felépítője a szeretet. – Jézus kimondja a főparancsot: „Ez az első: Halld, Izrael: Az Úr, a mi Istenünk az egyetlen Úr. Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből! A második így szól: Szeresd felebarátodat, mint saját magadat! Ezeknél nincs nagyobb parancs.” [Mk 12,29-31] – Jézus, a Krisztus, máshol így beszél: „Új parancsot adok nektek: „Szeressétek egymást! Amint én szeretlek benneteket, úgy szeressétek ti is egymást.” [Jn 13,34] – „Ha szerettek, tartsátok meg parancsaimat.” [Jn 14,15] – „Amint engem szeret az Atya, úgy szeretlek én is titeket. Maradjatok meg szeretetemben.” [Jn 15, 9].

A görög nyelv, amelyen az Újszövetség könyvei íródtak, a szeretetre három szót használ, melyek leírják az isteni hármasság szép egységét. A szeretet más és más rétegének kifejezésére érzékletes a jelenet, amelyben Jézus megkérdi Pétert: „Simon, János fia, jobban szeretsz engem, mint ezek?” „Igen, Uram – felelte –, tudod, hogy szeretlek.” Erre így szólt hozzá: „Legeltesd bárányaimat!” Aztán másodszor is megkérdezte tőle: „Simon, János fia, szeretsz engem?” „Igen, Uram – válaszolta –, tudod, hogy szeretlek.” Erre azt mondta neki: „Legeltesd juhaimat!” Majd harmadszor is megkérdezte tőle: „Simon, János fia, szeretsz?” Péter elsomorodott, hogy harmadszor is megkérdezte: „Szeretsz engem?” S így válaszolt: „Uram, te mindent tudsz, azt is tudod, hogy szeretlek.” Jézus ismét azt mondta: „Legeltesd juhaimat!” (σιμων ιωαννου, αγαπας με πλειον τουτων; λεγει αυτω ναι, κυριε, συ οιδας οτι φιλω σε. λεγει αυτω βοσκει τα αρνια μου. λεγει αυτω παλιν δευτερον· σιμων ιωαννου, αγαπας με; λεγει αυτω ναι, κυριε, συ οιδας οτι φιλω σε. λεγει αυτω ποιμαινε τα προβατα μου. λεγει αυτω το τριτον· σιμων ιωαννου, φιλεις με; ελυπηθη ο πετρος οτι ειπεν αυτω το τριτον· φιλεις με, και λεγει αυτω κυριε, παντα συ οιδας, συ γινωσκεις οτι φιλω σε. λεγει αυτω ο ιησους· βοσκει τα προβατα μου.) [Jn 21,15-17]

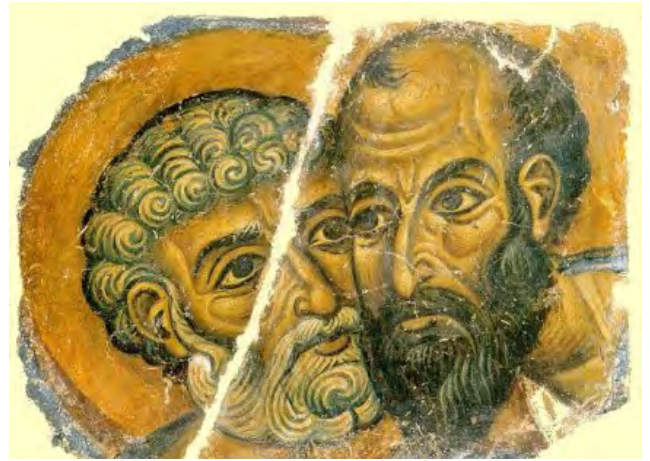
Jézus kérdésében kétszer az isteni *agapé* szót használja, s Péter válaszában a *filia* kifejezést, mely az emberi szeretetre utal. Péter gyötrelmes szavaiban benne rejtőzik háromszori árulása a szenvedés éjszakáját, benne rejtőzik esendő ember volta, aki remegve az aggodalomtól és a szeretettől hull térdre Mestere előtt. Jézus szíve megesik rajta, és harmadszor is kérdezi: szeretsz engem? Itt már engedve, a Péter által használt *filia* szóval, s Péter sóhajtva válaszolja, Uram te mindent tudsz...

Péter volt, aki Jézus elfogatásakor kardot rántott [Mt 26,51], s Péter volt, aki az elfogott Jézust messziről követte egészen a főpap palotájáig [Mt 26,58]. Ő volt azonban az is, aki Jézus kérdésére: Kinek tartanak engem az emberek? – így válaszolt: „Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia.” Erre Jézus azt mondta neki: „Boldog vagy, Simon, Jónás fia, mert nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám.” [Mt 16,16-17] Jézus rábizza Péterre, az esendőre, a vétkes, gyarló, de szerető emberre a mennyország kulcsát: „Péter vagy, erre a sziklára építem egyházamat, s az alvilág kapui sem vesznek rajta erőt. Neked adom a mennyek országa kulcsait. Amit megkötsz a földön, a mennyben is meg lesz kötve, s amit feloldasz a földön, a mennyben is fel lesz oldva.” [16,18-19]

Íme, az élő szeretet megnyilvánulása az Atya nevében. Jézus átöleli a porban térdeplőt, letörli az őszinte könnyeket, s irgalommal megtisztítva, bizalommal megerősítve, kegyelemmel megvilágosítva emeli magához az embert, aki végül szerelemmel válaszol.

Jézus, amikor a szeretetről beszél, mindig az *agapé*, az „isteni szeretet” szót használja. Az Atya megnyilatkozásában is ez hallik: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik, őt hallgassátok!” (ουτος εστιν ο υιος μου ο αγαπητος, εν ω ευδοκησα: ακουετε αυτου) [Mt 17,5]

A Péter által válaszában mondott *filia* szót: kedvellek, Uram, „emberi szeretetként” lehetne értelmezni, vagyis jócskán van benne szerepe az emberi elme által belátott létezésnek.

Péter és Pál összeölelkezve
XII. századi görög freskó, Athosz-hegy, Vatopedi kolostor

A harmadik szeretetfogalom, az *eróta*, inkább kérő vágyakozást, testi-lelki felindulást éreztet, s mai használatában inkább kötődik a testiséghez, ami férfi és nő szeretetkapcsolatának elengedhetetlen összetevője.

A boldogság, amire Isten az embert teremtette, csonka lenne e hármasság nélkül, mely a teremtett világban megélt szeretet sajátja.

A magyar *szeretet* szó töve a *szér* – hatalom, hathatóság, cselekvőképesség –, igazán kifejezi, hogy nincs létezés a szeretet hatalma nélkül. A szertelenség fájón fejezi ki e képesség nélküliség üres állapotát. Krisztus tanítása a szeretet. A szeretet – élet. A szeretetlenség – halál.

Életünk minden búja-fájdalma, törődése és könnyei mögött ott lapul vagy nyíltan kiált a szeretetlenség. A tiszteletlen, pontatlan, hanyag, lusta, részvétlen, kapzsi, gőgös, falánk és iszákos, hazug viselkedés a főparancs megkerülésének a következménye, s ezeket kizárólag szeretettel lehet orvosolni. Az emberi törvények aprólékos kidolgozása, a mindent behálózó biztonsági rendszerek a megoldás látszatát adják, a szeretet tanítása nélkül kirótt büntetés pedig csak időlegesen hozza a bűn szünetelését.

A Jézus-i főparancsra alapozott nevelés és tanítás, s az ennek nyomán kialakuló és megszilárduló közfelfogás: a társadalmi szintű erkölskövetés, igazságosság, szolidaritás, esélyegyenlőség adja a keretét a szeretet társadalmának, amely egyetlen útja az ember boldogulásának.

A szeretet teszi, ha képesek vagyunk igényéből fakadóan kötelességeink után járni, magunk és mások viszonyaira együttérzően és cselekvően odafigyelni. A szeretet van jelen, ha emberi kapcsolatainkban ott az őszinteség és a segítőkészség, a jó kedély és a bizalom; ha embertársainkkal – szomszédokkal, munkatársakkal, rokonokkal és családtagokkal – békés és nyugodt, kellemes és kielégítő a kapcsolatunk; ha örülni tudunk mindannak a szépnek, ami a miénk lehet: egy új ruha, ízletes étel, közös séta, beszélgetés, csendes órák pihenésre, olvasásra, zenére, álmódosásra; ha őszinte és lelkes szavakkal fokozni tudjuk mások önbecsülését; ha megélhetjük a magunk önbecsülését és fontosságát, melyet gyümölcsözően kamatoztathatunk; ha képesek vagyunk a figyelmes hallgatásra, a társaink számára fontos dolgok befogadására; ha fel tudjuk kelteni magunkban és másokban az őszinte szeretetet; ha elismerjük embertársaink belső értékeit, és tudunk dicsérni, és belülről fakadó tisztelettel, becsüléssel fordulni feléjük; ha – készítetve magunkat a mind teljesebb megértésre –, tudunk derűsen és nyugodtan figyelmeztetni, növelve embertársainkban az erényre való törekedést.

Napsugaras, vidám, békés, erős, lendületes és tettekre kész, rugalmas és derűlátó az életvitel, mely a szeretet gyakorlásán alapszik, s ismeretlen számára az aggodalom, félelem, harag, bosszúvágy, kétségbeesés, kedvtelenség, elkeseredés és reménytelenség szomorú sora.

Fogadjuk meg Szent Pál figyelmeztetését: „A szeretet nem tesz rosszat az embertársnak.” [Róm 13,10] A szeretet gyakorlásával, magunk és társaink készítetésével, állandóan és töretlenül, mindig fokozva ápoljuk, növeljük, erősítjük és gyarapítjuk a Krisztus tanítása szerinti cselekedeteket. Ezekkel kell barátokat szerezni magunknak. A szívből fakadó mosoly varázsszer, mely kihat egész környezetünkre. A szeretetet folytonosan adni kell, s százszorosán árad vissza ránk, hogy aztán még többet tudjunk adni.

„A törvény tökéletes teljesítése tehát a szeretet.” – üzeni Pál a jelennek is, a rómaiakhoz írt levelében [13,10]. Fogadjuk el tehát alapszabályként: minden cselekedetünket a szeretet vezérelje, mindenre szeretettel válaszoljunk.

Az adventi időben készülődünk Jézus születésének ünnepére, mikor a Szeretet öltött testet közöttünk. E szent előkészületi időszak tehát különösen alkalmas a szeretetcselekmények gyakorlására, a kapcsolatok tisztázására, a megbocsátásra, a jótékonykodásra, lelkiismeretvizsgálatra és a szentgyónás elvégzésére, mely segíti életünkben a szeretet kiteljesítését.

Legyen a szeretet közöttünk, mint a fény, fogyhatatlan, erről szóljon buzdó imádságunk az év minden napján.

Krisztus, a Megváltó születésének közelebb fényes ünnepén kívánom, életünk legyen bizonyág: Krisztust befogadjuk, benne és vele élünk, Őt megvalljuk hűségesen és tanítása szerint: erős szeretetben.

Nagy Angela

Pusztai Sándor: Betlehemi éj

A hold beszűrt a kunyhórepedésen,
Ezüst halmot hintett szerte szépen.
A glória már fényes messze zengett.
Elaludtak. Szendergett a Gyermekek.
Mária édesen, a bölcsőre hajolva,
József, az ács, s fejénél a szalma.
Aludt a csacsi és a hű ökör.
Ez éjjel nem riadt egy kutya se föl.
Bogrács alatt a tűz, csuporban a tej,
A fák, a bokrok, mind. És száz virágkehely.
Aludt a jószág. A tágas gádorok.
A mindig virrasztó csordapásztorok.
Egy kis bari, tán álmán, bégetett.
Sóhaja gyapjak tavába vészett.
Aludt a ház. A csend. A kispatak.
Háztető a nád. S a ház előtti pad.
Aludt a szerszám, a szíj, ostonon a nyél.
Gyalogúton, állva, elaludt a szél.
Gyöngyháztollú szárnyal mind, a madarak.
Aludt az éj is, egy nagy fa alatt...

A glória már csak szinte zümmögött,
Mint a hold zenéje alvó fű között.

A Hűség virraszt csak
Léptét hallani,
Hogy ébren legyen itt
Mindig valaki...

*De az Úristen hívta az embert és így szólt hozzá: „Hol vagy?”
Ő így válaszolt: „Hallottam lépteidet a kertben, s féltem, mert
meztelen vagyok, tehát elrejtőztem.” [Ter 3,9-10]*

MEZÍTELENEK – Nagy Angela elbeszélése

Eva a lapos tető egyik zugában ül, és csendesen figyeli maga alatt a város lüktetését, a végeláthatatlan, mozgó fényfüzereket, járművek sorát. Messziről kivehető egy másik kitartó ritmus, a morajló tengeré. Egészen besötétedett, de a földi fénypontocskák özöne az égen nem tükröződik. Vastag feketeség borul az éji életre.

Eva szeret feljárni ide, s gyakran üldögél a szellőzőcsövek erdejében, melyek a ház tüdejeként dolgoznak örök finom morgással. A lakók, akik nem restellnek ilyen magasra hágni, itt teregetik ruháikat, dacolva a veszályval, hogy a pajkos vagy goromba szél felkap egy-egy darabot, s úgy elviszi, nyoma vész örökre. Bár inkább rábízzák a szennyest a házhoz járó mosodásra, aki átveszi a mosósákokba gyűjtött viseltet, majd pár napra rá visszahozza a patyolatot. A lakások úgysem alkalmassak a mosásra.

Eva feláll, nagyot nyújtózik, és elindul lefelé a menekülésre szolgáló, mindig kivilágított lépcsőfokokon. Tágas folyosóra jut, innen már beléphet a száz emeletet nesztelenül körbe-körbe járó fülkék egyikébe, melyből közvetlenül lakhelye előtt száll ki.

Ajtaja felismeri kezét, s kinyílik. Egyembernyi előtér, az eltolható fal mögött beugró teafőzéshez, fürdőhelyiség, tartózkodó és alvószoba az otthon. A tartózkodó szabadba néző fala üveg, kívülről átláthatatlan, belülről a végtelen tetszik; most határtalan sötétség, nappal szűrt fény, hol lila, hol a sűrke árnyalatai, melyek csak az év csúcspontján vékonyulnak, s tör át rajtuk derengőn vagy élesebben az arany fény.

Eva lefekvéshez készül. Egy ujjal, szinte kihívja a falból a vetett ágyat, majd bevonul a fürdőbe. Élvezi a tiszta víz csobogását, a finom illatot, a meleg, simogató levegőt, mely leszárítja. Enni nincs nagy kedve, de a hűtőből előveszi az esti étrend picit dobozát.

Eva esténként olvas. Ragaszkodik az elmúlt idők tanúhoz, a könyvekhez. A tartózkodóban egész falat töltenek be a könyvsorok. Esténként olvas. Sokat nem, mert a fölös hajtóerő-fogyasztásért külön adót fizetnek, s erre szerény javaiból nem telhet. Mielőtt ágyba bújik, pillantást vet a napirend-jelzőre: a szerkezet biztosan és időben ébressze. A nagyváros milliói éjjél előtt hajtják fejüket álomtalan alváásra.

A reggel Evát a városóriás egy közös járművén találja, társaival igyekszik munkahelyére. Elnyeli századmagával a forgóajtók egyike, majd újból emelkedik, s kiszáll a fényben úszó, széles folyósón, ahonnan kuckója nyílik. Eva munkája árufigyelés, a képzetes piacon folyó ügyletekért felel, leltárszinten, s mint árugazda, este elszámol a sokszorozott pénzzel: gombnyomással küldi jelentését a láthatatlan és ismeretlen adatkikötőbe.

Munkaidő után kötelező résztvenni az erőnlétfelkészítő gyakorlatokon, valamint továbbképzéseken, melyeknek célja a fegyelem és a hatékonyság növelése. Az egészség és ügyesség létkérdés, élete forog kockán, ha nem tud pénzt keresni. Az élet megkívánta dolgokhoz kis adatkártyáján jóváírt díjazása ellenében fér hozzá. E kis kártya segítségével rendezi beszerzései ellenértékét, és a kártyával egyben nyomon követhető szokásai, fogyasztása, mozgástere, kapcsolatai is, sőt a megelőző- és kezelőorvosok is szolgáltatnak lehívható adatokat a kártya birtokosának testi állapotáról, és e mindenható számok sok mindent eldöntenek.

A munkatársakkal, akik a különböző érdekköröket szolgáló irodákban tevékenykednek, ebédidőben találkozik. Az étkezde az épület legfelső szintjén, hatalmas, kényelmes helyiségben található. Itt lazítanak, eszik meg a déli ételt, amely fűrgé futószalagon érkezik, kicsi, szabvány dobozokban. Sok idejük nincsen, de ebédidőben oldódik valamelyest az iroda magánya. A napi munka letételekor fáradtan sietnek haza, bár a napot az érintőképernyővel szemben töltötték, kényelmes karszékben ülve.

Eva jó társalgó, művelt, kellemes külsejű, segítőkész. Harmadik éve él a városban. A távérzékelő segítségével néha beszél szüleivel, soha nem azok hívják. Távol laknak. Testvére nincsen. A hétvégeken lemegy a tengerhez, vagy hazarepül. Nyáron utazik, csoporttal. Lakásában, kis köcsészekben próbál apró növényeket tartani, a hajdani fajták törpe változatait, mesterséges táptalajban. Állatot tartani az épületsodákban nem szabad.

A város óriási területen húzódik. A széles utakon önműködő vezérlőrendszernek engedelmessékedik a közlekedés. Utak a föld alatt is vezetnek, és a járműtömeg a föld gyomrába épített mélytárolókban várja a reggelt. Az emberek többsége a napi elfoglaltság során a közös járműveket használja, melyek állandó iramban, nesztelenül suhannak a földfelszín közeli mágneses vagy a felszíntől távolabbi légi pályákon. Sok ház tetején működik légi-kikötő, vagy a földalatti csomópontokon váltanak az utasok járművet. A közlekedés gyors és kifogástalan.

A város közterületeinek felszínét, ahol emberek járnak, a hosszú, meleg időszakban hűti, a rövid hűvös időszakban, szükség esetén, melegíti a földből vett hajtóerő. A vezetékek a járdák alatt húzódnak. A gyalogutak színe jelzi a különböző útvonalakat, a csomópontok káprázatos tarkaságukkal vonzzák a szemet.

Az emberek által igénybe vett területek a városban mind fedettek. A városlakókat hatalmas, változatos ívben görbült, átlátszó felületek óvják, alájuk élennyel dúsitott, szűrt illatosított levegőt fúj a város tüdőgépe.

A város özönével kínálja a vendéglátóhelyeket, és számtalan négy-kiterjedésű mozi várja a látogatókat, akik hírekre, szórakozásra, kikapcsolódásra, élményekre vágnak. A világ minden zuga élőben látható és hallható, megélhető és érzékelhető ezen eszközzel, kívánság szerint. Hatalmas közös épületek adják a helyszínt a vásárlásnak, mozgásnak, szórakozásnak, ezek szintjei között üveg mozgólépcsők surrognak, szállítva az ezernyi látogatót. Az épületek homlokzatán messziről látható fényújságok szaladnak, közölve a fontos híreket és az utasításokat az élethez. Sok helyütt szól a tudatalattihoz halk zene.

A tudás és a gyógyítás negyedei a város lakó- és munkanegyedeitől elszigetelten épülnek. A kevés gyerek bentlakásosan tanul, a betegek és öregek felügyelet alatt élnek. A törvények szerint a beteget, öreget, munkaképtelent kivonják a közösségből, s az ilyenek javaiknak megfelelően kaphatnak ellátást. Az emberek nem ismerik, mit jelent beteget ápolni, időssel együtt élni. A holtak hamvait az élők a tengerbe szórják. A család fellazult, az emberek keresik a kapcsolatokat, de azok kifulladásnak a felszínességben, s a hiányérzet nem oldódhatik.

Az évben ünnep nincsen. A nappalok és éjszakák egyhangú üteme mellett gyorsan telnek a napok. A nagyváros kínálta sok lehetőség igazán kitölti az emberek idejét, a mozgásközpontok, mozik, színházak, vendéglők, kávé- és teaházak zsúfolásig tömve vannak olyan emberekkel, akik megtanultak a tömegben, a másik szemébe nem nézve, semleges arccal közlekedni. Eva így nem szívesen van társaságukban.

A toronyházban, mely szállását adja, egy emeleten lakik Széniaival, aki tanítóként szolgál. Szénia, az általános szókésséggel ellentétben, vörös haját hosszú fonatban viseli, s mindig szoknyában jár. Nemesen ívelt orr, szépen formált ajkak, ragyogó szemek, derűs arc, tettekeszség. Szénia lelkes, őszinte és nyitott, nem takargatja az érzelmeit. Három gyermeket nevel, s van férje, aki társadalomtudós. Tudására a jelenben nem tartanak igényt, e tudománnyal történelmi szinten foglalkozik.

Az otthonos lakban sokat beszélgetnek irodalomról, történelemről, közügyekről, társadalomról, családról. Evát, bár kereskedelmet végzett, mindig érdekelte a társadalomrajz. Nyitott szemmel jár az emberek között, műveltsége és érzékenysége révén többet lát az átlagnál, s többre is vágyik, bár a rend és biztonság társadalma alkotta szabályok betartása bizonyos szabadságot biztosít.

Eva másik szeretetkapcsolata Vot, a nagyon hosszú, vékony fiatalasszony, akit – testalkata miatt – csak Kicsinek becéz magában. Számára a mindig szolgálatkész, kedves és fürge Vot az igaz barátság.

Eva sokat jár a városi könyvtárba, amely garmadával kínálja az ember által felhalmozott tudást. Anu, a vezető

könyvtáros, segítségével bújja az irodalmat és a tanító könyveket. A két nő boldogan olvassa együtt az egyetemes egyház (régen katolikusnak nevezték) tanító könyveit és a Szentírást.

Eva és barátai keresztények. A nők nyakukban kis keresztet viselnek. A keresztényekről a társadalom jórészt nem vesz tudomást, bár munkavállalóként kedvelik őket, mert jobban teljesítenek, megbízhatóbbak.

Eva az idő folyamán megváltozott.

Munkáját már nem szívesen végzi, így új iskolába iratkozik: a népjólét kérdéskörével akar foglalkozni. S amíg választott tudományát hallgatja az egyetemen, bizony felismeri mindazon nehézségeket, amelyekkel meg kell küzdenie a tudás társadalmában.

Ez a társadalom, a tudás embere elfeledte, hogy az uralom szolgálatot jelent. A bír- és haszonvágy elpusztította természetes környezetében az állatot és a növényt, szeméttel teli, elkerített pusztaságok húzódnak a nagyvárosok között, meghalt a tenger, s a szenny megfertőzte a világegyetem földközeli környezetét is. Az ember korlátok között, eszközként, helyzete fogságában, a képzetes pénzfolyam rabjaként tengődik.

Eva meglátja a sok ínséget, felismervén, hogy ez a jól szervezett világ egyben szenved igazán nyomorúságot: nincs benne szeretet.

Eva sokat és mélyen imádkozik.

A keresztények templomba járnak. Mivel a világban az időt nem tagolják ünnepek, s a napok régi, hetes bontása is régen megszűnt, rendszeresen munka előtt vagy az esti órákban látogatják a szentmiséket. A nagyvárosban számos templom található, de új száz év óta nem épült. Sokan műemlékként tudnak róla, az idegenvezetők a bámez látogatóknak elmagyarázzák a különös és tetszetős építészeti jegyeket. A tornyok eltörpülnek a felhőkarcolók rengetegében, de a templomok kertje zöld sziget.

S a templom mindig tele emberekkel.

A keresztények megtartják a régi naptár ritmusa szerint a szentek és őrangyalok ünnepeit, a hosszú meleg évszak beköszöntekor ünneplik a Megváltó Krisztus fel-

tamadását, a rövid, esős, langyos időszak kezdetén pedig Krisztus születését.

Most ennek a napja közeledik. Ezt a bensőséges ünnepet, mely fénybeöltözöttén köszönt be, csendes, hosszú várakozás előzi meg, a készülődés, az Úrjövét időszak, ahogy a keresztények mondják. Szívüket és lelküket ünneplőbe öltöztetik, míg a külvilág nem tud készülődésükről.

Eva a templomba mindig gyalog jár. Most is takarosan felöltözve igyekszik a hagyományos éjféli szentmisére. A mellékcákán sötét éj honol, az emberek többsége ágyban, a milliányi ablak közül csak itt-ott világít egy. Eva ünnepi ruhában lépdél, gondolatai nem nagyon csendesednek. Egyedül van. Sóhajt. Összehúzza magát, és sietősre fogja lépteit. Furcsa feszültséget érez a levegőben. Olyan irdatlan nagy a sötétség. Roppant nagy a világ, és ő olyan aprónak érzi magát. A templom még nem látszik.

Befordul, kip-kop, finoman hallik a lépése, felnéz, majd hirtelen oldalra. Megtorpan.

– Mi ez?

Halk hangocska az éjben, az egyik sötét, zárt kapu felől. Majd még egyszer. Megdobbán a szíve, talán meg is ijed egy pillanatra, de inkább keresi a hangocska forrását. Lélegzetét is visszafojtja, majd lábujjhegyen elindul felé. Körülnéz, ki jár arra, de senki. Óvatosan fülel, kémlel a sötétbe. Csend. Nem is érti.

– Talán tévedtem – gondolja, de tesz még pár lépést. Megáll, fülel, s ekkor meglát a feketeségben egy csomagot. Odalép, óvatosan fölé hajol, szeme tágra nyílik. Felemeli: élet van benne, pici arc néz ki a takaróból. Eva nem érti, hisz ez nem lehetséges. Nem lehetséges. A szemek azonban ránéznek, halk nyikkanás, Eva már emeli, öleli, s nem érti. Visszatenni, itt hagyni nem lehetséges. Toporog, fogja a kis csomagot, körbenéz, majd fel az égre. A fedetlen égbolt közepén ott a telihold, mellette nagy fénypont. Egyetlen csillag, belőle fénynyalábok születnek lüktetve, felülre, oldalra. Nem látott még ilyet. Öleli a csomagban a kis lényt, s gondolatai cikáznak. A dolog lehetetlen, a kisdéd mégis ott van a karjában. Mit kell tegyen, hogy fogja előadni az ügyet, hirtelen nem is tudta.

Elindul hát a kisdéddel a karján, befordul, áthalad még két utcán, s innen már látja az ünnepien kivilágított templom épületét. A fényben úszó templomtér csepp sziget a körengetegben. Sietősre fogja, s a kisdéddel a karján belép. Bent csend, gyertya világít, s az ismerős, baráti arcok szeretettel fordulnak felé. Az emberek szorosán egymás mellett a padokban, és végig állnak közepén, kétoldalt, úgy várják a szent áldozatot.

A gyertyafényes templombelsőben meg tudja szemlélni a gyermek arcát, magához vonja, hallja a békés szuszogást.

– Eva vagyok – mondja neki gondolatban. – Szeretném, ha velem maradnál.

A következő napok talpalással, lázas, ideges intézkedéssel telnek. Tanúskodással, majd hosszas kilincseléssel, hogy kiharcolja az engedélyt, a gyermeket magánál tarthassa. Segítenek neki barátai, de így is kimerülten kerül haza. A babát addig felváltva Szénia és Vot pásztrolja. A kisiút nappalra ki kell adja gyermekmegőrzőbe, mert dolgozni kell, de az esték a csepp otthonban boldog együttlétben telnek.

Eva arca ragyog, kivirult egész valójában, nem érez fáradtságot, csak boldogságot. A kicsit gondozza, becézi, simogatja szeretettel.

Eva egy este, amikor a csöppség elaludt, még karjában tartja őt, s gyönyörködik benne. Nézi-nézi hosszan kincsét, boldogságát, mélyet sóhajt, lehunyja szemét. Szép homloka mögött száz gondolat éled: fájó jelenről, fekete lepellel borított jövőről. Kérdések válaszok nélkül, miérték és hogyanok, s az érzés, hogy nem bírja, nem bírja megemelni az emberiség terhét. Szeme sarkából, lehuny pillája alól megindul egy könnycsepp. Bánat és nyomorult érzés, félelem és sötétség úgy törnek rá, a védtelenre, hogy összegörnyed benne. Szorítja a kicsit, és ömleni kezdenek könnyei. Kezével törli, nehogy a kis ártatlant felébressze. Sír-sír, bánata tengerként árad, majd a kimerültségtől, karján a kisdéddel, álomba zuhan.

Ki tudja, meddig aludhatott, mikor különös zúgás ébreszti. Semmihez sem hasonló, félelmetes mormogás, ütemes zaj, fenyegető szélzúgás hallatszik kívülről. A sötétségben semmit sem lát, és a hang riadalmat kelt benne. Felugrik, szíve hevesen dobog. Könnyei még fel sem száradtak arcán, a mélységes bánat még ott ül szívében, ahogy az álomba merülés pillanatában. Csodálkozására, a kicsi alszik. Odahajtja fülét, figyelne meg a gyermek lélegzetének nesztét. A gyermek mély álomban

van, láthatólag. A zaj nem szűnik, érthetetlen, semmihez sem hasonló, soha nem hallott zúgás, ami már süvít, sőt Eva már tárgyak csapódását is véli hallani. Mi lehet ez, gondolja rémülettel.

A kisdédől nem mer mozdulni, hová is tehetné.

–Hívni kell Széniát!

Megdöbbenésére a távérzékelő nem felel. Fényt azonban tud gyűjteni. Feléleszti a távhírmondót, abban ijedt bemozdó sorolja a vészjósló híreket, háta mögött képek peregnek: emberek bajban, a város útjai járhatatlanok, a szélvihar ereje kikezdett néhány házat, a röpködő kövek miatt halálos áldozatok. Eva remegve imádkozik. A kicsivel átszalad Széniához, aki azonnal ajtót nyit. Benn sápadt emberek. A házban kihuny a fény. A távhírmondó már menekülési útvonalakat sorol, merre lehet elhagyni a várost, majd megszakad az adás. Hova fussanak? Nincs menedék! Olyan biztosnak gondolták az épületeket, az utakat! Ez a hatalmas város, mely lakhelye több tízmillió embernek, nem kerülhet bajba! Igen magasan van a lakásuk, így világosan érezték, amint az épület meginog. A zúgás egyre erősödik, a csattogás, morajlás egyre nagyobb, mintha közeledne. Bár a sötétben nem látható kívül semmi. Lefelé, kifelé!

Eva visszaroohan lakásába. Bensejében lázasan imádkozik. Olyan kiszolgáltatott, olyan egyedül van. Néhány nélkülözhetetlen dolgot muszáj összeszednie, aztán merre is? Megdöbbenve látja, hogy az örökmozgó fülkék állnak. Aztán hatalmas robajlás, a ház meglendül, a kiszakadt falon orkánszerű szélvihar tör be. A folyosó beomlott, elzárván az utat. Eva rettegve szorítja magához gyermekét, aki felneszel, s felsír. Egyedül a százemelet

magasban, ég és föld között, elszakítva társaitól! Eva megdermed az iszonyattól. A szél tömörszerűen söpör végig a kis lakáson, visz mindent, s az ütemes, óriás, fül-siketítő morajlásra ráismer, szíve úgy érzi megáll, agya megszűnik gondolkodni, mert az eszelős dübörgés a vízé! A halálfélelemtől összeroskad. Lefelé nincs út, jön a víz. Mi lesz velünk? Nyomorultul, reszketve a muszájtól ragad kis takarót, a gyermeket vele a háttára köti. Nincs más út tehát, csak a tető. Légi járműben nem reménykedhet a szállókések miatt. Eva imádkozik, hátán a pici élet. Szeretlek – villan át agyán, s megpróbál kitörni. Feljut a háztetőre az ismert lépcsőn, de kinn olyan orkán tombol, hogy elfúl a lélegzete, és a szél ereje ledönti lábáról. A ház érezhetően inog. Eva teste reszket, szíve remeg, de lenéz. Alatta, pár emelet mélységben csak, ott a tébolyodott, dübörgő, üvöltő, fekete víz. Úgy érzi, ez a vég. Megkapaszkodik egy szellőzőcsőben, hátra nem tud

nyúlni, mi van a gyerekekkel, majd elindul remegve, ezeket a szavakat suttogva:

– Nem adhatom magunkat önként a halálnak.

A ház ebben a pillanatban oldalra dől, mint a süllyedő hajó, s Eva utolsó csepp erejét összeszedve beleveti magát a tomboló mélységbe. Vízet ér, a hullámok őrzöngve megforgatják, szédül, ereje fogytán, de keze alá kerül valami kemény, ösztönösen megragadja. Kitapogatja, van mérete, s a szédítő forgatagban görcsösen szorítja a valamit. Egy hullám hatalmasat lök rajta. Kapaszkodik hason, vak reményben, hogy kincsét hátha mentheti. Hánykolódik a szörnyű zúgásban, mely megsüketíti, az éj sötétjében, mely megvakítja. A bösz hullámok emeletnyi magasra lökik, majd rettentő zuhanás, örvény, fojgó levegő, s ismét a felszín. Az égen ott ragyog a csillag, lüktet arany sugára. A mélyfekete égbolton apró rebbenő fények, körbe-körbe ereszkedve. Eva könnyekben tör ki, soha nem látott ilyen szépet.

– Ezt búcsúzóul kaptam, Istenem – gondolja, s dermedt kezeivel markolja a lélekmentő deszkát, valaki ajtaját. Olyan kimerült, fél, elfogy ereje, és nem képes magukat megtartani. Körös-körül csak a sötétség, a fékezhetetlen, dühös, tajtékozó tenger. A város kövei már nem is látszanak, iszonyú a pusztulás.

– Hol vannak a társaim? – gondolja Eva kétségbeesetten, és a kimerültségtől már semmire sincs ereje. – Hol a reménység, én Istenem! – sóhajtja zokogva.

Lágy homokpadon ébred. A nap most kel fel, selymes szellő susog. Két nő szalad hozzá, gondjukba veszik a gyermeket. Férfiú közeleg. Orvos – gondolja valamiért Eva. Felemeli fejét, s legnagyobb meglepetésére egy szigetet lát, mely teli van emberekkel. A férfiút tisztelendőnek szólítják. Evát karjaiba veszi egy másik férfi, segítőkészen. Tető alá viszi. Megitatják. Elalél, de az álmazuhanásban még látja Anut messziről, aki boldogan nevet, tapsol, úgy örül valaminek. Eva alszik egy napot, úgy áll talpra.

A nagy közösség építkezik, a parton magasodó kereszt hirdeti hitüket Krisztusban. A tisztelendő irányítja őket.

Eva sajtó szívvel gondol a múltra, hol lehetnek szerettei. Nagyon sóhajt, reszketőn. A férfi, Adap, körülötte jár, kedvét keresi. Eva szívesen fogadja.

Eva este, a napi közös munka után, szeret üldögdélni egyedül, a csendes parton, hátát egy fának döntve. Az erdő lefut egész a tengerig. Lábat gyengéden simogatja a víz. Hallgatja a tenger lüktetését, a végelethatatlan nyugodt hullámokat. A tenger él. A csillagok özöne megsokszorozva szikrázik a fodrok hátán. Boldog, tiszta álomban pihennek társai. Halk lépéseket hall. Eva engedi magát átölelni.

Ő az. Letörli Eva arcáról az utolsó tiszta könnyet.

– Ave – suttogja gyengéden. – Ave.

Dán Károlyné, Ica néni a Dunaharaszti Szent István egyházközségben évtizedek óta tevékenykedett. Már Lajtos József plébánosnak is segített a hitoktatásban, gyerekek összegyűjtésében. Amilyen kiváló pedagógus volt a Hunyadi Iskolában, olyan kiválóan tudta a hit igazságaira is megtanítani a növendékeit. Hosszú éveken át Ő készítette elő az elsőáldozókat. Ő tanította be az egyes ünnepekre a köszöntő verseket. Kiváló érzéke volt az ünnepek szép megrendezéséhez, a betlehemes játékok előadásához. Nagyon hálásak vagyunk sokoldalú munkájáért. Kérjük Istent, hogy bőségesen jutalmazza meg jó egészséggel és sok kegyelemmel az Ő országának építéséért végzett sok fáradozásáért.

Szeretettel és imával **András atya**

„DRÁGA TANÍTÓNÉ ASSZONY, KÖSZÖNÖM!”

Az interjút Pozsgai Nóra készítette

Krisztus Fénye: – Hogyan indult ez a szép pedagógusi pálya?

Dán Károlyné, Ica néni: – 1951-ben végeztem a cinkotai tanítóképzőben. Eredetileg földrajz-rajz szakos tanárnak jelentkeztem, a rajz volt számomra a fontosabb szak, de csak orosz-földrajzra vettek volna fel, azt pedig nem vállaltam. Inkább elmentem tanítónak. Amikor végeztem, bementem az Oktatásügyi Minisztériumba, ahol egy idős úr (a hivatalnok) egy óriási, asztal méretű könyvből kereste ki, hogy hol van üres tanítói állás. Pest megyében csak kettő volt: Dunaharaszti és Gödön. Haraszti járt a HÉV, ezért ezt választottam, és azóta itt vagyok. A Pest megyei tanulmányi biztos egy nem kommunista érzelmű ember volt, tőle rögtön megkaptam a kinevezésemet – szerintem imponált neki, hogy inkább tanítónak megyek, minthogy az oroszot válasszam.

1951-ben jöttem tehát ide, 9 évig Ligeten tanítottam. Akkor került Haraszti Sütő Miklós káplán, rendkívül nehéz körülmények közé. Emlékszem, szálanként vittük neki a fát a hónunk alatt, papírba csomagolva, hogy tudjon fűteni. Ő látta el egész Haraszti hitoktatását, nyakába kanyarítva a reverendáját biciklizett körbe a faluban. Nagyon jó kapcsolatunk alakult ki vele. 1960-tól kerültem a Hunyadi általános iskolába.

K.F.: – A pályakezdés évei tehát a kommunizmus legsötétebb időszakára estek. Hogyan lehetett akkoriban hívő tanítónőként létezni, sőt, értékeket közvetíteni?

Ica néni: – Talán meglepő, de az én egész osztályom járt hittanra. Olyannyira, hogy házhoz jött az atya: jónéhány évig helyben, az iskolában voltak a hittan órák. Akkoriban még a szülők is vallásosak voltak.

K.F.: – Szinte hihetetlen, hogy ez ilyen idillien működhetett itt, azokban a nehéz években! Sokkal később, a nyolcvanas években, Római-fürdön, ahol laktam, az iskolaigazgatónk még jegyzetfüzettel a kezében állt a templomnál körmenetkor, utána pedig megfenyegetett bennünket, hittanosokat, hogy elvágja a továbbtanulásunkat...

Ica néni: – No, azért idill itt sem volt. Harasztiiban a párt mindig beállított valakit, aki leste, hogy melyik pedagógus jár templomba. Az egyik ilyen hölgy egyszer négyszemközt megkért, hogy ne menjek vasárnap misére, mert neki azt jelentenie kell. Vagy, ha mennék is, legalább bújjak el hátul, hogy ne vegyenek észre. Elég nevetséges ötlet volt a részéről, hiszen áldozáskor úgyszólván „előbújok”. Érdekes, hogy ő viszont hozta a saját gyerekeit templomba. Hogy miért jelentgetett? Talán az állását féltette szegény...

Volt egy férfi „megfigyelő” is, mindig a templommal szemben állt, a hosszú fehér sáljáról lehetett megismerni. A fehér sálás is följelentett, és akkor az igazgató behívott „rapportra”. Minden jelentésre ráírta, hogy „klerikális beállítottságú” vagyok, ezért nem kaphatok jutalmat. Nem is kaptam. A keresztet is le akarta vetetni a nyakamból, persze

*Ica néni nagyon szeretlek
mert a jézust tanítod nekem
Szeretünk téged hisz hanem
szeretünk téged itt se lennénk.*

nem vettem le. Egyszer megsokalltam a sok rapportot és a velük járó megaláztatásokat, és azt mondtam neki, hogy ha tovább zaklat a vallásosságom miatt, akkor elmegyek; máshol is szükség van tanítónőre. Attól kezdve nem volt több rapport. Évekkel később, amikor Volcsik Gyuláné lett az iskolai párttitkár és igazgatóhelyettes, változott a helyzet. Nála a jól végzett, lelkiismeretes, pontos iskolai munka volt a mértékadó.

Beneveztem a gyerekeket mindenféle tanulmányi versenyekre – ahol rendszerint dobogós helyezéseket értünk el –, mert meg kellett mutatni nekik, hogy nem a kommunizmus visz előbbre!

Az egyik besúgó tüdőbeteg lett, kórházba került, úgyhogy egy ideig nem volt besúgónk. Az emberek azt beszéltek, hogy ezt büntetésül kapta, amiért üldözte a keresztényeket. Istent nem szabad büntető Istennek látnunk, és sokszor olyanokat is megpróbáltatás, szenvedés ér, akik nem tehetnek semmiről. Mégis, azt gondolom, hogy azért van igazság abban a mondásban, hogy mindenki azt kapja, amit megérdemel.

K.F.: – A rendszerváltás azonban itt is változást hozott...

Ica néni: – Rendszerváltás után a Hunyadi igazgatója, Lőrincz János, beleegyezett, hogy induljon egy katolikus osztály. Lajtos atya felkért, hogy vállaljam el, és én igent mondtam. Az egész osztály járt hittanra, ráadásul más osztályokból is jöttek, úgyhogy be sem fértünk a tanterembe.

K.F.: – A mostani kisiskolások között jóval kisebb a hittanosok aránya. Ica néni véleménye szerint mi ennek az oka?

Ica néni: – Igaz, most nem akarnak hittanra járni a gyerekek. Tavaly a három párhuzamos osztályból gyűltek össze tizenkilencen. Annyi minden más vonzza őket. Például a többi gyerekek azalatt lyukasórája van, ki vannak téve a napközis játékok, vagy szaladgálhatnak az udvaron... A hittanosaink is köztük játszottak, előfordult, hogy néhányat az udvarról kellett összeszedni óra elején. A másik ok, hogy a szülők se biztatják őket. Sokszor a szülő nem is tudja, hogy a gyerek nem jött hittanra. A rohanó világban a szülőnek még azt sincs ideje megkérdezni, hogy rendesen ebédelt-e az a gyerek, hát még azt, hogy mi történt a hittanórán.

K.F.: – Hogyan lehetne jobban motiválni a gyerekeket? Van, aki szerint ebben a korban még nem vonzani kell őket, hanem erőltetni, majd később megértik, hogy ez miért volt fontos.

Ica néni: – Régen se járt minden hittanos gyermekem minden vasárnap templomba. Erőszakolni nem lehet, mert az ellenérzést és ellenállást szül. Hitoktatóként azonban minden hittanóra elején megkérdeztem, az elsőáldozásra készülő harmadikosoktól, hogy ki volt vasárnap szentmisén. Azt gondolom, hogy ma alapvető társadalmi változásra van szükség. Amíg itt változás nem lesz, jobb nem lesz. Kell, hogy legyen változás, különben elvész az egész magyar ifjúság, magyar társadalmunk, szép magyar hazánk.

A közös élmények is vonzanak őket. Például régebben mindig csináltam karácsonyi műsort az egész osztálynak. (Az atyától tanultam egy aranyos kis dalt, amolyan elmutogató játék volt: „Betlehem kis falucskában” – a gyerekeknek nagyon tetszett!) Amikor idekerültem, a kollégák, Balaskó Ilona, Scháringner Karola, Kárász Irma, azt mondták: „Ha meg akarod szerettetni magad a szülőkkel, szerepeltesd a gyerekeket.” Én ezt alkalmaztam a karácsonyi műsorokban és más iskolai rendezvényeken. Fontos, hogy minden gyerek szerepeljen, ha csak egy mondat erejéig is, hiszen az egésznek az az értelme, hogy a gyerekek – és velük a szüleik – örüljenek és legyenek büszkék: „Lám én is ügyes vagyok, én sem vagyok hátrébb való a többiekénél”. Olyan műsort kellett tehát összeállítani, amelyben minden gyerek helyet kaphat. Nagy élmény volt együtt készülni, a szülők is lelkesen varrták-ragasztották a jelmezeket, a gyerekek gyártották a meghívókat. Az iskolai ünnep után, Dési Évával, aki akkoriban hitoktató volt, a műsort előadtuk az öregek napközi otthonában is, ahol az idősek nagyon örültek a szép karácsonyi éneklésnek és az együtt imádkozásnak, s viszonzásul megajándékozták a gyermekeket egy kis szaloncukorral. Kedves dolog volt a karácsonyi műsor. Egy nagymama egyszer azt mondta nekem: „Drága tanítóné asszony, köszönöm!”

K.F.: – Ica néni biztosan sok érdekes vagy mulatságos történetet őriz emlékezetében a hosszú, gazdag tanítói évekből...

Ica néni: – Igen, számtalan kedves emlékem van. Volt például egyszer egy kisfiú, aki nem tudott rendesen olvasni, betűnként ejtette ki a szavakat, így: „bö-a-bö-a: baba”. Sehogy sem értettem a dolgot, hiszen én nem így tanítottam! Már bosszankodni kezdtem, amikor megjelent a nagymama és azt mondta: „Az én hibám, az én hibám, mert nem tudok olvasni!” Kiderült, hogy analfabéta, s most, az unokájával akarta megtanulni a betűket, hogy legalább öreg korára tudja olvasni a Bibliát. Úgyhogy elkezdtem korrepetálni őt is, meg az unokáját is, és szépen együtt meg is tanultak olvasni.

K.F.: – Ha most befejezésül azt kérdezném, mi lehetne a pályája mottója, hogyan fogalmazná meg?

Ica néni: – Egyszer régen, az emlékkönyvembe, azt írta egy tanárom: „A szerény ritkán érvényesül érdeme és tehetsége szerint, de mindenki szereti.” Pályámon végig a jól végzett munka nagy lelki öröm volt, a szépen eltöltött évek pedig örök jutalom.

A KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

HISZEK ISTENBEN, AZ ATYÁBAN (1.)

Hitvallásunk Istennel kezdődik, mert Isten „az első és az utolsó” [Iz 44,6], mindennek a kezdete és vége. A hiszek egy az Istennel, az Atyával kezdődik, mert az Atya a Szentháromság első isteni személye. A hitvallás a menny és föld teremtésével kezdődik, mert a teremtés Isten művének kezdete és alapja.

„Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében”

1. Hiszek egy Istenben

„Hiszek egy Istenben” – a hitvallás első állítása, egyben a legalapvetőbb. Az egész hitvallás Istentről szól – bár szól az emberről és a világról is, de ezt Isten kapcsán teszi. A hitvallás minden ágazata függ az elsőtől, ahogy minden más parancsolat is az első kifejtése. A hitvallás más ágazatai az Istent ismertetik meg jobban, őt, aki fokozatosan nyilatkozta ki magát az emberek előtt. „A hívők mindennek előtt azt vallják meg, hogy hisznek az Istenben.” [Róm.Kat 1,2,2]

I. Hiszek egy Istenben

Ezekkel a szavakkal kezdődik a Nicea-konstantinápolyi hitvallás. Az egyetlen Istenbe vetett hit megvallása, amely benne gyökerezik az Ószövetség isteni kinyilatkoztatásában – elválaszthatatlan annak a hitnek a megvallásától, hogy létezik az Isten, és alapvető jelentőségű. Az Isten egyetlen, és nincs több Isten, csak egy: „a keresztény hit azt vallja, hogy csak egy Isten van, egy a természetében, a lényegében és a létében.” (uo.)

Isten úgy nyilatkozta ki magát Izraelnek, a kiválasztottnak, mint aki egyetlen: „Halljad Izrael, az Úr, a mi istenünk egyetlen Úr! Szeresd Uradat, Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből!” [MTörv 6,4-5]. A prófétók által Isten arra hívta Izraelt és minden nemzetet, hogy hozzá, az egyetlenhez térjen meg: „Térjetez hozzám a föld minden határáról, és megmenekültök, mert én vagyok az Isten, rajtam kívül nincs más... Igen, előttem meghajlik minden térd és megvall engem minden nyelv, és ezt mondja: Egyedül Istenben van igazság és erő.” [Iz 45,22-24]

Maga Jézus is megerősíti, hogy Isten az „egyetlen Úr”, és Őt „teljes szívből, teljes lélekből, minden érzéssel és minden erővel szeretni kell.” [vö. Mk 12,29-30]. Ugyanakkor megérteti, hogy ő maga „az Úr” [vö. Mk 12,35-37]. Megvallani, hogy „Jézus az Úr”, a keresztény hit sajátja. És ez nincs ellentétben az egyetlen Istenbe vetett hittel. A Szentlélekről, „az Úrról és Éltetőről” vallott hit nem visz bele semmiféle megosztást az egyetlen Istenbe.

Szilárdan hisszük és nyíltan valljuk, hogy az igaz Isten egy, mérhetetlen és változatlan, felfoghatatlan, mindenható és kimondhatatlan: Atya, Fiú és Szentlélek; három személy, de egyetlen lényeg és egyetlen lét, vagyis a természete minden tekintetben egyszerű. [IV. Lateráni Zsinat: DS 800]

II. Isten kinyilatkoztatja nevét

Isten kinyilatkozta magát népének, Izraelnek; megismertette vele a nevét. A név kifejezi a lényegét, a személy önazonosságát, és életének értelmét. Istennek van neve. Ő nem névtelen erő. Feltárta saját nevét és megismertette magát másokkal, oly módon ismertette meg magát, hogy elfogadható, minél bensőségesebben megismerhető és személyesen is hívható legyen.

Isten fokozatosan és különböző nevek alatt tárta fel magát népének; de isteni nevének kinyilatkoztatását Mózesnek adta, megjelenésével a csipkebokorban, a kivonulás és a sinai-hegyi szövetségkötés kezdetén olyan kinyilatkoztatást adott önmagáról, amely az Ó- és Újszövetséget egyaránt megalapozza.

Az élő Isten

Az Isten az égő, de el nem égő csipkebokorból magához szólította Mózeset és ezt mondta neki: „Én vagyok atyáidnak istene, Ábrahám Istene, Izsák Istene, Jákób Istene” [Kiv 3,6]. Isten az atyák Istene, aki előbb kihívta, majd vezette a pátriárkákat vándorlásaikban. Hűséges Isten ő, aki együtt érez mindazokkal, akik megemlékeznek róla és ígéreteiről; Ő azért jött el, hogy leszármazottaikat megszabadítsa a rabszolgaságból. Ő az az Isten, aki – idő és térbeli távolság ellenére – képes rá és akarja, hogy e célból tettekre váltsa mindenhatóságát.

„Én vagyok az, aki Vagyok”

Mózes ezt mondta Istennek: „Ha megérkeztem Izrael (fiaihoz) és így szólok hozzájuk: Atyátok Istene küldött, – akkor majd megkérdezik: mi a neve? – mit feleljek erre? Isten ezt mondta Mózesnek: „Én vagyok az, aki Vagyok.” Isten azt mondotta, hogy „Ő van.” Ezután folytatta: „Így beszélj Izrael fiaihoz: Az „Én vagyok” küldött engem hozzátok... Ez az én nevem mindenkorra, így kell hívni engem nemzedékről nemzedékre” [Kiv 3,13-15]. Ez a név éppúgy titokzatos, mint maga az Isten is titok. Ő határtalanul felette áll mindannak, amit mi felfogni, vagy kimondani képesek vagyunk: Ő a „rejtőző Isten” [Iz 45,15]. Ő az az Isten, aki maga jön közel az emberekhez.

Azzal, hogy Isten nevét kinyilatkoztatja, vele egyidőben kinyilatkoztatja hűségét is, amely mindöröktől mindörökre megmarad, a múlt is érvényes („Én vagyok atyáid Istene” Kiv 3,6) és a jövőre is („Én veled leszek” Kiv 3,12).

Isten titokzatos és vonzó jelenléte előtt az ember felismeri a maga kicsiségét. Az égő csipkebokor előtt Mózes saruját leveti, arcát az isteni szentség színe előtt lepellel eltakarja. A háromszor szent Isten dicsősége láttán Izajás így kiált: „Jaj nekem, elvesztem! Mert tisztátalan ajkú ember vagyok.” [Iz 6,5] Az isteni jeladás láttán pedig, amit Jézus tett, Péter így kiáltott fel: „Uram, távozz tőlem, mert én bűnös ember vagyok.” [Lk 5,8] Mivel Isten szent, megbocsáthat az embernek, aki

előtte bűnösnek vallja magát: „Haragom fellobbanásának nem adok teret, ... mert Isten vagyok és nem ember, a te közöségben én vagyok a Szent.” [Oz 11,9] János apostol ugyanezt mondja: „Színe előtt megnyugtató szívünket. És ha szívünk vádol is bennünket valamivel, Isten nagyobb a mi szívünknel, és Ő mindent ismer.” [1Jn 3,19-20]

„Az irgalom és könyörület Istene”

Izrael bűnbeesése után – amivel eltávolodott Istenétől, hogy az aranyborjút imádja [Kiv 32,1-2] – Isten meghallgatta Mózes közbenjárását, és elfogadta, hogy a hűtlen nép között járjon, ilyenképpen is kimutatva szeretetét [Kiv 33,12-17] Mózes kérésére, hogy megláthassa az ő dicsőségét, Isten így válaszolt: „Egész jószágomat elvonultatom előtted és a Jahve nevet” [Kiv 33,18-19]. és az Úr elvonult Mózes előtt, az irgalom és a könyörület Istene, késedelmes a haragra, gazdag a kegyelemben és hűségben.” [Kiv 34,5-6]. Mózes akkor megvallotta, hogy az Úr olyan Isten, aki megbocsát. [Kiv 34,9]

Az „Ő van” kifejezi Isten hűségét is, mert Ő – az emberek bűnének hűtlensége és azok jogos megbüntetése ellenére – „ezredziglen megadja kegyelmét” [Kiv 34,7], Isten kinyilatkoztatja, hogy „Ő gazdag az irgalomban” [Ef 2,4], elmenvén egészen addig, hogy saját Fiát adja. Jézus kinyilatkoztatja, hogy Ő maga is hordozza az isteni nevet, amikor életét adja a bűnből való szabadulásért: „Amikor majd a magasba emelik az Emberfiát, akkor majd megtudjátok, hogy „én vagyok”. [Jn 8,28]

Isten egyedül Van

Századok múltával Izrael hite képes volt kibontakoztatni és elmélyíteni azt a gazdagságot, ami az isteni név kinyilatkoztatásában rejlik. Isten az egyetlen, rajta kívül nincs más Isten (vö. Iz 44,6). Isten felette áll a világnak és a történelemnek. Ő az, aki megalkotta az eget és a földet: „Ezek elmúlnak, de te megmaradsz; minden elhasznált lesz, mint a ruházat, de te maradsz ugyanaz, és éveidnek nincs vége.” [Zsolt 102,27-28] „Benne nincs semmiféle változás, még árnyéka sem a változásnak.” [Jak 1,17] Ő az, „aki Van” öröktől örökké, ezért marad Ő mindörökké hűséges önmagához és ígéreteihez.

A kimondhatatlan név: az „Én vagyok, aki Vagyok” – kinyilatkoztatása tartalmazza azt az igazságot is, hogy egyedül Isten az, aki Van. már a Hetvenes fordítás, és ennek nyomán az Egyház hagyománya is ebben az értelemben fogta fel az isteni nevet: Isten a lét, és minden tökéletesség teljessége, kezdet és vég nélkül. Minden teremtmény tehát tőle kapta azt, ami és amit csak birtokol; egyedül Ő az, aki saját létevel azonos, és tőle magától van mindaz, ami Ő maga.

III. Isten, „aki Van”, az igazság és szeretet

Isten, „aki Van”, úgy nyilatkozta ki magát Izrael előtt, mint aki „gazdag a kegyelemben és a hűségben” [Kiv 34,6]. Ez a két szó kifejezi, hogy miben foglalható össze az isteni név gazdagsága. Isten minden tetteiben megmutatja a maga jóindulatát, jószágát, kegyelmét és szeretetét, vele együtt megbízhatóságát, állandóságát, hűségét és igazságát is. „Hálás adok nevednek hűségedért és igazságodért.” [Zsolt 138,2]. Ő az igazság, mert „Isten a világosság, benne nincs sötétség.” [1Jn 1,5]; Ő a szeretet, ahogy János apostol tanítja [1Jn 4,8]

Isten az Igazság

„Igazság a Te igéid kezdete! Mindörökké megmaradnak a Te igaz ítéleteid.” [Zsolt 119,160]. „Igen, Uram Istenem, te vagy az Isten, a Te szavaid igazság.” [2Sám 7,28]; éppen ezért Isten ígéretei mindenkor valóra válnak. [MTörv 7,9] Isten maga az igazság, szavai nem veszthetik hitelüket. Ennek folytán teljes bizalommal rábízhatjuk magunkat az igazságra és ígéreihez való hűségre, minden ügyünkben. Az ember bűnének és bukásának a kezdete a kísértő hazugsága volt, aki közénk hozta azt, hogy az ember Isten szavában, jószágában és hűségében kételkedjen.

Isten igazsága azonos az Ő bölcsességével, amely irányítja a teremtés rendjét és a világ kormányzását [Bölcs 13,1-9].

Isten igaz akkor is, amikor önmagát kinyilatkoztatja: „Az Istentől jövő tanítás az igazság tanítása.” [Mal 2,6]. Elküldötte Fiát a világba azért, „hogy tanúságot tegyen az Igazságról.” [Jn 18,37]. „Mi tudjuk, hogy az Isten Fia eljött, és megadta nekünk az értelmet ahhoz, hogy megismerjük az Igazat.” [1jn 5,20; Jn 17,3-7]

Isten a Szeretet

Izrael történelme folyamán felismerte, hogy Isten egyetlen okból nyilatkozta ki neki önmagát, és választotta ki őt minden más nép közül, hogy az övé legyen; és ez az Ő ingyenes szeretete. [MTörv 4,37; 7,8; 10,15-18] Prófétái voltából Izrael megértette, hogy Isten nem szűnik meg őt megmenteni [Iz 43,1-7,9], és – ami szintén Isten szeretetéből fakad –, megbocsátani hűtlenségét és bűneit [Oz2]

Isten szeretete Izrael iránt hasonlítható az apa szeretetéhez gyermekei iránt [Oz 11,1]. És ez a szeretet erősebb még az anyai szeretetnél is [Iz 49,14-15], ez a szeretet legyőzi a legdurvább hűtlenséget is [Ez 16; Oz 11], elmegy a legértékesebb ajándékig: „Isten úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte.” [Jn 3,16]

Isten szeretete „örök” [Iz 54,8] „mert a hegyek is megindulhatnak és megrendülhetnek a halmok, de az én irántad való szeretetem sohasem múlik el.” [Iz 54,10]. „Örök szeretettel szeretlek téged, ezért őrizlek meg téged szeretetemben.” [Jer 31,3]

Szent János ennél tovább megy, amikor azt állítja: „Isten a szeretet.” [1Jn 4,8-16] Isten léte a szeretet. Azzal, hogy az idők teljességében elküldötte egyetlen Fiát és a Szeretet Lelkét, Isten kinyilatkozta legbensőbb titkát [1Kor 2,7-16]: Ő maga az örök szeretet: Atya, Fiú, Szentlélek, és arra rendelt bennünket, hogy életének részesei legyünk.

IV. Az egy Istenbe vetett hit következményei

Hinni az Istenben, az egyetlenben, és szeretni Őt, ahogy Ő van – mindez életünk számára beláthatatlan következményeket hordoz magában.

Megismerni Isten nagyságát és fenségét: „Igen, Isten oly nagy hogy őt fel nem foghatjuk.” [Jób 36,26] Éppen ezért „első-sorban őt kell szolgálunk” (Szent Johanna Dictum).

(Befejezés a következő oldalon)

A KATOLIKUS EGYHÁZ**KATEKIZMUSA** *Befejezés az előző oldalról*

Hálaadásban kell élnünk: ha Isten az egyetlen, akkor minden, ami mi vagyunk, és minden, amink van, Tőle való: „Mid van, amit nem kaptál?” [1Kor 4,7] „Mit adhatok viszonzásul az Úrnak mindazért, amit kaptam Tőle?” [Zsolt 116,12]

Megismerni minden ember igazi méltóságát és egységét: mindenki „Isten képmására és hasonlatosságára” [Ter 1,26] lett teremtvé.

Helyesen használni a teremtett dolgokat: az egyetlen Istenbe vetett hit arra indít bennünket, hogy mindazt, ami nem Ő, csak annyiban használjuk, amennyiben minket Őhozzá közelebb visz, és mindattól olyan mértékben szakadjunk el, amilyen mértékben az bennünket Tőle elfordít.” [Mt 5,29-30; 16,24; 19,23-24]

Én Uram, én Istenem, vedd el tőlem mindazt, ami Tőled eltávolít! Én Uram, én Istenem, add meg nekem mindazt, ami hozzád vezet! Én Uram, én Istenem, szakíts el magamtól engem, hogy magamat egészen átadjam Neked!

(Fülei Szent Miklós imája)

Minden körülmények között bízzuk magunkat istenre, még a viszontagságok közepette is. Jézusról nevezett Szent Teréz egyik imája ezt csodálatosan kifejezésre juttatja:

Semmi se zavarjon,
semmi se rettentsen.
Minden elmúlik,
Isten nem változik.
A türelem mindent elér,
aki Istennél van,
Annak semmi
sem hiányzik,
Isten egyedül elég. *(Poes. 30)*

Dán Károlyné

Mi a Katolikus Egyház társadalmi tanítása? (1.)

Míg korábban a keresztény tanítás az ember felelősségre vonását hangsúlyozta, addig ma, korunk szociális problémáinak kihívásai miatt, inkább keresztényi kiválasztottságunk és elhivatottságunk kerül előtérbe. A Cor Unum Pápai Tanács kifejtette, hogy az igazi karitatív munka ereje az önkéntesség: az adja a legtöbbet, aki önmagát adja a másoknak, ugyanis az ember nem élhet önmagának. A másik ember életének felvállalása jelenthet csak beteljesedést, boldogságot. A keresztény tanítás mindig hangsúlyozta a szeretet gyakorlati megvalósítását: Isten a szeretet [1Jan 4,7]. Ebből következően a megkeresztelteknek szociális kötelezettségei vannak, ahogyan Pál apostol figyelmeztet levelében [Tit 3,1-9].

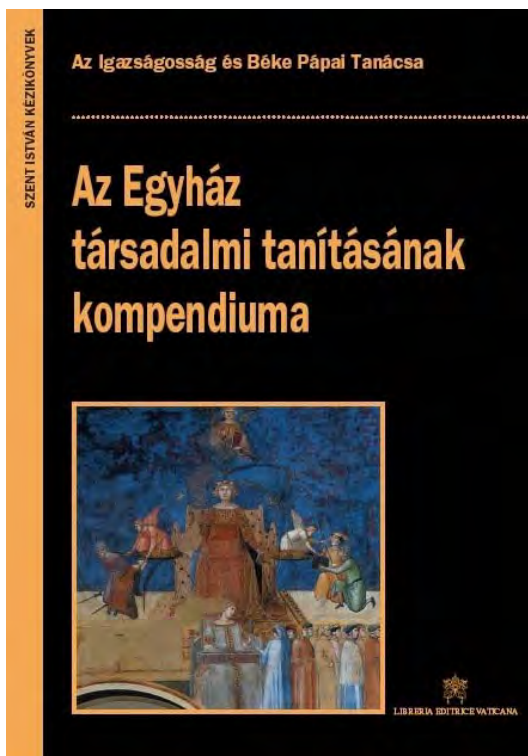
Már az őskeresztények idejében megszületett a „szociális háló”. Ez azt jelentette, hogy odafigyeltek egymásra: mint egy szerető nagy család, úgy funkcionált a gyülekezet. Nem volt közülük senki sem, aki nélkülözött, aki hiányt szenvedett is bármiben. Olyan sikeres volt ez a gondoskodás, hogy valósággal lenyűgözte a pogányokat: – Miért szeretik így ezek az emberek egymást? – kérdezték. – Jézusért! – hangzott a válasz, és a pogányok megkeresztelkedtek! Így bővült az Egyház, azaz így evangélizáltak az elsők. Ez a tömeges megtérés = a népek evangélizációja pedig abban a korban történt, amikor a római császárok milliószám!!! küldték kínhalálba a Jézus-követőket. (Csak a római Colosseumban több millió névtelen keresztény szenvedett vértanúhalált hitéért.) Feljegyzések igazolják, hogy az Egyház az üldözések idején is milyen nagy figyelmet szentelt a szegények megsegítésére. Cornelius pápa idején (251-253) például a római egyház ezeröttszáz özvegyet és rászorulótló táplált.

Ez a szerető figyelem a megsebzett, a kiszolgáltatott, az eltévedt bárányért, mindig sajátja volt az Egyháznak, később intézményesített formában, a tanítóhivatal hivatalos irányításával. (Megtaláljuk legkorábbi ábrázolását a legősibb őskeresztény bazilikákban: csodálatos bizánci vagy a ravennai mozaikok hirdetik az Úr Jézus irgalmát, amint vállára veszi a bárányt, vagy éppen megmenti a veszedelemtől. Ma is közkedveltek azok a kis szentképek, amelyek Jézust ábrázolják karjában báránnyal.) Olyan lényeges kérdés volt az együttérzés gyakorlása, hogy maga a püspök vezetett regisztert az egyházközségek nehéz sorsú tagjairól. A községeknek pedig elsődleges feladata lett a szeretetszolgálat. Ezt a gyakorlatot egészen az ipari forradalomig szinte kizárólagosan az Egyház végezte. Számptalan szerzetesrend szerveződött a társadalom peremére szorultak megsegítésére. Az állam kezdetben szinte tudomást sem vett a nyomorgókról, de ez még a jobbik eset volt. A

hírhedt VIII. Henrik angol király hetvenezer csavargót akasztatott fel, mert ezekkel a szerencsétlenekkel szemben tehetetlennek bizonyult. Radikális megoldást választott a probléma megoldására, kiirtotta őket.

Ugyanilyen szemléletmódot látunk a száz évvel ezelőtti Egyesült Államokban: Pittsburgban ezrével éltek, dolgoztak a történelmi Magyarországról kivándorolt agrárproletárok. Mivel sem szakmájuk, sem nyelvtudásuk nem volt, csak a legnehezebb és legveszélyesebb munkát kaphatták meg a pittsburgi bányákban és kohókban. A munkavédelem abban a korban még teljesen ismeretlen volt, így az olvasztott érc miatt gyakran szerencsétlenül járt, megcsonkult, megvakult kohászokat a gyártulajdonos lelkiismeretfurdalás nélkül a folyékony, izzó vasba dobatta! 1907-ben derült fény erre, amikor a magyar konzul kérésére felkutatták a százával nyomtalanul eltűnt magyar munkásokat.

A politikai és gazdasági változás a társadalmi struktúrák átalakulását hozta: ezért a társadalmi élet kérdéseivel kapcsolatban XIII. Leó pápa a Rerum novarum enciklikájában korszerű választ adott a kor sürgető

munkáskérdéseire. Ezt írta: „Az Egyház illetékes a szociális gondokkal kapcsolatban, mert világosan kitűnik, hogy az Egyház közreműködése nélkül ezek nem megoldhatók. Ha a keresztény erkölcs hiánytalanul érvényesülne, spontán módon megteremtené a jólétet a külső dolgokban is.” (Magyar nyelvre ezt az első pápai enciklikát az egyik legnagyobb magyar, a szentéletű Prohászka Ottokár, székesfehérvári püspök fordította le.)

„Az életfejlesztés nagy érték s nagy törvény. Én is világosan látom, hogy így Isten gondolataihoz közelebb jutunk, ha a földi fejlődés győzelmében már itt a földön hiszünk. Az nem isteni gondolat, ha a földet siralomvölgynek nézzük: ezzel a megpoklosodott világgal Istennek szolgálatot nem teszünk.”– foglalta össze a pápa tanítását Prohászka, hiszen Krisztus Misztikus Teste teljesen jelen van az emberek gyötrelmei között és a világ építésében. Ugyanakkor a nehézségeket magáénak érzi, és Krisztus szolgája képes evangéliumi választ is adni ezekre. Az Egyház a valós történelemben létezik és él, tehát nem tudja magát függetleníteni az időtől, annak súlyától és sűrűségétől, az általa megszabott határidőktől. Krisztus Misztikus Teste Isten ajándékait nem az idő és annak folyamata ellenére, hanem abban hordozza és használja fel.

Az az ember, aki ráébred, hogy Isten szereti őt, megéri saját transzcendens méltóságát; megtanulja, hogy ne elégedjen meg önmagával, és a másik emberrel a hiteles emberi kapcsolatok rendszerében találkozzon. Azok az emberek, akiket Isten szeretete újjá teremtett, képesek arra, hogy megváltoztassák az emberi kapcsolatok szabályait és minőségét, sőt még a társadalmi struktúrákat is: olyan személyek ők, akik békét tartanak fenn ott, ahol gyűlölet uralkodik, képesek keresni az igazságot ott, ahol az ember általi kizsákmányolás elhatalmasodott. **Az egyház társadalmi tanításának terjesztése evangéliumi küldetés.**

Az Egyház szociális tanítása nem harmadik út a liberális kapitalizmus és a marxista kollektívizmus között, hanem önálló sajátos tanítás, nem ideológiai, hanem teológiai. A legfontosabb feladatának azt tekinti, hogy a társadalmi eseményeket az evangélium fényénél vizsgálva bemutassa az evangéliumi értékrendet, és így utat mutasson az emberek számára. Röviden kifejezve: az Egyház útja, az ember útja.

A sokkoló hajléktalanságon, a rohamosan terjedő szegénységen, a cigányság évszázadok óta meg nem oldott helyzetén csak akkor tudunk változtatni, ha megváltozik a társadalom gondolkodása, és összefogunk. A szeretetszolgálat csak gyógyítja ezeket a sebeket. A gyökér a beteg.

Ha az ember nem keményíti meg a szívét, előbb-utóbb megszólal a belső hang és hívja. Van, aki elfogadja ezt a belső készíttést, van, aki elaltatja, van, aki elhalkítja. Küldetésünk ennek fölismerése.

Az Egyház társadalmi tanítása az, hogy a krisztusi örömhírből kiindulva figyeli a társadalmi változásokat, védi az emberi méltóságból fakadó jogokat, támogatja a békére irányuló törekvéseket, képviseli a szegények érdekeit, és biztos erkölcsi értékrendet kínál az emberiség számára. Ez a tanítás abból a mély egységből fakad, amely a hitből átfogó üdvösségre, a reményből az igazságosság kiteljesedésére vezet, és abból a szeretetből, amely minden embert valóságosan fivéré és nővérré tesz Krisztusban: ez Isten világ iránti szeretetének kifejeződése, amelyet Isten annyira szeretett, „hogy egyszülött fiát adta érte” [Jn 3,16]. A szeretet új törvénye az egész emberiséget átfogja, és nem ismer határokat, mert az üdvösség Krisztusban történő kinyilatkoztatása eljut „a föld végső határáig.”[ApCsel 1,8] Az Egyház a világban él; mi a világban élve teljesíthetjük ki az életünket, s ha boldogulunk, akkor általunk is gazdagodik az emberiség nagy családja.

Tóth Marianna

Felhasznált irodalom:

Beran Ferenc-Lenhardt Vilmos: Az egyház társadalmi tanítása, Szent István Társulat 2005

Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma: Az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsa, Szent István Társulat, 2007

A magyarországi Bárka alapítása / 4.

AZ ÜNNEP, A KÖZÖSSÉG ÖRÖME

„Örüljete az Úrban mindenkor! Ismét mondom, örüljete!”

Fil 4,4

„Az ünneplés közös örömlény, hálaének. Azt ünnepejük, hogy együtt vagyunk, és hálát adunk e kapott adományért. Az ünneplés táplálja a szíveket, új reményt és erőt ad. Minél nehezebb és egyhangúbb a mindennapi élet, annál inkább szüksége van a szívnek ünneplésre, rácsodálkozásra.

Az ünneplés a közösség sajátos pillanata, amellyel a tagok kifejezik örömeiket, és hálát adnak az Atyának, hogy egymáshoz kapcsolta őket, hogy vigyáz rájuk és szereti őket, hogy nem élnek többé elszigetelten, magányukba és függetlenségükbe zárva, hanem egy testet alkotnak, amelyben mindenkinek megvan a maga helye. Az ünneplés mindazoknak az örömujjongása, akik szövetséget kötöttek egymással, mert Isten elvezette őket az elszigeteltségből a szövetségbe, a kétségbeesésből a reménybe.

Az ünnep táplálék, feltöltődés. Szimbolikus módon

Kriszti és Józsi Karácsony estéjén

megjeleníti a közösség végső célját, s ebben a minőségben erősíti a reményt és új erőt ad, hogy több szeretettel induljunk neki megint a mindennapi életnek.

Az ünnep szívében ott van a szegény. Ha kizárjuk a legkisebbeket, akkor már nincs ünnep. Olyan táncokat, játékokat kell keresnünk, amelyekben a közösség legszegényebbjéi, a leggyengébbek, valamennyien részt tudnak venni. Az ünnep legyen mindig a szegények ünnepe, ünneplés a szegényekkel, sérült barátainkkal.” (J. Vanier)

Karácsony éjszakáján örömet hirdettek az angyalok a pásztoroknak – az egész emberiségnek: „Ne féljete, mert íme hirdete nektek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lesz. Született nektek ma a Megtartó...” A pásztorok, miután találkoztak Jézussal Betlehemben, örömmel térte vissza, de már másként. Egységben, együtt dicsőítette Istent mindazért, amit láttak és megtapasztaltak. Ünnepele a szívükben!

Így karácsony előtt szeretnék látszólag megállni a Bárka születésének történetében és inkább egy belső születésről írni. A közösség és a remény belső születése és növekedése lassú folyamat, nem mindig látványos. Inkább egy belső út, ami a mélyre visz, – néha a határainkra – csendes átalakulások, apró csodák, nagy ajándékok ideje.

A Bárka közösség első hat évében, a sérült barátainkkal közösen megélt idő és az ünnepek mindnyájunkat hitünk mélységeibe vezettek.

„A Bárkában ünnepelehetünk nevetve, örömkítőréssel, s utána azonnal átléphetünk a csendbe és az imádságba. Vajon nem minden ünnepek a csendes imádságba kell-e torkollnia, az Istennel való személyes találkozás megünneplésébe?” (J. Vanier)

Az idej karácsonyra készülve szeretnék hálát adni Istennek és megosztani veletek az alapítás éveiben átélt ünnepeinket, sok-sok apró „születést”.

Ahogy az egymás iránti elkötelezettségünk, a személyes odaszánásunk növekedett, úgy váltak egyre fontosabbá és értékesebbé a „mindennapok kis ünnepei”.

Naponta többször, a közös étkezések alkalmával nagy ebédlőasztalunk

köré ültünk. Fontos közösségi pillanat volt ez, a találkozás öröme miatt is. Az étkezés együttlétét jól elő kellett készíteni, szépen megteríteni, naponta finom ételt főzni ennyi embernek, figyelni, hogy az asztaltársaság minden tagja jól érzi-e magát, megvan-e a kapcsolata társaival, akár csak egy egyszerű gesztus formájában is: „Kérsz vizet?” Így megindulhatott a kommunikáció, s a csendesebbek is kiléptek zárkózottságukból... Az étkezés így már nem magányos ténykedés volt, hanem olyan pillanattá vált, amikor mindenki ad, megoszt és szeret.

Vilmos keresztelője

A házukban berendeztünk egy kis csendes imaszobát, ami sok ünneplésünk helyévé vált. Napközben is volt lehetőség az elvonulásra, de esténként mindig együtt fejeztük be itt a napot.

A „közös irányba nézés”, a Biblia-olvasás, az ének és az **imádság** az összetartozás forrása volt.

Igazi ünnep, amikor egy közösségben kiderül, hogy a sérült lakók számára elmaradhatatlanok ezek az együttlétek, s az életük részévé vált az imádság, Isten közelsége. Ők vágnak rá, ők akarják, ebből a segítők váltakozása sem billenti már ki őket.

Talán az **adventi időben és karácsonykor** lengi körül a közösséget leginkább nagy titokzatosság. Érezni lehet a várakozás – az egymásra – és Istenre figyelés erejét! Mennyire más volt ez az intézeti ünneptől! A bárkabeli adventek idején egymás angyalaivá váltunk. Titokban kincseket rejtettünk a társunk párnája alá, feldíszítettük az ablakát csillagokkal, kitisztítottuk a cipőjét... vigyáztunk rá, imádkoztunk érte. Ezer jele lehetett a gondoskodásnak. Reggelenként, az adventi naptárunkba rejtett Igét olvastuk fel, s azzal indultunk, ki-ki a dolgára... Emlékszem, lassan ünneplőbe öltözött az egész ház, napról-napra díszítettük, szépítettük kívülről, s a szívünket belülről.

Néhány vendégünk mindig volt az otthonunkban, akik nem tudtak hol karácsonyozni. Például, az első években Jucka mindig velünk ünnepelt. Ő egy tolókosis barátunk volt, aki egész életében csak az intézeti karácsonyokat ismerte. Együtt sütött velünk, s napról-napra együtt haladtunk az ünnep felé. Emlékszem az első beiglincsekre, – végre elkészült! Nagy örömmel odatartottuk Jutka elé a tepsit – hogy lássa –, s a ferdén tartott edényből egy pillanat alatt a beiglik az ölébe csúsztak. Persze széttörték, de ilyen finomat még egyikünk sem evett! Mert közösen készült, és megosztottuk egymással.

Az első karácsonyunkkor a szomszéd iskola egy óriási fával ajándékozott meg, s aztán éveig tőlük kaptuk a karácsonyfánkat. Olyan jó volt átélni a szeretetnek ezt a gesztusát, hogy attól kezdve, szenteste előtt mi is útra keltünk a saját készítésű mézeskalácsainkkal, ajándékainkkal. Bekopogtunk a szomszédainkhoz, az egyedül

élő ismerőseinkhez, barátainkhoz. Énekelünk, s vittünk mi is egy kis „meleget”.

Karácsony reggelén szobáról szobára haladva énekel, zenével ébresztettük egymást. Az éneklők menete egyre nagyobb lett, míg a gyönyörűen díszített ebédlőasztalunkhoz közös reggelire összegyűltünk. Elolvastuk a születés történetét, s közben mindenki választott egy szereplőt, akit a beszélgetés során jobban megismerhetett. Végül mindenki a nyakába akasztott egy általa rajzolt képet a kiválasztott szereplőről, s egy napon keresztül ízelhetette, hogy milyen is lehetett az a hajdani karácsony, amikor Jézus megszületett. Mit érezhetett, gondolhatott, láthatott, hihetett az adott személy. Egész nap gyűjtöttük a kellékeket, s amikor este érkezett az

ünnep, úgy játszottuk el a történetet, hogy ez a születés bennünk is mély nyomokat hagyott. Személyessé vált, szinte ott voltunk Jézus körül. Nemcsak felidéztek a múlt eseményét, hanem át is éltük. Az egymással való közösségünk megújulását is jelentette ez az ünnep!

A karácsony és minden ünnep mindig a nagy közösséghez, az **egy Krisztus-testhez** való tartozást is jelentette. Ilyenkor meglátogattuk egymás templomát.

Az első karácsonyi istentiszteletünkről már beszéltem korábban, amikor a lelkész nagy szeretettel sarkig tárta előttünk – késők előtt – a templom kapuját, s így mégsem maradtunk le semmiről. Öröm volt, hogy miniket befogadtak karácsony éjszakáján! Úgy éreztük, Isten szeretete hajolt le ott hozzánk!

A Bárka egyik legnagyobb ünnepe, a **közösségünk születésnapja** Olgi és Niki befogadásának napjához (szept. 2.) kötődik. Kell, hogy legyen egy nap, amikor számba vesszük, honnan indultunk, mik a gyökereink, az alapok, – amitől nem tágíthatunk – s előre is tekintünk, hogy merre tartunk. A hálaadás ideje ez, amire mindenki hivatalos, aki közel áll a közösséghez, sérült barátainkhoz.

Végül szeretnék még beszélni a **személyes ünnepekről**: a születésnapokról, a **hitbeli megerősödés-növekedés ünnepeiről** és azokról a megélt csodákról, amiket sérült barátaink belső növekedése adott számunkra.

„Az öröm a nyitottságból származik. A szegények, a sérült emberek tudnak vidámak lenni, az ünnep alkalmával kitör belőlük az öröm. Mintha ezekben a pillanatokban túllépnének szenvedéseiken és frusztrációjukon. Amit megélnék: pillanatnyi felszabadulás. A mindennapok súlya hirtelen lehull róluk, és szívük repes örömeiben. Ez áll a Bárkában élő személyekre is, akik megtanulták elfogadni sebeiket, korlátaikat és szegénységüket... Megbocsátottak nekik, szeretik őket. Megtalálták felszabadulásukat, nem félnek már attól, hogy önmaguk legyenek, nem kell elrejtőzniük: szabadok, a Lélek szabadságával.” (J. Vanier)

Amikor a Bárkában: az otthonban vagy a műhelyben megosztjuk életünket, napjainkat sérült barátainkkal, a

legtöbb, amit tehetünk, hogy folyamatosan bátorítjuk őket. Fontosak! Személyük értékes, nélkülözhetetlen, egyedi a szemünkben és Isten szemében. Szeretjük őket akkor is, ha néha fájdalmat okoznak ... mindenk ellenére! Ez az állandó feljük sugárzó megerősítés, jelenlét, „a még akkor is”- szeretet segíti őket, hogy a sebek gyógyulni kezdjenek. A születés utáni elhagyatottság sebe, az állandó elutasítás miatti sebek, a bűntudat sebei... Mindezt hordozni, Isten irgalmával lehet, egyedül nem.

A **születésnap** megünneplése is ezt a megerősítést közvetíti: „Fontos vagy, jó veled!” Nagyon személyesek ezek az ünnepek! Mindig sokat törtük a fejünket, hogy minek örülne az ünnepelt igazán, mi a kedvenc étele, a kedvenc színe, hogyan terítsünk, díszítsünk? Kiket hívunk meg? Minden születésnapnak volt két nagyon személyes része. Egy vacsora előtti vidám időszak, amikor felelevenítettünk egy vidám történetet az életéből, vagy kitaláltunk valami különlegeset, amiről tudtuk, hogy örömet szerez majd neki. Az ünnep végén pedig nagyon személyes, közös imádságra gyűltünk össze.

Talán a hosszan együtt eltöltött idő, ezek a megerősítő gesztusok, a barátságunk, az egymásért elmondott imádságaink, hűségünk, de mindenk fölött Isten kegyelme: ami láttatni engedett egy-egy aprónak tűnő csodát, ami a mi szemünkben egy megszületéssel, feltámadással ért fel! Olyan csodára gondolok, amikor **„valaki túllépte korábbi önmagát”**. Hogy mit értek ezen?

Sokan ismerik Krisztit, s már többször írtam róla. Kicsiny, törekeny alkat, születésétől fogva szüleitől elhagyott, telve félelemmel, magányban élt. Bezárkózott a saját kínjai, belső sebei közé. A kezdeti években csak az arcán és kezén kimart sebek mutatták belső harcait. Nem beszélt. A templomban gyakran levetette magát a földre, s csak az egyházközség szeretetén és kitartásán múlott, hogy ma már az első sorban csendesesen figyel.

Krisztinek hosszú évekbe telt, míg elhitte, hogy ő is szeretetre méltó és fontos nekünk!

Befogadása után néhány évvel, egy alkalommal a fürdőszobában segítettem neki a fürdésnél. Nagyon szerettem a napnak ezt az időszakát, mert tudta, hogy ilyenkor csak rá figyelünk, figyelek. Mint mindig, most is kérte – persze gesztusokkal magyarázta –, hogy énekeljem el a kedvenc dalát... egyszer csak megdöbbenve hallottam, hogy megszólalt, s énekelni kezdett velem. Végig énekeltek a dalt egyszer, kétszer, s mindig újra kérte! Soha nem hallottuk még Krisztit beszélni, nem-hogy énekelni! Kikiáltottam a fürdőből, s néhány perc múlva az egész ház összefutott, s ott álltak az ajtó mögött megdöbbenve, Kriszti énekét hallgatták. Nagyon hálás vagyok, hogy részese lehettem ennek a csodának, ami számomra azt bizonyította, hogy a hűség, a kitartó szeretet, az imádság, az állandó jelenlét és megerősítés, s az, hogy a másikat szépnek látjuk, gyümölcsöt terem. Az együtt eltöltött idő nem eltékozolt idő! Kriszti arcáról lassan eltűntek a kimart sebek, szép lett!

Az egyházközség befogadta és otthont adott számára, s ezt Kriszti tudja. Hűségesen megy minden vasárnap. Megkeresztelkedett, s ma már az egyházközség fel-

nőtt tagjaként megélheti Krisztussal való egységét. Akik akkor vele élünk, mindnyájunknak igazi kiváltság volt, hogy szemlélői, társai lehettünk ebben a nagy átalakulásban, „születésben”.

De legalább ilyen nagy öröm volt, amikor lassanként minden lakóban megérlelődött a szorosabb Istenhez tartozás vágya. Hosszú időn keresztül vágyakoztak, készítették a szívüket az elsődözásra, konfirmációra, ki-ki a saját egyházában, s Krisztussal egységben!

Ezen a karácsonyon szeretném Krisztivel együtt a Bárka minden sérült tagját, segítőjét és mindnyájunkat rábízni az élő Krisztusra, aki bár szegényen jött közénk, de akinek a szeretetétől semmi nem választhat el minket: „sem magasság, sem mélység...”. [Róm 8,38-39]

Kérlek Mindnyájatokat, hogy ezen az adventen különösen imádkozzatok a Bárka minden tagjáért! Az egységért, a nagyobb elköteleződésért sérült barátaink mellett, akikben a hosszú évek alatt bizalom ébredt, s elhitték, hogy kincsek ők, s hogy végleg otthon vannak!

Legyen ez a karácsony Isten látogatásának ideje, közösségeink és saját szívünk megújulására!

„Meglátogat minket
A felkelő fény a magasságból,
Hogy világítson azoknak,
akik sötétségben s a halál árnyékában lakoznak,
hogy ráigazítsa lábunkat
a békeesség útjára.”
[Luk 1,78-79]

Áldott karácsonyt Mindnyájunknak!

Draskóczy Ildikó
(a magyarországi Bárka alapítója)

Folytatás következik!

Berci atya homiliája a Rákóczi-ligeti Szent Imre kápolna búcsúnapján

A mai napon Szent Imre hercegre, templomunk védőszentjére emlékezünk, és az ő közbenjárását kérjük.

A templombúcsú ünnepe mindig emlékeztet bennünket arra, hogy a templom Istennek szentelt hely, az Istennel való találkozás számára elkülönített hely, amely összeköti a földet az éggel, az Istent az emberrel.

Az imádság helye, a templom már a kezdetektől jelen van az ember életében. Szükségét érezte, és érzi, hogy valahol összegyűljön, és szóljon az Istenhez.

Káin és Ábel már oltárt épít kövekből, és ezen mutatják be áldozatukat az Úrnak. De később is gyakran építettek oltárt, így tett például Noé és családja, miután a kilépve a bárkából hálát adtak megmenekülésükért.

Mózes idejében a nép tévelygett. Össze kellett őket gyűjteni valahol, mégpedig a szent sátor előtt, ahol kihirdették a törvényt.

Később Salamon megépíttette az ókori kelet csodáját, a jeruzsálemi templomot. Napjainkban pedig már szinte nincs is olyan település a világon, ahol ne lenne templom.

Az evangéliumban Jézus teljesen új oldalát ismerjük meg, amikor megjelenik a templomban, és számunkra megdöbbentő módon viselkedik. Kiűzi a pénzváltókat, és az árusokat, határozottan és ellentmondást nem tűrő módon.

Az a Jézus, aki eddig azt tanította nekünk, hogy legyetek szelídek és alázatos szívűek, mert én magam is az vagyok, most kötelekből ostort fon, és nagyon keményen és határozottan (egyfajta szent felháborodással) fellép az Isten iránti tisztelet védelmében.

Vagyis megtisztítja az imádság házát az oda nem illő dolgoktól. Azoktól, amik elvonják a figyelmet az Istenről.

Ebben a jelenetben ismét példát ad nekünk, és fontos dologra irányítja a figyelmünket, amit Szent Pál így fogalmaz meg a szentleckében: „Nem tudjátok, hogy ti Isten temploma vagytok?”

A templom pedig tudjuk, hogy szent hely. A lelkünk, a szívünk is egyfajta templom. Az imádság helye, ahol az Isten lakni akar. Be akar költözni az életünkbe.

De ahhoz, hogy ez megvalósulhasson, tennünk is kell valamit. Először is alaposan meg kell vizsgálnunk a lelkiismeretünket. Nem a szomszédunkét, nem a mellettünk ülőét, hanem a saját lelkiismeretünket. Mi az, ami távol tart engem az Istentől?

Mik azok a dolgok, amik felhalmozódtak a lelkem templomában, és akadályoznak abban, hogy személyesebb, mélyebb kapcsolatba kerüljek vele? Mik azok a rossz tulajdonságok, szokások, bűnök, amik száműzésre várnak...?

A következő lépés, hogy Isten segítségével önkritikánkból ostort fonunk, majd az imént említett dolgokat határozottan és ellentmondást nem tűrő módon kiűzzük, kikergetjük lelkünk templomából. Mint ahogy Jézus tette az árusokkal.

Végül tudatosítjuk, hogy lelkünk a Szentlélek temploma, és igyekszünk megőrizni azt tisztaságban. Ez természetesen saját erőnkől nem megy, de Isten segítségével annál

inkább. Egyedül gyengék vagyunk, de Istennel roppant erősek.

Templomunk védőszentje, Szent Imre példakép számunkra, hiszen ő is fontosnak tartotta a töredelmes bűnbánatot. A krónikás ezt jegyzi fel róla: „...éjszakánként, amikor már mindenki aludni tért, Istennek zsoltárokat énekelve virrasztott, és minden egyes zsoltár végén szívének töredelmével bűnbocsánatért könyörgött.”

Tudjuk, hogy időközönként szükség van nagytakarításra! Ilyen „nagytakarítás” a szentgyónás. Csodálatos tisztulási lehetőség nekünk, keresztényeknek. Mindig újra kezdhetünk, mindig tiszta lappal indulhatunk. Az ember test és lélek egysége. Ahogyan gondoskodunk a testünkről, és tisztálkodunk, ugyanígy a lelkünk tisztaságát is fontosnak kell tartanunk. A szentségeket nem azért rendelte Jézus, hogy kitegyük a vitrinbe, hanem azért, hogy használjuk. Élünk vele.

A szentgyónásban rengeteg kegyelmet akar adni nekünk az Isten. Itt érezzük át igazán a megbocsájtás szeretetét, békéjét, a megtisztulás örömét. Sokan talán azért nem szeretnek szentgyónáshoz járulni, mert a papnak kell elmondaniuk a bűneiket, talán ez tartja vissza őket.

Pedig a szentgyónásban az Istennek a csodálatos pedagógiája mutatkozik meg: emberre bízta az embert. Egymásra bíz bennünket. Gondoljunk csak bele, hogy milyen jól esik elmondani valakinek, ha bánt bennünket valami.

Sokkal jobban megkönnyebbül a lelkünk, hogyha szavakba önthetjük a bánatunkat, gondjainkat, fájalmunkat, hogyha van, aki meghallgasson minket, hogyha van, aki tanácsot adjon.

A szentgyónásban is ez történik. Az Isten felszentelt emberekre bízta, hogy közvetítők legyenek Közte és az emberek között. Természetesen a bűnöket Isten bocsátja meg, a pap pedig közvetítő.

Törekedjünk, merjünk bátrak lenni, és Jézus segítségével kitakarítani a lelkünkől mindazt, ami nem oda való, és ami távol tart minket Istentől!

Így válhatunk az Ő élő, tiszta, két lábon járó templomaivá!

Isten nem csak emberi kéz emelte templomokban lakik, vagy kőből, fából épített házakban, hanem sokkal inkább az emberek lelkében, amelyet saját képére formált és alkotott meg teremtő keze. „Isten temploma ugyanis szent, és ti vagytok az!” [1Kor 3,16-17]

Szent Imre herceg, könyörögj érettünk!

AZ ORGONA ANATÓMIÁJA

Sok szeretettel köszöntöm a kedves Olvasókat!

Röviden ismertetni szeretném az orgona működését, szerkezetét.

Ahhoz, hogy az orgona hogyan szólaljon meg, előtte meg kell tervezni. Ezt általában orgonaművészek végzik, mert sok hangszeren játszanak, és helyesen ítélik meg, milyen hangszínek kellenek. Említettem a hangszínt. Több száz is van belőlük, tehát lehet válogatni. Fuvola, trombita, klarinét, furulya, hárfa és sorolhatnám. Ezeket hívjuk *regisztereknek*. A taksonyi hangszerben pl.: 21 különböző hangszín, azaz regiszter található.

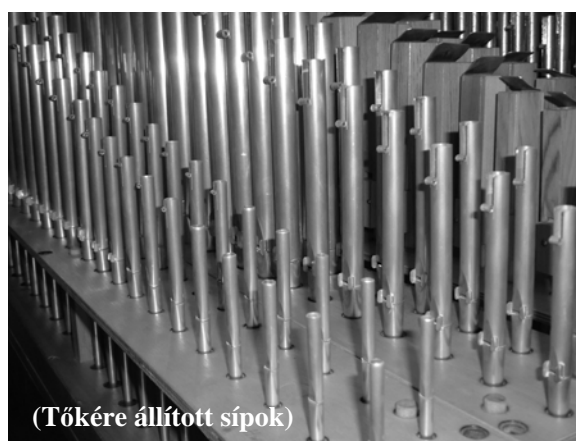
(Fém- és fasípok)

Kétféle sípállomány létezik, fém- és fasíp.

A fémek többnyire erős telt és markáns hangot adnak és jól formálhatóak. Készítésük során ónt, ezüstöt ötvöznek más fémekkel ezért olyan szépek, és ettől lesz szép hangjuk. A fából készült sípok pedig, puha lágy hangzással teltik meg a hangszert, őket fenyőből készítik leginkább. Dehogy megszólaljon, sok levegő kell a működéséhez. A motor termeli a levegőt, majd raktározza egy nagy tömlőben, onnan a széljáratokon keresztül kijutnak a sípokig. A széljárat, pedig a tőkében található, a tőke az, amin állnak a sípok.

(Tőke)

(Tőkére állított sípok)

Lényegében minden ismeretünk megvan az orgona működéséhez. Első, tehát motor, ami termeli a levegőt. Második, azt tárolja egy nagy tömlő, harmadik a szélcsatornán, tőkén keresztül kijut a síphoz, lényegében ez a negyedik fázis.

De akkor hogy jön képbe a billentyűzet? Úgy, hogy az a tőkével áll kapcsolatban. Megnyomom a billentyűt, az eltol egy szelepet a tőkében, szabad utat kap a levegő, és kijut a sípokhoz.

Ha valaki szeretné ezt élőben is megtapasztalni, szívesen állok mindenki rendelkezésére.

Tamás

*A jubiláns házaspárok csoportja a dunaharaszti Szent István templomban,
a 2008. november 16-i ünnepélyes szentmisén*

*A jubiláns házaspárok csoportja a taksonyi Szent Anna templomban,
a 2008. november 23-i ünnepélyes szentmisén*

A KERESZTÉNYSÉG SZAKRÁLIS ÉPÍTÉSZETE, 1. fejezet

A kezdetek: Ókeresztény szakrális építészet

„A vallásos ember számára a tér nem homogén. Törések és szakadások találhatók benne; olyan részeket tartalmaz, amelyek minőségileg különböznek a többitől. » Ne jöjj ide közel – mondja az Isten Mózesnek –, vedd le a te sarudat, mert a föld, amelyen állasz, szent föld. « (2, Mózes 3, 5) Létezik tehát egyfajta szent, vagyis – erővel feltöltött –, jelentőségteli tér, és léteznek más, nem szent terek, következésképpen nincs struktúra és szilárdság nélküli, egyszóval – formátlan – tértartomány. A térnek ezt az inhomogenitását a vallásos ember úgy éli meg, mint a szent, vagyis az egyedül valóságos, valóságosan létező tér és minden egyéb közötti ellentétet, ami azt, mint formátlan tágasság veszi körül...”

Mircea Eliade:
A szent és a profán

A hit és annak kifejeződéseként a vallás az emberiség történelmével egyidős. Ismerünk régészek által feltárt kultikus helyeket, tárgyakat már az őskorból. Ezen tanulmány a hit által, többlet erővel felruházott szent helyekkel, a templomokkal, azok kialakulásával és fejlődésével foglalkozik.

Mi is a hely, mitől lesz szent, mi az az ok, amiért bizonyos helyeken rosszul, máshol jól, vagy meghittén érezzük magunkat? Egy teret, annak tartalmi lényegét geometriájával, az elménk rációjával le tudunk írni. Tudjuk egy szobáról, teremről, hogy milyen magas, széles és hosszú, vagy egy utcáról, hogy mettől meddig tart. Tudjuk, hol van országunk határa, vagy honnan kezdődik a világűr. Ezek fizikai, matematikai rációra épülő, mérhető tartalmak. A hely azonban összetett fogalom: egyszerre fizikai, szellemi, racionális és emocionális tartalmat hordoz. Nehéz lenne definiálni, vagy képletet adni hozzá, hiszen látszik, hogy ellentétes fogalmak gyűlnek össze elemzése során. Talán épp az erős szellemi tartalom, és mögöttes többletjelentés miatt a költészet szavával kerülhetünk a legközelebb a megértéséhez.

„Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj
s nem tudja, hol lakott itt Vörösmarty Mihály;
annak mit rejt e térkép? gyárat s vad laktanyát;
de nékem szöcskét, ökröt, tornyot, szelíd tanyát;”

Radnóti Miklós: Nem tudhatom

Ezt a komplex fogalmat, a helyet, további szubjektummal, transzcendens tartalommal bővíthetjük, a hely szellemével. Ez teljesen szubjektív érzés. Mindenki mást gondol, érez, lát egy adott helyen. Valakit megkap a hely szelleme, valaki csak elsétál ugyanott. Mindenki ugyanolyannak látja és teljesen másnak. Van, aki egy templom belsejét szépek, meghittnek, más túldíszítettnek, ridegnek lát. Mindenkinek igaza van és senkinek sem. Egy transzcendens élményt minden önálló szubjektummal bíró ember másként él meg. Függhet ez az életkorától, a személyiségétől, az adott lelki állapotától, vagy a hitétől. Sok mindentől, hiszen egy rendkívül komplex tartalmat kell feldolgoznia a legkomplexebb lénynek, az embernek. A hely szellemének definiálása még nehezebb feladat lenne, mint a helyé, így nincs is értelme erőltetett próbálkozásokba bocsátkozni.

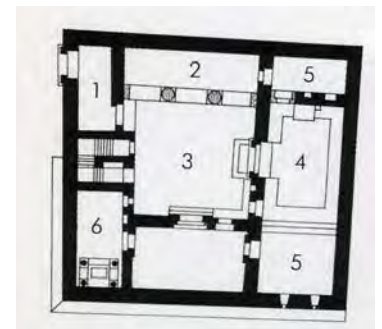
A szakrális építészet lényege ezen és sok más filozófián alapszik. A kereszténység 2000 éves fennállása óta alkot szent helyeket, melyek szellemi erejét, többletét az Istenben való hit adja. Ezáltal megkülönbözteti a pusztán geometriailag mérhető tereket a vallásos helyektől. Ahhoz, hogy megértsük, miért és hogyan alakult ki és fejlődött a szakrális építészet a történelem folyamán, meg kellett ismernünk a semleges tér és a szellemi többlettel bíró hely tartalmának különbségét, amelyet Hamvas Béla: *Az öt géniusz* című művében fogalmaz meg a legtisztábban:

„A helyet nem szabad összetéveszteni a térrel. A tér és a hely között az a különbség, hogy a térnek száma, a helynek arca van. A tér, ha csak nem kivételes, minden esetben pontos vonalakkal határolható, területe négyzetmilliméterre kiszámítható és alakja körzővel és vonalzóval megrajzolható. A tér mindig geometriai ábra. A hely mindig festmény és rajz, és nincs belőle több, mint ez az egy. A térnek képlete, a helynek géniusza van.”

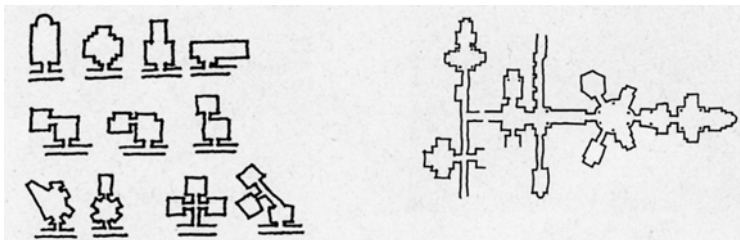
A kereszténység kialakulása a Kr.u. I. századra tehető, a zsidó vallás új irányzataként, mely rövidesen függetlenedett tőle. Ez a kor egy kettős kultúra időszaka volt, mely egyszerre jelentette a késő-római kultúra és építészet fénykorát és a korai keresztény szakrális építészet kezdetét. Az akkori ismert világ legnagyobb része a római birodalom része volt. Az erős központi hatalom miatt mind közigazgatásban, mind kultúrában érvényesítette hatását valamennyi provinciában, de a különböző kultúrával rendelkező provinciák is éreztették hatásukat a fővárosára, Rómára. Ebben a korszakban a császár-kultusz egyre nagyobb mértékben terjedt, kibővíve a legnagyobb és legfontosabb római szakrális hely, a Pantheon kultuszát. Ennek az időszaknak fontos épületei a római basilicák (törvénykezési csarnok) is, melyek szintén a császár-kultusz jelképei voltak. A keresztény vallásgyakorlat különbözött a görög kultúrából tovább fejlődött római szertartásoktól, így a római szakrális épületek nem lehettek előképei a keresztény templomoknak. A keresztény liturgikus tér őse a jeruzsálemi utolsó vacsora terme, ahol Jézus tanítványainak a liturgia végzését meghagyta. („Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre” Lukács evangéliuma 12. 19.) Az üldözött egyház első istentiszteleteit magánházaiknál tartották, és szorosan kapcsolódott az étkezéshez. A zsinagógák terei előképként szolgáltak a keresztény szakrális építészet kialakulásában, ennek első bizonyítékai a háztemplomok voltak, amik már kifejezetten a liturgiát szolgáló szakrális térrel is rendelkeztek. Azonban az akkor még illegális, rituális összejöveteleket tiltotta a birodalom, és ezért titokban kellett végezni. Ehhez kiváló helynek bizonyultak a római temetkezési szokások jellegzetes helyei, a katakombák. Ezekben a föld alatti folyosórendszerekben lévő falakba vájt fülkékben (arcosolium) vagy szintén kivájt helyiségekben (cubiculum) helyezték el a szarkofágokat. Főként a III-IV. században, a keresztényüldözések során, ezeket a termeket átalakítva istentisztelet céljára használták, így elbújva tudták gyakorolni vallásukat.

Pantheon (Kr.u. 118-128 Róma)

Háztemplom

katakombák,
cubiculum-sor

római Via Latina alatti

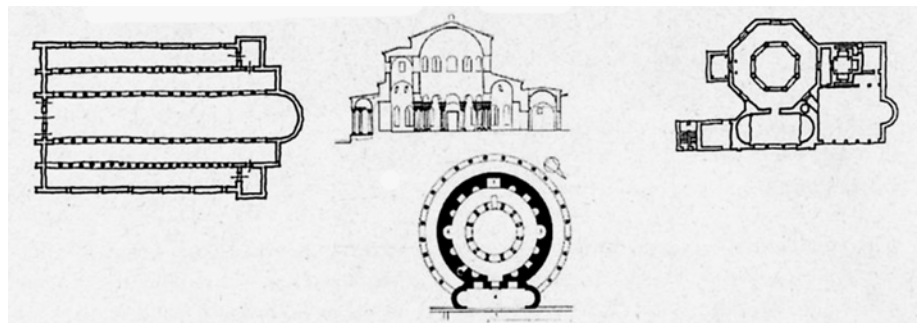
építészet terén, mind funkcionálisan, mind esztétikai szempontból. Nagy tömeget befogadni képes, reprezentatív épületeket kellett létrehozni.

Előképként a kialakításban, a kis cellával ellátott antik templom kis mérete miatt nem szolgálhatott (ezekben a cellákban csak az isten-szobrot őrizték, a tömeg a templomon kívül helyezkedett el).

Tényleges előkép volt az antik basilica (törvénykezési csarnok), mely szerkezeti megoldása révén alkalmas volt nagyobb tömeg befogadására és mozgatására a liturgia során. Ez a térforma vált a történelmi, keresztény templomok leggyakoribb típusává. A basilicák hosszhaszas, longitudinális elrendezésűek voltak, a 3 vagy 5 hajót oszlopsorok alkotta térfal választotta el.

Másik fontos előképként szolgált az antik zsinagóga (imaház, keletelt, előcsarnokos irányított tér). Ez a térszerkezet a keresztény templomok közvetlen funkcionális előképe volt.

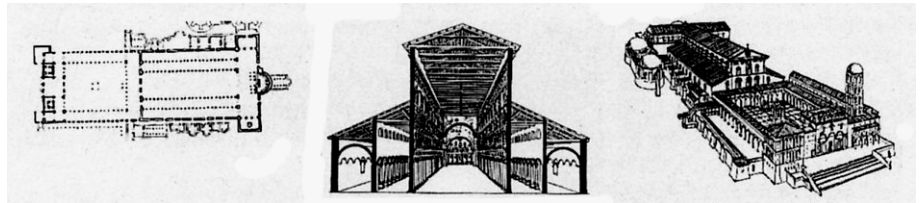
Az ókeresztény bazilikákat funkció szerint három alaptípusba sorolhatjuk. Első a gyülekező (egyházközségi) templom (domus ecclesiae). Ez a típus nagy tömeg befogadására képes, és a napi istentisztelet végzésére alkalmas irányított tér. (S. Salvator /Lateráni bazilika/ – Róma).

Lateráni bazilika, Sta Constanza mauzóleum, Lateráni bazilika baptisteriuma

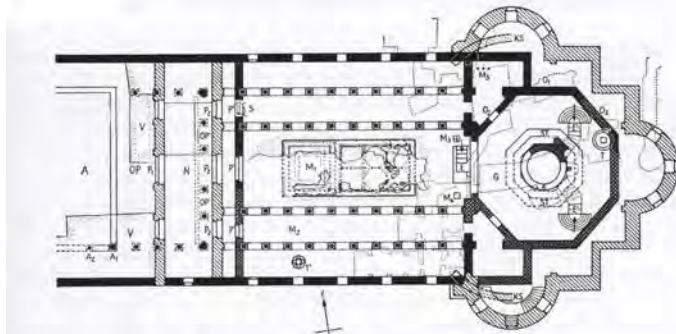
Második alaptípus a kultusztemplom. Ezek kisebb létszámot befogadni képes, centrális tér elrendezésű épületek voltak (sírkápolna, keresztelő kápolna /baptisztérium/). A kultusztárgy vagy kultuszcselekmény az épület centrumában kapott helyet, többnyire ez a rész kiemelt bazilikális szerkezetű (centrális bazilika) volt (Sta Constanza sírtemplom – Róma, Lateráni bazilika baptisztériuma – Róma).

A harmadik alaptípus a memoriális bazilika, amely biztosítani tudta nagy tömegek nyilvános istentiszteletét, és egyben valamennyi emlék- és kultuszhelyet is magában foglalta. Rómában a két tértípus, a hosszanti és a centrális terek ötvözetét keresztházzal oldják meg (S. Pietro Vecchio /Régi Szt. Péter templom/ – Róma).

S. Pietro Vecchio bazilika (Róma)

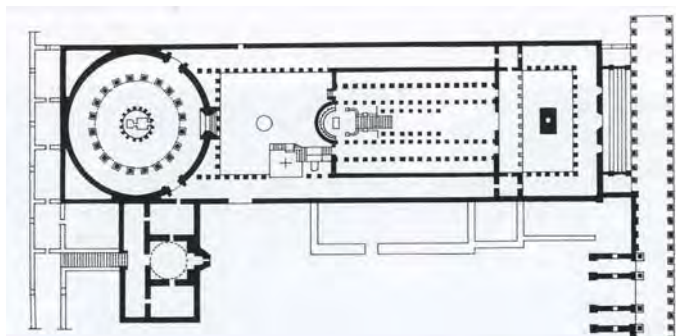
Nagy Konstantin császár látomása révén elkezdődhetett Rómában a reprezentatív templomépítészet, melynek a keresztény vallás szellemisége adta meg a tartalmát. A IV-VI. században már Róma falain túl is elterjedt a reprezentatív templom építészet a provinciákban is. Ennek legfőbb oka a keresztény vallás egyre nagyobb ütemben való terjedése volt. A provinciákban a római ókeresztény bazilika a helyi hagyományokkal egybeolvadva fejlődött tovább.

Jézus születése bazilika (Betlehem)

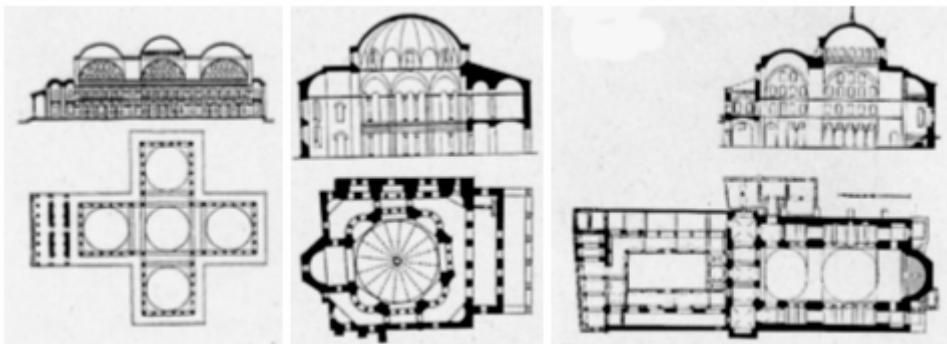
A Szent Földre való zarándok utak a IV. századtól megsokszorozódtak. A hívek útra keltek, és felkeresték Jézus életének fontosabb színtereit (Betlehem, Názáret, Kapernaum, Jeruzsálem). Ezeken a kultuszhelyeken bazilikákat emeltek, amelyeknek az eredeti római funkcióján túl a zarándok forgalomból adódó funkciót is ki kellett elégíteniük. A legfontosabb emlékek csak régészeti feltárásokból ismertek.

Betlehem, Jézus születése bazilika (325-333. – VI. században gyökeresen átépítve): memoriális bazilika, az öthajós hosszház végében a memória tér oktagonális alakú. Az emelt szentély alatt helyezkedett el a kultuszhely, a Születés-barlang. A zarándokhelynek ez a kialakítása a későbbi altemplomos megoldás archetípusává vált.

Szent sír bazilika (Jeruzsálem)

Jeruzsálem, Szent sír bazilika (325-336., többször átépítve, ma csak centrális Anasztászisz-tere áll, XII. századi átépítés nyomán): öthajós, empóriumos, memoriális bazilika volt. Az apszis mögötti önálló, centrális, memoriális tér (Anasztászisz) foglalta magában a sírbarlangot és a Golgota-sziklát. A zarándokforgalom körülményeinek archetípusát teremtette meg, ami a középkor leggyakrabban másolt tértípusa lett.

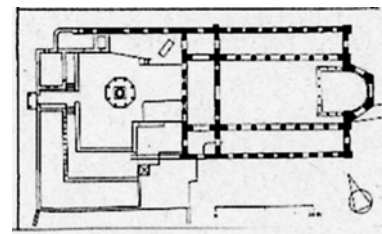
Hagiói Apostoloi mauzóleum

Hagiói Szergiosz és Bakkhosz templom

Hagia Eirene bazilika

A Nyugatrómai Birodalom bukása után (Kr. u. 476.) Bizánc lett a birodalom kizárólagos örököse. Byzantion városát Nagy Konstantin császár emelte uralkodói várossá. A középkor hajnalán építészetében tovább éltek a későantik, a római ókeresztény és a kisázsiai hagyományok. Az V. században még elsősorban a római és a korai szír térformák hatása a jellemző. A Johannész Prodromosz templom, a Sztudion kolostor katedrálisja (455-463 Konstaninápoly) a római és szír ókeresztény bazilikák formáját tükrözi.

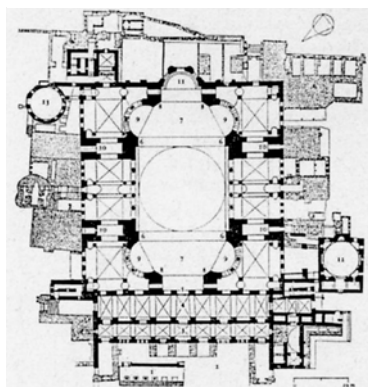
I. Jusztiniánosz (527-565) császár építőtevékenysége során számos típusalkotó emlék készült. A Hagia Eirene templom (532, 564, 740) kupolasorolásos tere átmenetet jelent a római hosszanti és a közép kupolás, centrális bizantikus terek között. A Hagioi Aposztoloi mauzóleum görögkereszt alaprajzú ötkupolás tere rendszeres liturgia végzésre nem volt alkalmas, viszont a térformája hatott Európa bizantikus hatású területeire (Velence, Perigueux). A Hagioi Szergiosz és Bakchosz templom (527-536) kezdetben a császári család magánegyháza volt, majd 928-ig a konstantinápolyi monofizita (szír, örmény) szerzetesek temploma. Konstantinápoly legnagyobb és legfontosabb szakrális épülete a császári főtemplom volt, a Hagia Szophia.

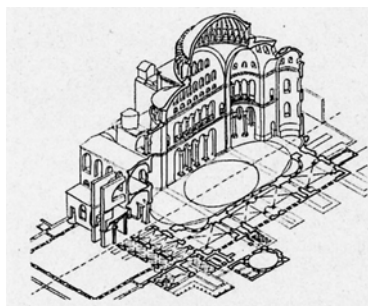
Sztudion kolostor kápolonája

Hagia Szophia (Konstantinápoly / Isztambul)

Hagia Szophia alaprajza

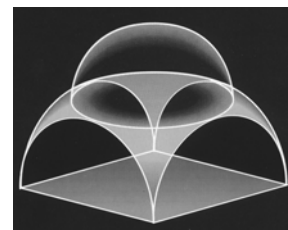

Hagia Szophia térmetszete

Konstantinápoly legnagyobb és legfontosabb szakrális épülete a császári főtemplom volt, a Hagia Szophia. Az épület I. Jusztiniánosz császár legmonumentálisabb műve, a monumentális, reprezentatív építészet egyik első alkotása. Kr. u. 532. és 537. között mindössze 5 év alatt épült fel Trallészi Anthémiosz, mértantudós és Milétoszi Iszidorosz, természettudós tervei szerint (kupoláját a 997-es földrengés után, Trdat örmény mester állította helyre). Az ókeresztény templomok kialakításánál alkalmazott két alapvető térforma, a szögletes bazilika és a kerek kupolás szerkezet összeházasítását kérte a császár az építészekől, monumentális méretekben. A mérnökök egy új szerkezetet terveztek, mely valószínűleg fellelhető volt egy-egy kisebb római épületen, de ilyen méretekben, ekkora terhekkel ők alkalmazták először. A négyzetes és kerek formákat ötvöző térbeli szerkezet a csegelyes

kupola volt. A csegelyek egyenlő szárú gömbi háromszögek, átvezetnek a négyzetes formából a körbe, kitöltve a négyzet sarkai és a kupola alapja közötti teret. Az így kialakított közép kupolás, konchákkal bővített tér a hosszázás és a centrális tér speciális ötvözete. A templom északi oldalához kapcsolódó önálló, körüljárós centrális tér (szkeuophylakion) a jeruzsálemi Anasztaszisz-térre utal, Jézus szenvedésére és a Szentsírra. A déli oldal keresztelőkápolnája szír előképre utal. Az épület 66x90 m alapterületű téglalapba foglalható be. A központi kupola alatt egy 10 m² alapterületű tér van, melyet 4 hatalmas téglával megerősített terméskő pillér határol. Noha tényleges alapterülete kisebb, mint a római Pantheoné, a Hagia Szophia – a keleti és nyugati oldalon csatlakozó félkupolák rendszere következtében – nagyobbak látszik. A keresztény szakrális építészet téralakításában, szerkezetében és méreteiben is kiemelkedő és újjító alkotása volt a templom, a VI. században. A négy minaret az 1453. évi török hódítás után épült – már Isztambulban. Érdeemes egy-két szót ejteni a bizánci építészet társművészeitől is, amelyek különböztek a római, ókeresztény előképektől. A bizánci művészet kerülte a plasztikus ábrázolást (minden kép bálvány, aminek árnyéka van). Így síkművészetet alkottak, amiben, kezdetben a mozaik dominált, majd megjelent a táblafestészet (ikonok), egyes területeken (pl.: Balkán) a freskó festészet.

A Hagia Szophia egyesíti és továbbfejleszti az ókeresztény építészet jellegzetes alapelemeit, és a középkori keresztény építészet alappillérvé válik. Az római birodalom kettészakadása idővel kihatott az egyházra is és az is kétpólusúvá vált, és eltérő liturgikus fejlődésen ment keresztül. Ez idővel markáns térbeli különbözőségeket is okozott.

Csegelyes kupola

Ez alatt az ötszáz év alatt óriási fejlődésen megy keresztül a keresztény szakrális építészet, merítve ókori emlékekből és felhasználva újítások egész sorát. Ebben az ötszáz éves intervallumban megalapozták a keresztény szent helyek építészetét, annak szellemi világát, mely ma is tovább él modern, kortárs templomainkban. Azt, hogy miért és hogyan jut el az építészet a mai kialakítású szakrális épületekhez, megismerhetjük, ha az elkövetkezőkben végig járjuk a történelem XXI. századig tartó szakrális építészettörténetét.

Összeállította Érces Gergő

Felhasznált irodalom:

Cságyoly Ferenc: *Középületek*

Dr. Guzsik Tamás: *A középkori építészet története*

Gilbert M. Grosvenor, Michela A. English: *Az építészet csodái*

LÉLEKHARANG TAKSONYBAN

A Taksonyi Lokálpatrióta Egyesület májusban határozta el, hogy lélekharanggal gazdagítja a taksonyi temetőt.

Október elején, amikor elkezdődtek a munkálatok, a temetőbe kilátogató emberek gyanakvással kérdezték egymástól, és a munkásoktól:

– Mi épül itt?

– Harang – hangzott a válasz, s ez sokakat megnyugtatott.

Voltak persze olyanok is, akik vállukat vonogatva legyintettek:

– Erre semmi szükség nincs, fölösleges pénzkidobás, meg aztán úgy is el fogják lopni.

Lehet, nekik van igazuk. Őrt nem állhatunk mellette, áramot sem vezethetünk bele, van viszont keresztény hitünk, és – mint Wass Albert előhangjának hőse – ezzel a hittel a szívünkben építettünk oszlopot a mi Istenünknek. És keresztény hitünk nem engedí, hogy arra gondoljunk, egyszer majd berohannak az udvarra, és ledöntik a mi oszlopunkat.

Azokat, akik úgy gondolják, hogy ez pénzpocsékolás volt, szeretném megnyugtatni: A beruházás a taksonyi adófizetőknek egyetlen fillérjébe sem került. Mindent a Taksonyi Lokálpatrióta Egyesület finanszírozott. Persze az egyesületünk nem annyira gazdag, hogy egy ilyen beruházást önállóan kifizessen. Gazdag viszont a közösség, amelyben élünk. Gazdag olyan emberekben, akik az első hívó szóra jöttek, – munkájukat, megélhetésüket,

„Senki sem különálló sziget; minden ember a kontinens egy része, a szárazföld egy darabja; ha egy göröngyöt mos el a tenger, Európa lesz kevesebb, éppúgy, mintha egy hegyfokot mosna el, vagy barátaid házát, vagy a te birtokod; minden halállal én leszek kevesebb, mert egy vagyok az emberiséggel; ezért hát sose kérdezd, kiért szól a harang: érted szól” (John Doll)

szabadidejüket félretéve – és örömmel álltak egy jó ügy szolgálatába.

Azoknak is lehet némi igazuk, akik azt mondják, nincs erre semmi szükség. Amikor ajándékot adunk szeretteinknek, vajon minden esetben arra gondolunk, hogy az megfelelően praktikus-e, vagy néha úgy választjuk meg, hogy az egyszerűen csak örömet okozzon. S a legnagyobb örömet akkor okozzuk, ha az ajándék rólunk szól, ha magunkból adunk egy darabot.

Ez a harang egy darab belőlünk.

Egy darab Érczes Ferencből, aki fiaival papírra álmodta, megtervezte az építményt, és felügyelte a munkálatokat...

Molnár Istvánból, aki gondoskodott a szilárd alapokról, és arról, hogy az oszlopok ne csak porszemekből épüljenek...

Ruff Mátyásból, aki engedelmességre fogta a fát, hogy az minden szélnek ellenálljon...

Kapui Gyulából, akinek a sejtelmes éjszakai fényt köszönhetjük, és aki lehetővé tette, hogy a harang a modern technika által szólaljon meg...

Halász Jánosból, aki arról gondoskodott, hogy az építőanyagok időben rendelkezésre álljanak...

És a Taksonyi Lokálpatrióta Egyesületből, amely a szervezést és az anyagi forrást biztosította.

Reméljük, Taksony polgárai olyan nagy örömmel fogadják tőlünk, mint amilyen örömmel azt mi adjuk!

Kreisz János

TAKSONY, FŐ TÉR

Taksony Nagyközség Önkormányzata valamint a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének Taksonyi Csoportja közös összefogással tűzte ki célul a Szent Anna utcában – a templom előtti részt is magába foglaló – közösségi tér, a település Fő terének kialakítását, hiszen Taksonynak jelenleg nincs kimondott faluközpontja.

A képviselő-testületben fokozatosan alakult ki az az elképzelés, hogy erre a területre hangsúlyos figyelmet fordítva egy kulturális eseményekhez is méltó településközpontot kell kialakítani, mely egyfajta turisztikai vonzerőt is jelent. Köszönhetően a KÉSZ eddigi áldozatos munkájának Taksonynak van olyan látványossága, amelyre igazán büszkék lehetünk. A római katolikus templom önmagában is egyedülálló a maga nemében, hiszen építészeti szempontból is remekmű, a hozzá kapcsolódó park azonban még színvonalasabbá, látványosabbá teszi.

Mindehhez próbáljuk meg hozzáilleszteni a Fő teret, a templom közelébe, hiszen a templom már a régi időkben is a település központjában helyezkedett el. Ennek közelsége pedig csak emeli a tér színvonalát és természetesen közösségformáló ereje sem elhanyagolható. Ebből a megfontolásból kapott helyet az elmúlt években ezen a területen a karácsonyi vásár, valamint a különböző eseményekhez fűzhető közösségi napok is.

A megvalósításhoz hozzásegít egy sikeres pályázat, melynek következtében 87.100.000 Ft-ot nyertünk, ennek keretében park, díszburkolat, térfigyelő rendszer, a megújult zöldfelülethez szükséges öntözőrendszer, a környezethez illeszkedő zenepavilon, valamint 12 parkoló kerül kialakításra. Az elektromos légkábelek földkábelrel kerülnek kiváltásra, hangulatos kandeláberek lesznek elhelyezve. Komplex beruházásról van szó, melynek keretében olyan felújításokat is elvégeztünk, amelyek ugyan nem látványosak, de feltétlenül hasznosak. Ilyen például a vízvezetékek rekonstrukciója is.

A Fő tér kialakítása a 2009-es év elején kezdődik, átadására pedig – ha minden jól megy – a Búcsú ünnepén kerül sor. Ezt követően 60 év kihagyás után végre elmondhatjuk, hogy településünknek újra van főtere.

Kreisz László
polgármester

Napunk mottója volt: „Aki kitarja karját, lehet, hogy nem csinál karriert, viszont találkozik sok emberrel, akiket átölelhet.” (Bruno Ferrero)

II. TAKSONYI ÉNEKKARI TALÁLKOZÓ

November 23-án vasárnap, a II. Taksonyi Énekkari Találkozót rendezhettük meg templomunkban.

Tíz kórust hívtunk meg erre az alkalomra. Sajnos, különböző elfoglaltságok miatt csak Kóka, Szolnok és Vecsés fogadta el meghívásunkat, akiket a rossz idő sem tántorított el. A kórustalálkozó délután 3 órai kezdésre volt tervezve, de mivel többen voltak a meghívottak közül, akik ezen a hétvégén Máriabesnyőn vettek részt lelkigyakorlaton és onnan jöttek, így kicsit késve tudtunk kezdeni. A várakozás nem unalommal telt, mert régi ismerősként beszélgettünk egymással.

András atya bevezető imája után elsőként Kómár István atya mutatta be pár mondatban a szolnoki kórust, majd közel fél óras műsorukban klasszikus darabokat adtak elő. Őket követte Frics Zoltán vezetésével Vecsés, akik Sillye Jenő gitáros dalaiból állították össze repertoárjukat. Majd Acsainé Dávid Ágnes nagy szeretettel és tisztelettel mutatta be Kóka kórusát, akik gyönyörű négyzólamú dalokat énekeltek. Végül a Taksonyi Szent Anna kórus zárta a délutánt gitáros énekekkel.

A jelenlévő énekkaroknak a plébánián szendvicsekkel, süteménnyel, kávéval és üdítővel kedveskedtünk. A kórusok vezetőinek emléklapot adtunk át. A 18 órára hirdetett szentségimádáson három kórus tagjai tudtak maradni. Kórusunk tagjai és gyermekeik a templomot az előre megtervezett módon előkészítették a szentségimádásra. Örömünkre közel 80 emberrel közösen énekeltek a taizés szentségimádási dalokat, ami mindannyiunk számára felemelő csodálatos élmény volt!

Ezúton szeretném megköszönni mindazok segítségét, akik az énekkari találkozót bármilyen formában támogatták.

Höcszt Erika
a Szent Anna kórus vezetője

A Szent Anna kórus

*A szolnokiak,
Kómár István atya vezetésével*

*A vecsési kórus,
karnagyuk Frics Zoltán*

*A kókai kórus,
vezető Acsainé Dávid Ágnes*

HIRDETÉSEINK

December 24-én, Szenteste

Éjféli mise Taksonyban és a Ligeti templomban 22 órakor,
a Dunaharaszti nagytemplomban 24 órakor.

Karácsonyi miserend

December 25-26-án vasárnapi miserend

Dunaharaszti nagytemplomban reggel 7 és de. ½ 11 órakor, Ligeti kistemplomban de. ½ 10 órakor,
Taksonyban reggel ½ 9 órakor

Szilveszteri hálaadás

Ligeten este 17 órakor, nagytemplomban 18 órakor

Újév napján, január 1-én, csütörtökön

vasárnapi miserendet tartunk, és még este 18 órakor is lesz szentmise a Taksonyi Szent Anna templomban,
amelyen újévi áldást osztunk külön is az intézmények és közösségek vezetőknek, amelyre a dunaharasztiakat is várjuk.

Január 4-én, Vízkereszt ünnepén, vasárnap

a házak megáldását végezzük délután 14 órától, kérés alapján.

Január 15-én este 19 órakor kezdődik a főúti plébánián a **JEGYESTANFOLYAM**

Akik 2009-ben a templomban szeretnének házasságot kötni, ezen kell részt venniük. Várjuk a taksonyi és dunaharaszti jegyespárok jelentkezését szeretettel.

ÖKUMENIKUS IMAHÉT január 18-25-ig (19-én, hétfőn este 18 órakor az evangélikusoknál kezdődik)

DÉL-DUNAMENTI RÉGIÓS IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓ

Január 31-én szombaton reggel 9- 17 óráig

a taksonyi Szent Anna plébánián, természetesen a dunaharaszti fiataloknak is.

ELSŐÁLDÓZÓK BEMUTATÁSA február 1-én vasárnap

Taksonyban délelőtt ½ 9 órakor, a dunaharaszti nagytemplomban pedig ½ 11 órakor

HAMVAZÓSZERDA, február 25-én kezdődik a nagyböjti idő.

Február 22-ével befejeződik a farsangi idő!!!

VIRÁGVASÁRNAP ÁPRILIS 5-ÉN

TÖBBSZÓLAMÚ PASSIÓÉNEKLÉS MIND A HÁROM TEMPLOMBAN

A Dunaharaszti Szent István templomban szerettük volna a mellékoltárokat restauráltatni, de kiderült, hogy a torony falán egy nagy vakolatrész levált, azt csináltattuk meg; a lépcsők hézagosak voltak és elmozdultak, helyre lettek állítva (látható is). A klinkertéglák közti vakolat a templomon körben hiányos volt, kijavítottuk. A mozgáskorlátozottak és kismamák feljárójának elkészítése még nem fejeződött be, ezt véglegesítjük, végül a toronyablakok vasszerkezete nagyon elrozsdásodott, tavaszra azt festetjük újra. A rózsablak színessé tétele csak jövőre kerül sorra, valamint az oltárok restaurálása is.

András atya

Tájékoztatjuk Olvasóinkat, hogy a jövedelemadó-bevallások során a személyi jövedelemadó 1 + 1 %-ról

- * a **Magyar Katolikus Egyház** javára a **0011** technikai szám,
- * a Taksonyi Szent Anna templomért Alapítvány részére a **18686517-1-13**,
- * a Dunaharaszti Szent István templomért Alapítvány részére a **18686524-1-13**,
- * a Dunaharaszti „Szent Imre Római Katolikus Templomért” Alapítvány részére a **18702563-1-13** adószám feltüntetésével lehet rendelkezni.

Adományokat:

- * a Taksonyi Szent Anna templomért Alapítványnak a **65000025-11002020**,
- * a Dunaharaszti Szent István templomért Alapítványnak a **65000018-11003674**,
- * a Dunaharaszti „Szent Imre Római Katolikus Templomért” alapítványnak a **11600006-00000000-09873755** bankszámlaszámokra lehet befizetni.

Egyházadót a „Dunaharaszti római katolikus Főplébánia” **11742180-20075426** bankszámlaszámon, a „Rákóczi ligeti római katolikus egyházközösség” **11742180-20065661** és a „Taksony római katolikus plébánia” **11742180-20075983** bankszámlaszámon is lehet rendezni, ugyanezen célra csekkek a templomokban található.

A Szent Cecília kórus november 30-án tartotta hagyományos adventi hangversenyét, Ó ékes szép virág címmel.

Karnagyok:
Bánky Tamás,
Fazekas Tamás,
Besenyei Éva

A dunaharaszti német nemzetiségi Baráti Kör kórus, vezetője Hommer Zsuzsanna

A hangversenyen közreműködtek a baptista gyülekezet énekesei Surányi Pál vezetésével, és kamarazenekaruk, vezető Surányi Gábor, hegedűszóló Valentin István

„Kedves Testvérek, Ti vagytok az én örömem és koronám!”

„Jövőre, 2009. február 24-én ünnepeljük 800-éves évfordulóját annak, hogy az itáliai Assisiben a posztókereskedő fia, Ferenc az evangéliumot hallva Isten által megszólítva érzi magát és megalapítja a Kisebbségi Testvérek Rendjét (=OFM latin rövidítése), a szegényeket szolgáló ferenceseket. (Ezeket a jószívű szerzeteseket a nép majd csak „barátok”-nak nevezi.) A kortárs, a távoli Tübingiában élő Árpád-házi királylány, Erzsébet is hasonló evangéliumi elhatározásra jut: lehetőségeihez mérten segít a rászorulókon, megosztja anyagi javait, szeretetét, idejét az útjába kerülő szegényen.

A harmadik évezred küszöbét átlépve a modern tudományos vívmányok korában él az emberiség, s a hétköznapi életet soha nem szolgálta ekkora fejlett technikai háttér. Le tudja küzdeni az emberiség a távolságokat a fejlett kommunikációval, a műholdak vezérelte segédeszközök használata mindennapi eseményé vált. A fejlett technika korában mégsem tudta az emberiség legyőzni a világunk egyik legnagyobb problémáját: a szegénységet. Az ENSZ becslése szerint 200 ezren éheznek Magyarországon, akik közül 15 ezer a gyermek.

800 évvel ezelőtt még sanyarúbb volt az emberek élete. A wartburgi várban lakó Erzsébet nem húzódott vissza a falak mögé, nem fordította el a tekintetét a nyomorúság elől, hanem megértette és teljesítette a Szentírás felszólítását: „Jó szívvel adj, s amikor adsz, a szíved ne legyen tele rosszindulattal. Jótettedért megáld az Úr, a te Istened minden lépésedben és kezéd minden munkájában. Mindig lesznek szegények a földön. Ezért most megparancsolom: Nyisd meg a kezéd a testvéred, a földeden élő szűkölködő és szegény előtt.” [Mtörv 15,10-11] Az embertársainkon való segítség, a másik emberhez való odafordulás mentette meg az emberiséget az embertelen időszakokban.

– **De én hogyan tudok jól segíteni?** – tehetjük fel magunkban a kérdést. A Katolikus Karitászt irányt mutat és lehetőséget is ad, amint a jelmondata is tükrözi: – **Segítünk segíteni!**” – e sorokat a Magyar Püspöki Konferencia körleveléből idéztük. Valóban, a Katolikus Karitászt az Egyház hivatalos segélyszervezete, amelyben önkéntesek végeznek szeretetszolgálatot. Ezzel a munkával tehetjük hitelessé az evangélizációt. Szeretetszolgálatunk teszi hitelessé a világ szemében mindazt, amit Krisztus tanításából szavainkkal hirdetünk: **MERT ISTEN A SZERETET!** Ez a mi önkéntes munkák lényege – és ezzel a Mennyei Atya ingyenes szeretetére, jóságára szeretnénk rámutatni –, az Ő kedvéért, az Ő dicsőségére próbálunk jót tenni.

Azt gondoljuk, hogy általában félreértene bennünket, mert a világ az eseményekre figyel, a mi életünkben viszont kevés az esemény, sokkal több a csendes munka, sokkal több mindennel foglalkozunk, mint amire az emberek odafigylenek. Pedig: „**Jót tenni, jó!**”, mindenkinek szüksége van arra a lelki élményre, ami csak akkor tapasztalható meg, ha az ember jót tesz. Azt mondja Kozma Imre irgalmas rendi szerzetes atya, hogy „*a világ összes gondja és baja a rosszhangulatú emberek lelkéből támad, mert az emberek tele vannak elvárásokkal a világ iránt. Másoktól várnak valamit, ahelyett, hogy ők tennének meg egy lépést az úton. A támogatásra szoruló ember számára viszont ez az életet jelenti, mert ezek által a megnyilatkozások által az ember növekedni tud, megtalálja önmagát a másik mellett, és megta-*

lálja helyét is a közösségben. Ez kölcsönös folyamat, és valószínűleg minden karitatív szervezetnek ez a dolga.”

Novemberben karitászcsoportunk a Váci Egyházmegyei Karitásznak és Beer Miklós püspökünknek volt a vendége. Ezen a lelkinapon úgy köszöntött bennünket, amint a címben írtuk és arról beszélt püspökatyánk, hogy **amikor karitászmunkát végzünk, akkor megjelenik az Egyház, amely vigaszt és reményt nyújt: mindez kivételesen alkalom arra, hogy az evangéliumot hirdessük a szeretetteljes melléálláson keresztül, mert az egyház a karitatív tevékenység által evangélizál.** Miklós püspök biztató szavait jó volt hallgatni, mi is azért adjuk tovább, hogy biztassunk másokat is: **jöjjenek karitászcsoportunkba! Minden hónapban, utolsó pénteken a Fő úti plébánián találkozunk 16 órától.** Szükség van mindenkire, aki fontosnak érzi a felebaráti szeretet gyakorlati megvalósítását. Az égben nem a szavaink, hanem a tetteink alapján ítéli majd meg az Isten az életünket [Mt 25,35; 40]. Hasonlóképpen fogalmazott Dr. Mezey Klára, aki az idén átvehette Erdő Péter bíborostól a püspöki kar kitüntetését: a Szent Erzsébet rózsájdíjat. A díjazott e szavakkal köszönte meg, hogy: – „*A cselekvő szeretett többet ér, mint az ima.*” – Élete hitelesíti szavait.

Ugyanakkor várjuk a segítséget: kérjük, jelezzék nekünk, ha nélkülözőről, nehéz sorsú emberről tudnak a környezetükben: segítsenek, hogy segíthessünk!

Szívből köszönjük a segítséget: különösképpen, amikor megtiszteltek figyelmükkel bennünket karácsonyi, jótékonyági vásárunkon! A szerény „ajándéknak-valók” a saját és segítőink munkája. Ez azt jelenti, hogy az alapanyagból (amely pályázati pénzből való) mi magunk állítjuk elő nagy szeretettel, valamint szerény tudásunkkal, hogy nagyobb összegből, gazdagabb karácsonyi csomagot állíthassunk össze mindazoknak, akikhez (saját kocsinkon, kerékpárunkon) elvisszük a Szent István és a Szent Imre Egyházközség nevében, az ünnep előtt. Nagy örömet szerzünk ezzel, tessék elhinni. Nekünk semmi anyagi hasznunk ebből nincsen, mert az Úr Jézusért tesszük. (A 2007-es karácsonyi ajándék 199.109,-Ft volt; a Fő úti templom Szent Antal-perselyének egész évi bevétele + az Erzsébet napi gyűjtés =162.735,-Ft; a különbséget, 36.374,-Ft-ot a jótékonyági vásárunkon befolyt összegből sikerült kipótolni. 50 fő részére az ajándékcsomag teát, kávé, kakaót, sütit, beigli, levesporokat, gyümölcsöt, szaloncukrot, dobozos üdítőt, margarint, (vallásos) könyvet, naptárat, karácsonyi üdvözlőlapot – az egyházközségek jókívánságaival-tartalmazott. Az idén is így szeretnénk az ajándékot összeállítani.)

A használatruha-osztásokról a városi újságban tájékoztatjuk az érdeklődőket, s arra kérjük a tisztelt ruhádományozókat, hogy csak a meghirdetett időpontokban szíveskedjenek fölkeresni karitászboltunkat, mert máskor nem tartózkodunk a Toldi u. 28-ban. Bedobálni a kerítésen a zsákokat kérjük mellőzni, ugyanis abban a házban nemcsak a karitászbolt üzemel, hanem plébániai iroda és gyermek-napközi is. Hirdetjük, hogy egy jó állapotú színes tv keresi gazdáját, karitásztagnál lehet érdeklődni.

Áldott karácsonyt és békés újesztendőt kívánunk szeretettel:

Dunaharaszti Szent Erzsébet Karitászcsoport

I. DUNAHARASZTI RÉGIÓS IFJÚSÁGI TÁBOR

*Ki ne emlékezne a tavalyi Egyházmegyei Találkozóra?
(Aki nem volt ott!!)*

Reméljük, ilyen élmény volt az idei ifjúsági tábor is azoknak a környékbeli fiataloknak, akik a július 24-től 27-ig tartó táboron részt vettek a Dunaharaszti Főplébánia kertjében.

De hogy jött ez létre?

A tavalyi évben fiataljaink (13-29 év között, illetve egy „kicsit“ tovább 47-ig) bekapcsolódtak az egyházmegye régiós ifjúsági közösségébe a negyedévi találkozók alkalmával. Nagy lelkesedéssel vettek részt a lelki napokon, volt, hogy buszt kellett szervezni (köszönet érte András atyának!), hogy a több mint 50 ifjat elvihessük!

<< Énekes menet Farkas Laci atyával
(váci ifjúsági fő referens, sülysápi káplán)

Zalán atya bátorítására, és az egyházmegyei találkozó tapasztalataim felbuzdulva vállaltuk el a nyári tábor megtartását. A Dél-Dunamenti Régióban (ld: www.vaciegyhazmegye.hu – ifjúság menüpont) ez volt az első! Hogy mekkora igény van az ilyen összejövetelekre, jelzi, hogy már az előtáborra is (amit a segítő „kisebb testvéreknek“ hirdettünk meg) több mint 30-an jöttek el, hogy közösséggé formálódva segíthessék a többiek táborozását.

<< A tábor résztvevői a dunaharaszti nagytemplomban

A táborban a téma Szent Pál élete volt, amit a résztvevők egy „apostolképző“ tematikáján keresztül alkalmaztak a maguk életére. Volt ebben minden: bemutatkozás egymásnak, valamint az Úrjézusnak a szentségimádásban, a második napot a böjt (kenyéren és vizen!) és a bűnbánat határozta meg (ekkor vonultak végig a Dózsa György úton, tanúságot téve hitükről), szombaton az egymással és egymásért végzett

munkára és játékokra került a hangsúly, hogy vasárnap már közösséggé formálódva vehessünk részt a plébánia szentmiséjén, és úgy búcsúzzunk el egymástól, hogy már várjuk a következő találkozást.

A tábor segítségével nem csak a résztvevők élhették meg, hogy milyen jó Isten családjához tartozni, hanem mindazok, akik segítettek megvalósulását: elsősorban említeném meg a vendéglátókat, akik olyan nagy szeretettel vendégelték meg őket, de mindenki, aki a plébániakert rendbehozatalában, az előtető elkészítésében, a bevásárlásban, az egészségügyi szolgálatban vagy bármiben segített, megérezhette, hogy Krisztus testvére épülünk egybe a közös munkánk által.

Gintner Orsolya

(Képek a www.vet2007.cjb.hu és a <http://kep.tar.hu/del-duna> weboldalon találhatóak)

Jótett helyébe...

Egy régi mondás szerint: „Angyalok vesznek minket körül”. (Mielőtt még valaki negédesen elmosolyodna: ez teológiai tény.) Ezek a csodálatos lények pedig néha bizony emberek alakjában gondoskodnak rólunk. De vajon felismerjük-e őket? Hogyan reagál a ma embere, ha jót tesznek vele?

A későnyári nap fáradtan simított végig a villamos utasainak arcán. Nem volt már igazi a kánikula, de a zsúfolt kocsiban meglehetősen meleg volt. Az emberek fáradtan méregették a vasárnap délutáni korzót az ablakokon át.

A fiatalasszony a harmadik megállónál szállt fel. Alig hároméves fiúcskát terelgetett maga előtt. Csinos, jól szabott ruhája láttatni engedte: nemsokára érkezik a következő gyermek. Az utazók felnéztek és egy, az ajtó közelében ülő középkorú férfi rögtön felugrott ülőhelyéről. „–Tessék parancsolni!” – mondta kedvesen, de a nő nem mozdult. Mintha nem is neki szóltak volna. Néhány másodperc telt el, aztán megkeményített arccal és még keményebb szóval felet: „– Addig én le nem ülök a maga helyére, amíg ez a sok fiatal itt nyugodtan ül tovább!” Zavart csend támadt. A férfi nem igazán tudta, visszaüljön-e vagy állva maradjon. A kocsi többi utasán pedig lassan mintha valamiféle dac vett volna erőt. Ha nem, hát nem! Nem erőszak a disznótor... A fiatalok szinte provokatívan beszélgetni kezdtek, mintha mi se történt volna. És már az udvariasabb idősebbek is kezdtek napirendre térni a dolog felett. Az asszony azonban nem hagyta annyiban: először a mai fiatalságot vette célba – nem mintha ő olyan messze lett volna ettől a korosztálytól – aztán tágult a kör, és végül már az egész világot ellenségének kezdte tekinteni: a világot, amely arra kényszeríti, hogy tovább kelljen állnia.

A keserű panaszáradatnak nemigen akart vége szakadni. A sértett anyuka kisfia félve nézett fel, szemében az ijedt kérdéssel: „Hát tényleg ilyen a világ?” De a szerelvény végre a hídhöz ért és nekik le kellett szállniuk. Ismét csend lett. A villamos megnyugodott. Békés hétvégi hangulatban robogott tovább – csak egy-két utas csóválta meg néha a fejét...

*

A közeledő tél szele megcsapta a végállomást is. A benn várakozó HÉV utasai kissé dideregve ültek helyükön. Az ajtókat behúzták, de ahány újabb felszálló – annyi újabb borzongáshullám. És persze a szerelvények ajtajait nem lehet kézzel tökéletesen zárni – egyesek szerint a közlekedési társaság így biztosítja a légkondicionálást...

Fiatal pár szállt fel: kopaszra borotvált fejű, jól megtermett ifjú vékonyka barátnőjével. Letelepedtek a műbőr ülésekre, de azok is hidegek voltak... A srácnak láthatóan elege volt és ezt hallgatóan ki is mutatta: soroltasorolta a lánynak az asznapi bajokat, miközben egyre idegesebbé vált. Pár perc se kellett, jól felhúzta magát – ki tudja, talán ez is egy technika a fázás ellen... Barátnője nem az a típus volt, aki ellent merne mondani. Engedelmes hallgatóság. Talán le is csendesült volna a fiú idővel, ha nem szállt volna fel egy újabb utas: egy vékony, magas fiatalember, menő dzsekiben, aki amint fellépett, hanyagul levágta magát az első ülésre. Ajtó persze nyitva maradt. No, több se kellett tarfejű ismerősünknek, odarikkantott az új felszállónak: „Hé! Csukd már be, szétfagyok...” A nem épp finom hangra a másik meg se rezdült. Csak a második-harmadik, egyre fokozódó szidalomra reagált, hogy dehogy csukja ő be!... Hosszú, nem észérveken alapuló vita kezdődött kettejük közt, ami alaposan igénybe vette a többi utas dobhártyáját és idegeit is. Egyik se hagyta annyiban: hiába, a presztízs az presztízs... A barátnő és mindenki más félénken húzódott fedezékbe, hátha végre lecsillapodnak, de hiába. A helyzet nem oldódott meg és a szerelvény csak jó tíz perc múlva indul, amikor is az ajtók majd automatikusan záródnak...

Az idegen lány, aki az ülésor másik oldalán ülve csöndesen olvasott eddig, most felállt. Mintha csak a saját nappalijában lenne... odament a kocsi ajtajához és behúzta. Kicsit ugyan erőlködni kellett – hiába, egy erős férfikar jobban bírná... Aztán visszasétált a helyére, rámosolygott a veszekedőkre, kinyitotta a könyvét és visszamélyedt az olvasásba.

Csend támadt. Harapható csend. Az egymás fejéhez vágott mondatok még ott keringtek a levegőben, de az égvilágon semmi értelme nem volt folytatni... A két fiú néma dühvel méregette egymást. Aztán ki nem mondott gyűlöletük lassan a lány ellen fordult - aki nem hagyta őket, hogy jól kidühöngjék magukat. Nem szóltak ezentúl egy szót se, de csak a szikra hiányzott...

A lány megelegelte a hangulatot. Hóna alá csapta a könyvet és – szomorú mosollyal szája szögletében - átszállt a következő kocsiba. Leült, sóhajtott egyet, aztán kinyitotta a könyvet és olvasni kezdte: „*Nem is tehetett ott több csodát... Maga is csodálkozott hitetlenségükön*”.

*

A tömeg a délutáni forgatag megszokott rendjében áramlott fel és le a metróállomás aluljárójánál. Ő is mogorván indult lefelé a lépcsőn: nem történt vele semmi különösen kellemetlen aznap, csak már megszokta ezt a rosszkedvet. A korlát mellett félúton koldusasszony üldögélt, némi kis pénzért rimánkodva. Megszokott a látvány, a szöveg: „Csak egy pár forintot tessék adni! Csak egy pár forintot...az életet jelentené!”

A szó megállította. Ment még néhány lépést, egyre lassabban, de a lépcsősor végéről visszafordult. „Az életet jelentené!” Hányszor próbálta kimondani ő is ezt a kétségbeesett könyörgést! – De kemény ember volt, nem tudott és nem is akart kérni. Majd ő elintéz mindent... És amikor igazán nagy bajba került, már képtelen volt másoknak szólni. Nem is hallgattak volna rá. Hiszen ő az „erős”, aki szilárdan állja az élet-vihar csapásait... Egy időben arra gondolt: segít másoknak, az talán segít neki magának is – de az egyik barátja így utasította el: „Megvan neked a magad baja!” És egyedül hagyták, a maga bajával... Milyen csodálatosan pontosak ennek a kolduló nőnek a szavai! Mert megoldotta ő a gondokat egymagában, de az azontúl már nem volt élet – csak vegetálás. Hát most nem fogja ugyanezt...

Hirtelen mozdulattal felszaladt a lépcsőn, odaállt a koldus elé. Kissé zavartan kotorászott a zsebében, mert egy kétszázasnál többet nem talált. „Csak ennyi van. Nem tudom, mennyit segít...” – motyogta az orra alatt, fel sem nézve. Nem szokott ő ilyen helyzetbe. Az asszony kezébe nyomta a pénzt és gyorsan sarkon fordult. Már félúton járt lefelé, amikor utolérték a kéregető szavai: „– Köszönöm! Annyira hálás vagyok...” Összeráncolta homlokát, de a következő pillanatban szemöldökei magasba szaladtak. Elképedt mosoly vette át az uralmat vonásain, és kissé szégyenlősen – akár egy gyermek – önmagát kezdte kérdezgetni: „Hálás – nekem?...”

Bánfalvi Bella

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Jubilál Krisztus Fénye egyházközségi újságunk főszerkesztője, Koczka Tamásné Nagy Angela. 2001. augusztusban jelent meg az első szám az ő szerkesztésében, a 2008. Karácsonyi szám pedig a **30.** az ő szerkesztésében.

Hogyan is indult a Krisztus Fénye?

2000. év októberében megkeresett Pintér Gábor tanár úr azzal az ötlettel, hogy indítsunk el egy egyházközségi lapot a hívek minél jobb tájékoztatása érdekében. A lap havi megjelenéssel indult, 6-12 oldal terjedelemmel.

A cím eredete: egyikünk a Krisztus Keresztje címet akarta, a másikunk a Húsvét Fénye címet. Így született meg a kettőből a „**Krisztus Fénye**”, amely az önfeláldozó kereszthalált és a dicsőséges feltámadást jeleníti meg.

Pintér tanár úrral öt számot jelentettünk meg. Sajnos, nem került sor az újság folytatására. A Gondviselő Isten nem hagyott magunkra, mert valamikor talán májusban megkeresett Angela, hogy ő szívesen folytatná az újság szerkesztését. Meg is örültem a vállalkozásnak, de bennem volt a kérdőjel, hogy is lesz ez.

Angela nagy buzgósággal kezdett neki a munkának, és munkája nyomán 2001. augusztus 20-án meg is jelent az első szám, 18 oldallal. Az újság fejléce is megújult kérésemre, Angela tervei alapján, azzal a nagyon fontos igazsággal kiegészítve az eddigi címet, hogy a föltámadt Krisztus az Oltáriszentségben maradt itt közöttünk valóságosan, látható, tapintható alakban, és Ő a forrása és a központja a mi lelki életünknek. Havi megjelenés helyett negyedéves megjelenésre tértünk át, a nagy ünnepekhez kapcsolva.

Mi a szerepe Angelának az újság elkészítésében? Majdnem minden. Ő találja ki az egyes számok központi témáját. Részleteiben kidolgozza, milyen cikkek kerüljenek a lapba, a munkatársak közül melyiket kinek szánja megírásra. Összeállítja az újságot, keres hozzá képeket, megszerkeszti az oldalakat s nyomtatásra készen viszi a nyomdába. És mindezt a munkát ellenszolgáltatás nélkül végzi nyolcadik éve. Itt meg kell emlékeznünk a DORIL nyomdáról, amely kezdettől fogva készíti el az újságot nagyon szépen és pontosan, a szent ügyet szolgálva.

A 18 oldalas újság egyre bővült. Ma már 50 oldal körüli minden száma. Sokan elismerik, hogy a Váci Egyházmegye egyetlen ilyen sokrétű és tartalmas újságja. Büszkék is vagyunk rá.

Végig lapozva a 30 számot, nehéz lenne felsorolni azt a sok témakör, amely megjelent a több mint 7 év alatt. A teljesség igénye nélkül felsorolok néhányat: kalendárium, szentek krónikája, az egyházközségi csoportok bemutatása és tevékenysége, az egyházközségek élete, aktuális hírek, jubileumok, templomok, plébániák munkálatai. Portrék, liturgia, az egyes ünnepek bemutatása. Nagy egyházi és világi magyar emberek életrajza, bemutatása, katekizmus, családi élet, néprajz és társadalmi, közéleti szemlélődések. Irodalom, versek és elbeszélések ... Ebbe a nagy munkába több mint 60 munkatársat sikerült bevonni.

Az újság teljes terjedelmében színes képekkel megtalálható a Krisztus Fénye honlapon:

www.communio.hu/luxchristi címen.

Itt az újság hasábjain szeretnénk megköszönni Koczka Tamásné Nagy Angelának ezt a hallatlan nagy áldozatos munkát, és kívánunk továbbra is jó egészséget, hogy ezt a missziót, apostoli munkát tovább tudja folytatni. Isten áldását kérjük életére és családjára.

Az Egyházközségek nevében: Láng András plébános

Fekete István: A CSILLAG

Nem tudom én, mi volt velem ezen a napon. Csak tettem-vettem céltalanul, mintha kerestem volna valamit, vagy valakit; mintha a szoba nem az lett volna, mint máskor, mintha nem találtam volna meg magamat.

Kiálltam néha a vadászház ajtajába s elnéztem a messze tájat, a havas, erdős hegyoldalakat, a ködös völgyet, aztán újra bementem a szobába, megraktam a tüzet és néztem, amíg a tuskó lángra kapott.

Aztán megint csak egyedül lettem, mintha vártam volna valamire, vagy el kellett volna mennem valahova.

– Szenteste gyere be majd, fiam – mondta nagybátyám, de én nem ígértem semmit.

– Tavalý is egyedül voltam – mondtam, és ez igaz is volt.

Egyedül voltam, de nem hiányzott senki. Sötétlő alkonyattal gyertyát gyújtottam, eloltottam a lámpát és ünnep lett egyszerre körülöttem. A sötét ablaküvegben fellobbant a kis láng és visszanézett rám, mint az emlékek emlékeztetője, régi karácsonyok messze világossága és élő szemek, amelyek elhunytak azóta.

Akkor békesség lett a szívemben s imádság – most semmi. Csak nyugtalanság és tétova vágy, amelynek nem volt neve.

Kiálltam újra az ajtóba, s az erdőszagú nyers levegő mintha megmosta volna tétova gondolataimat.

– Haza kellene menni!

– Igen – gondoltam, s egyszerre más értelme és célja lett mindennek.

– Ámbár késő van már – akadékoskodott bennem valaki, de az elhatározást már nem változtathatta meg senki és semmi. Az órám ugyan már három napja megállt, de nem is volt rá különösebb szükség, és nem is húztam fel újra.

– Csütörtök van és délután három óra lehet – gondoltam –, esetleg fél négy... Átvágok az erdőn és még világosan kiérek az országútra. Onnét már csak hét kilométer a falu.

Lázás sietséggel rántottam fel a bekecset, hátizsák, puská, és szinte vidáman csattant a zár, mert mintha a sötétséget és a szorongást zártam volna az alkonyodó szobába.

Aztán neki az erdőnek és a hegynek.

A völgyben sűrűsödött a köd, de itt fenn még világos és tiszta volt minden. Valahol a magasban holló károgott s egy másik válaszolt neki messziről.

Alkonyodott s én megálltam kicsit szuszogni, mert itt meredek volt a hegy nagyon és már kimelegedtem. Az út egy kanyargós, régi fahordó út volt és pihenés közben arra gondoltam, hogy okosabb lesz egyenest északnak átvágni az erdőn, mert így rám sötétedik. Talán több is volt, mint három óra, amikor elindultam...?

Írányt vettem hát északnak, s erre a hegyoldal nem is volt olyan meredek. Itt már nem lehetett sietni, mert bokrok közé értem és itt nagyobb is volt a hó.

Jobbra egy elhagyott kőbánya volt, azért még egy kicsit balra húzódtam, miközben megállapítottam, hogy nem

lehetett buta ember az, aki először kimondta a közmondást, hogy „Járt utat a járatlanért el ne hagyj!” A fahordó út, ha kanyarog is, mégis biztosan levezet az országútra, én meg itt bolyongok össze-vissza...

Nekifordultam hát újra a meredeknek, de most már bizonytalanul és nagyon örültem, amikor a hegyoldal újra lejteni kezdett.

Valahol itt kell lennie az útnak – gondoltam – de meg is döbentem abban a pillanatban, mert enyhe szél mozdult alulról és ritka ködöt hajszolt maga előtt.

– Úristen, csak köd ne legyen! – fohászkoztam, de ebben a sötétedő délutánban nem hallgatott rám senki. A köd kúszott, mint az igazságtalan ítélet s én már térdig jártam benne. Aztán derékig, aztán, ahogy mentem a hegyoldalon lefelé, egyszerre elborított mindent.

Megálltam.

– Arra volt észak... – gondoltam, de már nem voltam biztos benne...

– De igen! Arra volt észak és én balra húzódtam a kőbányától! ...

A szél egyre terelte a ködöt, ami lucskos páráként tapogatta izzadt nyakamat.

De azért mentem. Lassan, az igaz, mert már nem lehetett látni, csak pár lépésre, de tartottam az irányt, amelyet egyre bizonytalanabbnak éreztem. Ki kellett kerülnöm egy-egy bokrot és nem voltam biztos benne, hogy a régi irányra álltam-e vissza ...

S a köd egyre vastagodott.

– Van valahol erre egy szénégető kunyhó – gondoltam –, ha azt megtalálnám, talán ki lehetne húzni reggelig... Tüzet raknék...

– Kellott neked Szenteste ... – csikorgott bennem a szemrehányás – otthagytad a meleg szobát... Tüzet rakni? Hiszen itt csepeg minden a ködtől ...

De azért mentem, bár ez már csak útvesztett tántorgás volt.

– Mennyi idő lehet? – gondoltam, csak hogy gondoljak valamire és ne arra, hogy tökéletesen eltévedtem.

Aztán ritkult a köd, s annyit még láttam, hogy kiértem az öreg erdő szélére s megbotlottam egy frissen vágott tuskóban.

Ezt a vágást én nem ismerem, de ha ismertem volna, sem veszem semmi hasznát, mert újra vastagon elborított mindent a köd.

De azért lassan és ijedt konoksággal, meg-megbotolva, szinte tapogatva mentem egyre-egyre, míg végül neki mentem a régi szénégető kunyhónak. Körüljártam, kitapogattam a bejárást, az avult, nedves szalmát, és inkább lerogytam, mint leültem.

Ez egy kicsit megnyugtató, de hamarosan fájni kezdtem, és arra gondoltam, hogy ha nem is fagyok meg, reggelig halálos nyavalyát szedek össze. Hiszen nem lehet több, mint hat óra vagy talán annyi se...

Édes Istenem!

Aztán csak ültem, de hogy mennyi ideig – nem tudom. Régi karácsonyesték jutottak eszembe, régi barátok, és gyermekkorom egy kályhája, ami mindig meleg volt... Régi nyarak lobbantak fel előttem, szénaboglyák a nap-sugaras, meleg réten és régi tüzek, ahol szalonnát pirítottunk.

Nagyon fáztam!

Pedig nem volt nagyon hideg, de az ideges útkeresésben agyon izzadtam magam s a verejték, mint a hideg hólé, folyt le a hátamon.

– Uram Isten, hát itt pusztulok? Vagy jobb lenne elindulni?

Csak ültem, s amennyire lehetett, összehúztam magam.

A köd hol ritkult, hol sűrűsödött, de látni nem lehetett semmit.

– A gyertyákat eddig már meggyújtották, a szobában gyantás fenyőszag és a szeretet puha melege ...

Az erdőben megzendült a szél s a köd mintha most visszafelé folyt volna le a völgybe.

Kimásztam a kunyhóból s a szél mintha vizes lepedőt borított volna a hátamra, de a köd ritkult és néha mintha az eget is látni lehetett volna.

– Káprázat – gondoltam, de aztán nagyot dobbant a szívem, mert megláttam egy apró csillagot. Aztán még egyet, aztán az egész Göncöl szekeret, s a hátsó tengely végében, magasan – Uram Isten! – a sarkcsillag! Észak!

Egészen balra kellett fordulnom, mert erre egyenesen belemegyek az elhagyott kőbánya szakadékába.

Végigfutott a hátamon a hideg, de jól megnéztem az irányt, s mentem sietve a csillag irányába, amíg csak újra el nem borította a köd.

De most már nem bántam, mert negyedóra múlva a régi fahordó úton botlottam meg és félóra múlva tapogatózva és meg-megállva bár, de kint voltam az országúton.

Most már melegem volt, mert kiléptem, amennyire lehetett, de aztán megálltam és hálás szívvel néztem fel a ködös boltozatra, mert az a gondolat formálódott ki bennem, hogy az emberi élet nyomorúságában, félelmében és sötétségében irányt mutató sok csillag mind-mind ugyanaz a csillag, mint az Idők, Királyok és Pásztorok útmutató betlehemi csillaga.

*

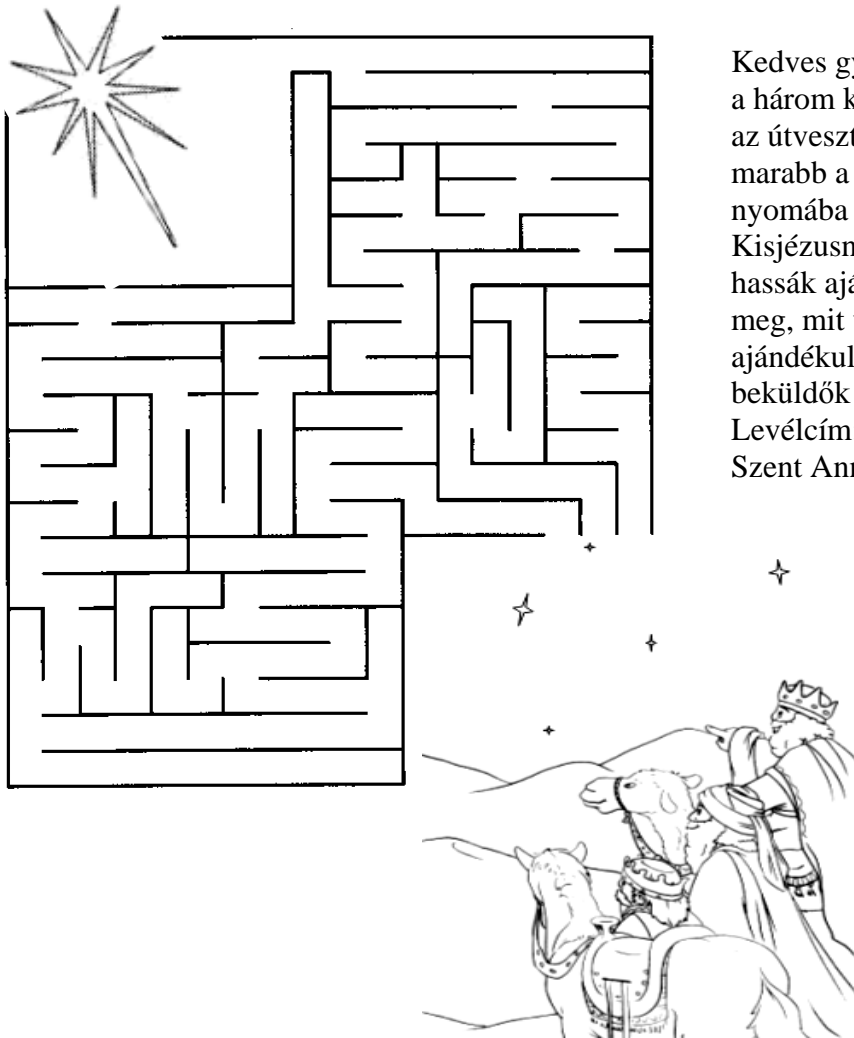
Mire letalpaltam a hét kilométert, már csak vendéglátó nagybátyám volt ébren és meglepődve, szinte ijedten nézett rám:

– Valami baj van?

– Nem ... nincs ... csak elkéstem ... gyertyagyújtásról. Nagy volt a köd ...

– Nincs semmi baj, fiam – nevetett –, csak annyi, hogy az órád megállt, a naptárod meg siet. Ma ugyanis szerda van és holnap lesz Szenteste és a gyertyagyújtásról már semmiképpen sem késelel el ...

(1964)

Kedves gyerekek, segítsetek a három királyoknak átjutni az útvesztőn, hogy minél hamarabb a betlehemi csillag nyomába eredhessenek, s a Kiszjzusnak hódolattal átadhassák ajándékaikat. Írjátok meg, mit visznek a királyok ajándékkul? A helyes választ beküldők ajándékot kapnak. Levélcím: 2335 Taksony Szent Anna u. 1.

*Rorate szentmise a
dunaharaszti Szent
Keresztről nevezett
kálváriakápolnában*

Halld meg az Úr szavát az adventi szent időkben!

Az Advent a keresztény hívő Krisztus-várása, vele való találkozása. Ez a remény ébreszti rá, hogy szakítson a bűnnel, a saját érdekét helyezze háttérbe az embertársaival szemben. Küzdjön az igazságtalanság ellen, elsősorban embertársaiért, segítse őket erejéhez mérten szeretettel, s Istennél elnyeri méltó jutalmát.

„Sokan várják, hogy Krisztus szóljon. Hogyan szóljon? Szól tettekkel, szakramentális módon. De érteni kell a szavát. Szól szeretettel, szeretetben kimerülve, odaadva magát; s az érti meg, aki szeret.” Ezt vallom én is, mint Prohászka Ottokár.

Most azokhoz szeretnék szólni, akik még nem hallották meg Isten szavát, szívüket-lelküket, elméjüket még nem érintette meg az Advent, a karácsony, Krisztus születése, s nélküle élük földi életüket. Az adventi szent idő alkalmas, hogy elgondolkozzanak azon, Őt mellőzve mire számíthatnak haláluk után.

Versemmel szeretném gondolkodásra készíteni és ezáltal Istenhez vezetni embertársaimat.

Gömöriné Fajta Anna

A Szent Kereszt felmagasztalása

Reggel, mikor felébredek és kinyitom szemem,
A legelső gondolatom Te vagy, Uram, nekem.
A mai nap mégis rendhagyó volt a számomra,
Ma vasárnap van, a Szent Kereszt felmagasztalása.

Ma könnyekkel küszködve gondolok keresztedre,
Kínhalálod az embereknek üdvösséget szerzett.
Teljesítetted szerető Atyád akaratát,
Ki úgy szeretett minket, hogy Fiát feláldozá.

Te jó és szerető Fiú, engedelmes voltál,
Te is szeretted minket, önként vállaltad a halált.
Feltámadásod után visszatértél Atyádhoz,
Elfoglalván méltó helyed, uralod a világot.

Drága Keresztedet Szent Ilona megtalálta,
Tiszteletedre ott felépült a Szent Sír Bazilika.
Hála Neked, ott én is tiszteletemet tehettem,
S imádkoztam áhítattal, szívvel-lélekkel.

Ha nehéz a keresztem, a Tiedre tekintek,
S könnyebb lesz, mert felajánlom Neked szenvedésem.
Meváltó Kereszted egy darabjával kapott áldás
Meggiszteti a gyötrelmet, s felváltja a boldogság.

Ezt érezvén ma a lelkem szárnyalt felfelé,
S mintha testem is követné Szent Színed elé.
E magasztos érzés tanúja leheztél a Kálvárián,
A Szent Kereszt felmagasztalásának búcsúján!

(2008. szeptember 14-én)

Együttállás

A decemberi égen, a heves hidegfrontok utáni estéken, szokatlan fényességgel ragyognak a csillagok. Szokatlan – mert a levegő- és fényszennyezéssel lassan elérjük, hogy alig láthassuk őket. Meglepődve tapasztaltam tehát, hogy az alkonyodó égbolton kitartóan fényeskedik két csillag is. Amint azt sejteni lehet, az egyik a Vénusz, az Esthajnalcsillag – nevével ellentétben csak bolygó, még hozzá legközelebbi szomszédunk. De most hűséges kísérője is akadt: a Jupiter. Laikus lévén, csillagászoktól tudtam meg azt is, hogy ez év december 1-én, a koraesti órákban egy viszonylag ritka és igen látványos együttállás volt megfigyelhető: a Hold annyira „közel került” a Vénuszhoz, hogy el is fedte egy rövid időre, míg a Jupiter „a közelben időzött”.

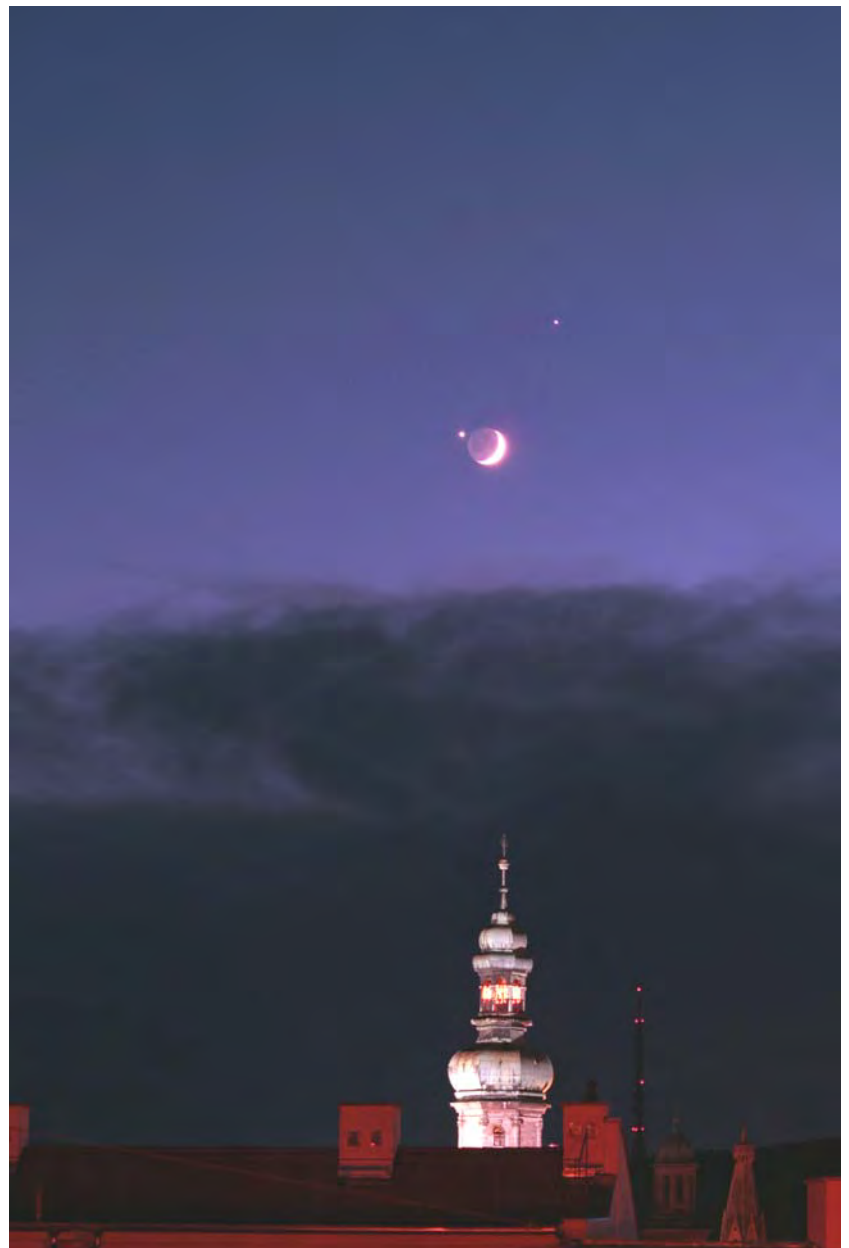
Effajta bolygófedés néhány évente előfordulhat, de hogy napnyugta után, szabad szemmel is megfigyelhetően történjék, az jóval ritkább. Mai álláspont szerint a betlehemi csillag megjelenése is egy különleges bolygóegyüttállásnak volt köszönhető: a Jupiter (uralkodó) és a Szaturnusz (zsidók „csillaga”) találkozott a Halakban, amit a Megváltó csillagképének tekintenek.

Sajnos, mostanában ritkán nézünk fel. Jóval alacsonyabb szinteken kutakodunk... Pedig, ha bő kétezer évvel ezelőtt a három napkeleti bölcs nem figyel az égre, sohasem indulnak el, és nem találkoznak Jézussal. Nos, nekünk nem kell ekkora fáradtsággal járó utat megtennünk. Csupán egy kis mozdulatot kéne tennünk a fejünkkel, és megcsodálni ezt az égi látványt.

Karácsony közeleg. Advent földi porban botorkáló vándorai, nézzetek föl! Megéri.

Bánfalvi Bella

(A képeket Horváth Attila,
amatőr csillagfotós
készítette Sopronban,
2008. december 1-én)

A RECSKI RABOK IGAZSÁGA

Gáll Sándor

Szeptember végén találkoztak a recski fogvatartottak és társaik a kommunizmus többi áldozatai közül, hogy megemlékezzenek a táborban és azóta elhunyt bajtársaikról. Az összejövetelt hihetetlen médiaérdektelenség kísérte. Megjelent jó néhány – jobbára ellenzéki – hazai politikus és külfonból a Szlovákiában élő Duray Miklós, a hazai médiumoknál azonban mindez nem érte el az ingerküszöböt.

Recsk. Szinte csak a rendszerváltásnak mondott 1989-es fordulat idején hallhattunk róla először. A haláltábor felszámolták még Rákosi alatt, de nyomait és emlékét már Kádár János rendszere próbálta eltüntetni. Az ott raboskodóknak szólni sem volt szabad borzasztó emlékeikről – megfélemlítették, megszarolták őket. 1989-ben megtört a jég, kiderültek azok a kommunista bűnök, gyalázatos tettek, amilyenek elképzelésére egy átlagember fantáziája nem képes. Eltelt majd húsz év, és Recsk emléke megfakult, sok egykori rab áldozat eltávozott már, az élők valóságos kárpótlásban nem részesültek, az egykori örök, pribékek, békében élnek, vagy ágyban, párnák közt...

Egy recski rab mondta, hogy az orosz Gulaggal összehasonlítva is azt tapasztalhatjuk, hogy Sztálin és Berija hű tanítványai túl akartak tenni tanáraikon is, és a magyar táborokban a halálra dolgoztatás mellett folyamatosan kínozták, megalázták a fogvatartottakat. Volt olyan rab, akit gúzsbakötve a forró kályha mellé fektettek, és keze két órán át sült néhány centire izzó vas mellett. Keze egy életre nyomorék maradt. Egy fiatal pap – akinek az volt a bűne, hogy vonaton „Új embert” osztogatott az utasoknak – a nyakába lánccal egy gerendát kötöttek, azzal kellett járnia a táborban, hogy „el ne tévedjen”. Beszélhetünk arról a rabról is, akinek kötörés közben egy szilánk a szemébe vágódott, és amikor jelentette az őrnek, hogy kifolyt a szeme, az unottan válaszolt: „Csak az egyik? Kár, hogy nem mind a kettő.” És a tanúk beszélhetnének...

Mi történt velünk, magyarokkal, hogy szemet hunyunk az ilyen gaztettek felett, ami Recskben történt, s ami csak a hitleri koncentrációs táborokhoz volt mérhető? Miért nem kapnak megfelelő nyilvánosságot és társadalmi elismerést az ott fogvatartottak szenvedései? Ahogyan a Holokauszt, úgy a kommunizmus áldozataira is minden lehetséges alkalommal meg kellene emlékezni, és a megemlékezéseknek a legteljesebb nyilvánosságot biztosítani! Nem a bosszú, nem az elégtétel, hanem, a nemzettudat és az igazság követeli ezt! És ne csak azért, hogy ne felejtünk, és ne csak arra emlékeztessünk, hogy még egyszer ez ne történhessen meg, hanem azért, hogy lássuk is az analógiát: mi folyik a világban, milyen szellemi vagy hazugságterrorban kell élni hétköznapjainkat!

Ezt a társadalmi elégtételt azonban a kommunizmus áldozatai Magyarországon nem kapják meg. Saját maguknak kell megszervezni azokat az összejöveteleket, ahol megbecsült vendégként kellene ülniük. Így volt ez most is, amikor az emlékezők közül – aki tehetett – a közeli Mátramindszentre utazott, az ott épült Barakk-kápolnában rendezett emlékmisére, melyről már a Duna Tv vallási műsorait készítő stábja tudósított.

Mi is ez a barakk-kápolna? 1995-ben létrejött Mátramindszenten a Mens Sana Alapítvány, melynek célja az emberek (elsősorban a környékbeliek) testi-lelki életének ápolása. Ennek érdekében segíti a cserkészeket; lelki napokat szervez fiatal lányok, asszonyok számára; meghívott előadókkal, elsősorban a Schönstatti Családakadémia tagjainak a segítségével igyekszik ápolni a családi életet. Egy családi ház része az Alapítvány tulajdonába került, s a ház nagyobbik részének tulajdonosával egyetértésben, Boldogasszony Hajléka néven megnyitotta ajtaját a csendre, elmélyülésre vágyó emberek számára. Az emlékezés és lelki gazdagodás szolgálatára a kertben fölépült Szent Mihály és Szűz Mária tiszteletére egy misézőhely, az ún. barakk-kápolna, a 20 km-re lévő recski kényszer-

munkatábor büntető barakkjának mintájára. A kápolnát *Kuklay Antal* kanonok, körömi plébános építtette, aki éveken át raboskodott Márianosztrán. A gerendaváz, kívülről széldezkával borított épületet belülről nyers téglákkal falazták. Minden téglára egy-egy áldozat neve került Recskről, Vácról, Márianosztráról, Kalocsáról, a Hortobágyról... A schönstatti Szűzanya képét őrző miséző helyet 2007. augusztus 25-én szentelte fel Varga Lajos váci segédpüspök.

A ház előtt emlékkő látható, egy Pilinszky János idézettel, mely a látogató számára megszívlelendő, s az itt lakók hitvallását hirdeti:

*Áldjátok az Urat hegyek és halmok,
Áldjátok az Urat mind, amik a földből sarjadtok”*

A kápolnában megjelentek az egykori internáltak, családtagjaik, barátaik. A csendes beszélgetés, a téglákon olvasott nevek alapján ismerősök elevenedtek meg: „Mi van vele? Él még? Istenem, ő is meghalt!” A szemekben fájdalmat, szomorúságot, a viszontlátás örömeinek fényét láttam, de gyűlöletet vagy félelmet nem! Félni már régen nem félnek, ezt az érzést kiölte belőlük sorsuk, és nem is gyűlölködnek. Nem felejtene, nem bocsátanak, de nem is ítélik meg, mert ítélni csak Istennek van joga. Várják, régóta várják azonban, hogy eljőjön az igazság pillanata. Imádkoznak, és várják, úgy, ahogyan a misét celebráló plébános atya szavai is bizonyítják:

„A recski emlékmű – egy japán művész alkotása, aki az anyagnak és a geometriának, ennek a két egyetemes jelképnek a felhasználásával fejezi ki, hogy egy hatalmas csiszolt gömb töri össze a betonrácsot. A gömb, mint végtelen sokoldalú test, ősidők óta a tökéletesség szimbóluma, szemben a rideg, merev négyzettel. Tehát a tökéletesség szétzúzza az emberi erőszak szerkezetét. De látni kell, hogy a tökéletesség nem külső dolog: az erő több mint az anyag, és mindez belső fejlődés eredménye. A recski emlékmű azt jelenti, hogy e belülről fakadó erő zúzza szét az erőszaknak a világát. Ennek a tökéletességnek a jelképe Szent Mihály arkangyal, akinek a neve azt kijelenti: „MI KA ÉL” – Ki olyan, mint az Isten?

Az ember tökéletességre vágyik, ezért megalkotta a tökéletesség fogalmát: a jó, a szép, az igaz és a szent teljességét, a létnek a teljességét, és ebben találta meg az Isten mivoltát. Ha az ember átéli, hogy ő a tökéletességnek egy parányi része, akkor tudja a feladatát, hogy a maga módján utánozza ezt a teljességet, vagyis kerekké tegye az életét munkájával, áldozatával, hétköznapi gondolataival, imájával. Amikor az ember elfelejti, hogy ő része ennek a teljességnek – világunknak, Európának, hazánknak, szülőfalunknak vagy városunknak – családjunknak, önmagunknak, egyéniségünknek, és azt hiszi, hogy ő az Isten, akkor születnek a diktátorok. Lehet ez egy kisgyerek, akit

elkényeztettek a szülei, és lehet politikus is, aki azt mondja, hogy csak én tudom, mi az igazság, a többiek buták, nem értik, és nem ismerik azt. Ezeket hívják úgy, hogy Hitler, Sztálin, Rákosi, ... nem folytatom tovább.

És ezért, a recski emlékmű többet jelent egy büntetőtábor, egy haláltábor megszüntetésének emlékénel. Sokkal többet: azt, hogy az emberi szellem diadalmaskodott az embertelenség felett. Mert az embert az Isten jónak teremtette, és a rossz, ami az emberiségben jelen van, az valaminek a hiányából fakad. Ez a hiány az emberi öntudat, az alázat, a tudás, a szorgalom hiánya. Az ember és az emberiség természeténél fogva ki fogja nőni ezt a hiányt, és mint ahogy a fa kérgén ejtett seb – hiány – beforr, úgy heged be az emberen is, és csak az emléke, egy forradás marad, és emlékeztet az élet diadalára a halál felett, az igazság győzelmére a tévedés felett, az erő diadalára az erőszak felett. És hirdeti az áldozatok diadalát, mert az áldozat az nem bukás, hanem erőforrás, és akik itt szenvedtek az elmúlt fél évszázad vagy ezer év alatt, azok áldozata nem volt hiábavaló. Ezek az áldozatok, a jelen és a jövő áldozatai együtt válnak az emberiség javára, jobbulására: ezek a kegyelem forrásai. És ez a kápolna ezért nem csak emlékhely, hanem kincsesház, mert ide gyűjtjük össze az áldozatokat, és ebből a kincsből erőt meríthetnek azok, akik eljönnek ide, és ha találkoznak azzal, aki azt mondja magáról, ő az Isten, felelhetik neki: „MI KA ÉL – Ki olyan, mint az Isten?”. Ez ad neki öntudatot, hogy az erőszakra, elnyomásra, hazugságra hittel válaszoljon, és a hit úgy fogja az elnyomás rácsait szétfeszíteni, mint ahogy azt a recski emlékmű vagy ez a kápolna jelképezi: az igazság győzelmét az erőszak felett, a szentség győzelmét a gonoszság felett.”

II. János Pál: Újévi ima

Egyetlen Isten!
 Atya, Fiú és Szentlélek!
 Neked ajánljuk ma az emberi idő új kezdetét,
 Az évet, amely most kezdődik.
 Neked ajánljuk, aki kezdetnélküli Kezdet vagy,
 Aki igazság és Szeretetet vagy,
 Aki Mindenhatóság és irgalmasság vagy,
 Te légy jelen benne, és cselekedjél benne!
 Mert Általad élünk, mozgunk és vagyunk.
 Az új évnek ezt az első napját
 Az Ige földi születése titkával egyesítjük.
 Ő a Fiú, akit Te, Atya, az emberiségnek ajándékoztál,
 hogy egy legyen velünk.
 Ma különös szeretettel és gyöngédséggel vesszük körül
 a názáreti Szűz anyaságát,
 Akit Te, örök Atya, kiválasztottál,
 hogy a Te Fiad édesanyja legyen a Szentlélek műve által,
 Aki a mi Szeretetünk a kimondhatatlan Háromság titkában.
 Üdvözlünk, új év, a liturgia mai szövegével:
 „Áldjon meg Téged az Úr és oltalmazzon!
 Fordítsa feléd orcáját, és legyen hozzád kegyes!
 Tekintsen rád az Úr, és adjon békességet!”
 Újév alkalmával ezeket a kívánságokat
 fejezzük ki kölcsönösen egymásnak:
 Jézus Krisztus nevében kezdjük újra!
 Az Ő neve azt jelenti: Isten üdvözít!

Krisztus fénye

A dunaharaszti és taksonyi katolikus egyházközségek negyedévenként megjelenő folyóirata
 IX. évf. 4. sz. (35) ~ 2008. Advent

Felelős kiadó: Láng András plébános, langandras46@freemail.hu

Szerkesztési és tördelési munkálatok: Koczka Tamásné Nagy Angela
 Dunaharaszti T/F 06-24-537-570; angelika@flynet.hu

Plébánia telefonszáma: 06-24-518-990, *Plébánia levélcíme:* 2335 Taksony Szt. Anna u. 1.

www.communio.hu/luxchristi; luxchristi@flynet.hu

Nyomdai kivitelezés: DORIL Bt. Taksony; *Fényképek:* Wagner Attila

A címlapkép Madonnája Fra Filippo Lippi festményének részlete, kisképe a Betlehemi Születéstemplomban Jézus születésének helye, a hátlapon Rogier van der Weyden: Mária a gyermek Jézussal